

LIITTEET

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUETOIMIKUNNAN
TOIMINTAKERTOMUKSEEN V4.TA 1945

Helsinki 1946

Eri puolueiden äänimäärät sekä hylätyt vaalipiiput

Vaalipiirit	Sosialidemokraattinen puolue		SKDL		Maalaisliitto		Kansallinen kokoomuspuolue	
Uudenmaan läänin	73,335	22.7	^{x)} 83,478	25.8	³⁾ 14,014	4.3	²⁾ 47,558	14.7
Turun eteläinen	30,627	21.9	^{x)} 39,201	28.0	17,241	12.3	18,960	13.6
Turun pohjoinen	34,578	27.9	^{b)} 35,592	28.8	23,659	19.i	⁴⁾ 23,423	18J
Hämeen l. pohjoinen	32,546	31.9	^{x)} 25,985	25.0	13,297	13.i	19,849	19J
Hämeen l. pohjoinen	38,019	33.8	35,475	31.6	⁵⁾ 8,742	7.8	⁵⁾ 22,195	19.7
Kymen l. läntinen	41,779	31.9	19,373	14.8	33,598	25.7	25,981	19.8
Kymen l. itäinen	32,737	27.i	^{*)} 13,990	11.6	⁵⁾ 59,864	49.5	⁵⁾ 11,444	9.6
Mikkelin l.	25,977	31.5	15,046	18.2	23,097	28.0	9,819	11.9
	20,925	23.i	^{l)} 28,677	31.6	⁶⁾ 25,498	28.i	11,444	12.6
	25,436	37.2	10,572	15.4	19,617	28.7	⁴⁾ 9,160	13J
	22,547	26.7	^{x)} 23,413	27.7	24,583	29.i	⁴⁾ 10,951	13.0
	13,431	15.8	²⁾ 12,793	15.1	16,818	19.8	16,013	18.8
	9,913	14.i	9,044	12.8	19,957	28.3	9,201	13J
Oulun l.	17,149	15.0	32,477	28.4	⁶⁾ 42,046	36.7	13,398	11.7
Lapin l.	6,949	14.2	^{l)} 13,502	27.6	⁶⁾ 20,631	42.3	6,001	12.3
Koko maa	425,948	25.i	398,618	23.5	362,662	21.3	255,394	15.0

^{x)} SKDL ja Pienviljelijäin puolue vaaliliitossa.

²⁾ Maalaisliitto ja kokoomuspuolue vaaliliitossa.

³⁾ Ruotsalaisen vasemmiston 6,910 (2.1 %) ääntä sisältyy tähän.

⁴⁾ Kokoomus- ja edistyspuolue vaaliliitossa.

⁵⁾ Maalaisliitto, kokoomus- ja edistyspuolue vaaliliitossa.

⁶⁾ Maalaisliitto ja edistyspuolue vaaliliitossa.

⁷⁾ Ruotsalaisen vasemmiston 1,282 (1. s %) ääntä sisältyy tähän.

⁸⁾ Ruotsalaisen vasemmiston 8,192 (0.5 %) ääntä sisältyy tähän.

	Yhteensä hyväksytyjä vaali- lippuja	Muut puo- luet	Yhteensä hyväksytyjä vaali- lippuja	Hylä- tyt vaali- liput	Yhteensä an- nettua vaali- lippuja
Yhteensä	898 635	00 00 00	898 635	024 100	898 635
1	*0 *	0*80 0	858	858	4 028
2	0 833	935 0 0	0 833	0	4 329
3	0 933	4*8 0 *	0 933	0 933	02 08 57
4	1 2 18	4*1* 0 *	0 5	0 5	0 26 50
5	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
6	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
7	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
8	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
9	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
10	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
11	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
12	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
13	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
14	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
15	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
16	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
17	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
18	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
19	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
20	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
21	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
22	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
23	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
24	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
25	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
26	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
27	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
28	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
29	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
30	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
31	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
32	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
33	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
34	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
35	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
36	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
37	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
38	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
39	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
40	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
41	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
42	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
43	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
44	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
45	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
46	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
47	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
48	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
49	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50
50	0 833	0 833 0	0 833	0 833	0 26 50

mmmm

/

Hämeen 1.:*—Etel. vp.*

a) 19 kuntaa	14,669	133	7,604	56	939	8	22,733	197	19,628	172	343	—
b) 12 »	8,461	49	13,039	92	101	1	21,601	142	16,903	113	560	1
c) 1 »	—	—	—	—	447	9	447	9	238	4	—	—
Yht. 32 kuntaa	23,130.182	20,643	148	1,487	18	44,789	348	36,769	289	903	1	

—Pohj. vp.

a) 20 kuntaa	9,876	127	5,021	54	1,159	1	16,056	182	12,046	128	509	2
b) 11 »	17,892	57	21,576	102	594	4	40,059	163	21,947	83	212	1
Yht. 31 kuntaa	27,768	184	26,597	156	1,753	5	56,115	345	33,993	211	721	3

Kymen 1.:*—Länt. vp.*

a) 15 kuntaa	14,384	106	8,600	52	—	—	22,984	158	-24,445	203	273	2
b) 2 »	707	7	793	7	—	—	1,500	14	3,541	34	—	—
Yht. 17 kuntaa	15,091	113	9,393	59	—	—	24,484	172	27,986	237	273	2

—Itäinen vp.

a) 8 kuntaa	4,903	47	2,174	14	41	—	7,118	61	9,104	97	158	—
b) 1 »	—	—	—	1	82	—	82	1	1,028	16	—	—
Yht. 9 kuntaa	4,903	47	2,174	15	123	—	7,200	62	10,132	113	158	

1) Saatut tilastollisesta Päätoimistosta tulleiden tietojen ja eri vaalipiireistä lähetettyjen korjausten perusteella.

2) Kunnat joissa sos.-dem. olivat enemmistönä SKDL:oon verrattuna.

8) » » SKDL oli enemmistönä sos.-dem. verrattuna.

4) Voimasuhde epäselvä tai tasainen («sekalistat»).

Kuntien lukumäärä	Sos.-denv		SKDL		Sekalist.		Vas. yht.		Porv.		Muut	
	v. . . . Paik- Aania , . koja		v. . . . Paik- Aania , . koja		v. . . . Paik- Aania , . koja		v. . . . Paik- Aania , . koja		v. . . . Paik- Aania , . toja		v. . . . Paik- Aania , . koja	
Mikkelin 1.:												
a) 23 kuntaa	16,732	183	4,591	46	73	—	21,396	229	23,740	252	32	—
b) 8 »	2,174	23	3,791	50	973	3	6,938	76	6,218	74	136	2
c) 1 »	—	4	—	4	764	—	764	8	635	7	—	—
Yht. 32 kuntaa	18,906	210	8,382	100	1,810	3	29,098	313	30,593	333	168	2
Kuopion 1.:												
—Länt. vp.												
a) 5 kuntaa	2,439	28	1,798	17	—	—	4,237	45	3,557	36	67	—
b) 22 »	11,042	73	23,495	194	1,480	—	36,017	267	31,979	237	1,014	2
Yht. 27 kuntaa	13,481	101	25,293	211	1,480	—	40,254	312	35,536	273	1,081	2
—Itäinen vp.												
a) 14 kuntaa	10,880	120	3,335	37	—	—	14,215	157	12,722	143	157	—
b) 6 »	1,501	16	3,376	41	908	—	5,785	57	5,437	55	113	—
Yht. 20 kuntaa	12,381	136	6,711	78	908	—	20,000	214	18,159	198	270	—
Vaasan !.:												
—Itäinen vp.												
a) 19 kuntaa	12,949	133	7,055	52	1,445	4	21,449	189	19,800	183	186	1
b) 11 »	3,993	41	5,756	68	—960	1	10,629	110	9,503	U>1	67	—
c) 4 »	—	8	—	8	2,200	16	2,200	32	2,921	36	46	—
Yht. 34 kuntaa	16,942	182	12,811	128	4,605	21	34,278	331	32,224	320	299	—

<i>—Eiel. vp.</i>													
a)	9 kuntaa	3,009	44	1,346	15	1,130	—	5,485	59	13,587	128	622	4
b)	13 »	1,047	13	5,015	56	501	—	6,563	69	17,508	177	291	1
c)	1 »	—	—	—	—	2	—	—	2	—	11	—	—
Yht.	23 kuntaa	4,056	57	6,361	71	1,631	2	12,048	130	31,095	316	913	5

<i>—Pohj. vp.</i>													
a)	18 kuntaa	4,070	65	2,068	22	1,498	1	7,636	88	17,736	210	460	2
b)	9 »	2,363	19	3,185	38	725	—	6,273	57	13,228	120	43	—
c)	1 »	—	—	—	—	—	4	—	4	82	11	604	—
Yht.	28 kuntaa	6,433	84	5,253	60	2,223	5	13,909	149	31,046	341	1,107	2

Oulun 1.:

a)	10 kuntaa	7,182	65	1,552	22	475	—	9,209	87	11,425	116	361	3
b)	39 »	3,634	47	16,182	249	2,845	6	22,661	302	26,915	363	395	2
c)	3 »	—	—	—	—	815	17	815	17	1,851	40	—	—
Yht.	52 kuntaa	10,816	112	17,734	271	4,135	23	32,685	406	40,191	519	756	5

Lapin 1.:

a)	2 kuntaa	361	9	284	7	—	—	645	16	1,346	36	—	—
b)	16 »	1,664	15	7,704	118	1,901	—	11,269	133	11,431	160	208	1
c)	3 »	—	4	—	4	1,095	9	1,095	17	3,415	48	288	—
Yht.	21 kuntaa	2,025	28	7,988	129	2,996	9	13,009	166	16,192	244	496	1

Yhteenveto kunnista, joissa sos-dem. ja SKDL olivat vaaliliitossa.

a)	226 kuntaa	139,170	1,443	69,848	581	10,673	20	219,212	2,044	229,284	2,302	4,347	20
b)	229 »	110,075	587	189,346	1,511	20,233	23	319,654	2,121	326,136	2,217	4,484	17
c)	25 »	—	25	—	25	9,439	97	9,439	147	15,830	251	1,081	7
Yht.	480 kuntaa	249,245	2,055	259,194	2,117	40,345	140	548,784	4,312	571,250	4,770	9,912	44

Kuntien lukumäärä	Sos.-dem.		SKDL		Sekalist.		Vas. yht.		Porv.		Muut	
	Ääniä	Paik-koja	Ääniä	Paik-koja	Ääniä	Paik-koja	Ääniä	Paik-koja	Ääniä	koja	Ääniä	koja
B. kunnat, joissa sos.-dem. ja SKDL eivät olleet vaaliliitossa.												
Uudenmaan 1.:												
a) 3 kuntaa	820	13	434	4	321	—	1,575	17	3,582	30	—	—
b) 1 »	146	2	262	5	—	—	408	7	390	3	—	—
Yht. 4 kuntaa	966	15	696	9	321	—	1,983	24	2,972	38	—	—
Turun ja Porin 1.:												
<i>— Et el. vp.</i>												
a) 1 kunta	624	9	85	—	—	—	659	9	446	6	—	—
b) 1 »	34	2	47	2	—	—	81	4	111	7	—	—
c) 1 »	—	—	—	—	244	5	244	5	291	7	53	1
Yht. 3 kuntaa	658	11	132	2	244	5	984	18	848	20	53	—
Hämeen 1.:												
<i>—Etel. vp.</i>												
a) 2 kuntaa	684	11	133	1	—	—	817	12	942	16	—	—
<i>>—Pohj. vp.</i>												
äj 1 kunta	814	8	325	3	—	—	1,139	11	604	—	—	—
b) 1 »	517	4	971	9	—	—	1,488	13	727	—	—	—
Yht. 2 kuntaa	1,331	12	1,296	12	—	—	2,627	24	1,331	10	—	—
Kymen 1.:												
<i>—Länt.y.p.</i>												
a) 2 kuntaa	812	9	189	1	—	—	1,001	10	3,316	32	250	—

c |
sa

00
0

0
0

o o

^
a r t

000
0

ci ^
2 4

00
0

V rasan

-Iti
^ a a

000
0

1
^ a

05
00
^

524
0

0

0

3"

00
00
M

00

594

1

o G
3

00
00

00
0

462

00

147

S
^ ^ i v *

00 0
00 00

1
i- i 00

561
,108

0
i

K 1

0

,660

Kuntien lukumäärä	Sos.-dem		SKDL		Sekalist.		Vas. yht.		Porv.		Muut	
	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja	Ääniä koja
<i>Yhteenveto kunnista, joissa sos.-dem. ja Skdl eivät olleet vaaliliitossa.</i>												
a) 19 kuntaa	11,646	117	4,856	36	452	4	16,904	157	20,066	213	423	1
b) 10 »	3,765	24	9,764	72	39	–	13,568	96	16,080	113	147	1
c) 1 »	–	–	–	–	244	5	244	5	291	7	53	1
Yht. 30 kuntaa	15,411	141	14,620	108	735	9	30,716	258	36,437	333	623	3
<i>Voimasuhteet koko maassa.</i>												
a) 245 kuntaa	150,816	1560	74,704	617	11,125	24	236,116	2201	249,350	2515	4,770	21
b) 239 »	113,840	611	199,110	1583	20,272	23	333,222	2217	342,216	2330	4,631	18
c) 26 »	–	25	–	25	9,683	102	9,683	152	16,121	258	1,134	8
Yht. 510 kuntaa	264,656	2196	273,814	2225	41,080	149	579,550	4570	607,687	5103	10,535	47

C. Yhdistelmä vaali liittosuhteista.

A. Kunnat, joissa sos.-dem. ja SKDL olivat vaaliliitossa ¹⁾.

455 kuntaa 249,245 2030 259,194 2092 30,906 43 539,345 4165 555,420 4519 8,831 37

B. Kunnat, joissa sos.dem. ja SKDL eivät olleet vaaliliitossa ¹⁾.

29 kuntaa 15,411 141 14,620 108 491 4 30,472 253 36,146 326 570 2

C. Sekalistat. (Ks. mvös luetteloa nro 4 ²⁾).

26 kuntaa .....* ..... 25 — 25 9,683 102 9,683 152 16,121 258 1,134 8

Yht. 510 kuntaa ..... 264,656 2196 273,814 2225 41,080 149 579,550 4570 607,687 5103' 10,535 47

2. Muut vaalilistat.

A. Kunnat, joissa vain oikeistolla oli ääniä ja edustajapaikkoja tai joissa ei äänestetty,

Kuntien lukumäärä	Sos.-dem.	SKDL	Sekalist.	Vas. yht.	Porv.	Muut			
	v.,>., Paik- Aama , . koja	x . Paik- Aania , . koja	x: . . . Paik- Aania , . koja	x . . . . Paik- Aania , . koja	x . . . . Paik- Aania , . koja	Y. Ääniä	Paik- koja	Y. Ääniä	Paik- koja
Turun ja Porin 1. etel. 5 ...	—	—	—	—	—	770	48		
Kymen 1. länt. 1.	—	—	—	—	—		11		
Vaasan 1. pohj. 6.	—	—	—	—	—	2,665	82		
Vaasan 1. etel. 6.	—	—	—	—	—	761	37	48	
Oulun 1. 2.	—	—	—	—	—	588	17		
Lapin 1. 1.	—	—	—	—	—				
Yht. 21 kuntaa	—	—	—	—	—	4,784	95	48	
B. Tuntemattomat epäselvät y.m. listat.	—	—	—	—	—	1,906	49	255	—
Kaikkiaan yht.: 21 kuntaa...	—	—	—	—	—	6,690	244	303	—

3. Yhdistelmä vaalituloksista koko maassa.

A. Vaaliliitto sos.-dem. ja Skdl:n kesken:

480 kuntaa.....249,245 2055 259,194 2117 40,345 140 548,784 4*312 571,250 4770 9,912 44

B. Ei vaaliliittoa sos.-dem. ja Skdl:n kesken:

20 kuntaa.....15,411 141 14,620 108 735 9 30,716 258 36,437 333 623 3

C. Muut vaalilistat (oikeiston y.m.listoja).

21 kuntaa.....— — — — — — — — 6,690 244 303 —

Lopullinen vaalitulo, koko maassa.

531 kuntaa.....264,6562,196 273,814 2225 41,080 149 579,550 4570 614,377 5347 10,838 47

¹⁾ a- ja b-ryhmiin kuuluvat kunnat.

²⁾ c-ryhmän kunnat.

4. Luettelo

viime kunnallisvaaleissa esiintyneistä kunnista, joissa ei ole eriteltyä sos.-dem. ja Skdlrn äänimääriä ia edustajapaikkoja.

Kunta	Vasemmisto		Oikeisto		Huomautuksia
	Ääni- määrät	Ed. paikat	Ääni- määrät	Ed. paikat	
<i>Uudenmaan läänin vaalipiiri</i>					
Snappertuna.....	153	5	317	10	
Karjalohja.....	387	7	308	6	
Lö h j a.....	1,705	11	1,325	8	6 + 5 ¹⁾
Sipoo.....	1,038	6	2,362	13	
Ruotsinpyhtää ²⁾ 5 (4)	477	5	909	10	(1) ³⁾
Yhteensä.....*	3,760	34	5,221	47	
<i>Turun ja Porin lääni Eteläinen vaalipiiri</i>					
Taivassalo.....	337		509	9	2 + 3
Pyhämaa....."	76		155	9	4 sd (sos.-dem. ed.)
Kodisjoki.....	110		202	8	2 sd
Kar j a l a.....	159		248	8	5 kd (SKDL:n ed.)
Mynämäki.....	586		869	10	7 kd
Mietoinen.....	244		291	7	Epävarma vaalii.
Askainen.....	174		198	6	5 kd
Kaksikerta.....	77				
Särkisalo.....	130		287	5	5 sd
Kisko.....4.....	709		560	7	8 sd?
Kuusjoki.....	367		476	8	6 kd
Muurla.....	311		292	6	6 + 1
Angelniemi.....	168		110	5	1 + 5
Karinainen.....	336		461	9	3 + 3
Koski T.l.....	392		735	10	
Paattinen.....	178		264	8	5 sd
Masku.....	98		425	11	2 kd
Vahto.....	141		204	8	3 + 2
Nousiainen..... 19 (3)	211		548	11	4 sd
Yhteensä.....	5,104	101	6,384	145	(15)
<i>Pohjoisen vaalipiiri</i>					
Pomarkku.....	723	9	718	8	2 + 7
Ahlainen.....	855	11	375	4	3 + 8
Hongon joki.....—	372	6	509	9	3 + 3
Hämeenkyrö.....	1,911	14	1,231	9	3 + 11

¹⁾ Edustajapaikkojen suhde sos.-dem. ja Skdlrn välillä. Nämä ja muutkin e.m. tiedot poimittu »työväen sekalistoilta».

²⁾ Numero viimeisen kunnan jäljessä tarkoittaa vaalipiirin kuntien lukumäärää ja samalla sellaisia kuntia, joissa äänimääriä ei ole eritelty. Sulkeissa olevat numerot tarkoittavat sellaisia kuntia, joissa edustajapaikkoja ei ole eritelty.

³⁾ Kuntien lukumäärät, joissa edustajapaikat on eritelty.

Kunta	Vasemmisto		Oikeisto		Huomatutuksia
	Ääni- määTä	Paik- koja	Ääni- määrä	Paik- koja	
Suodenniemi.....	645	9	446	6	•2 + 7
Vammalan k:la.....	81	2	363	13	1 + 1
Huittinen.....	1,306	10	1,854	13	2 + 8
<u>Mellilä.....8 (0)</u>	<u>390</u>	<u>7</u>	<u>415</u>	<u>8</u>	<u>2 + 5</u>
Yhteensä.....	6,283	68	5,911	70	
<i>Hämeen lääni</i>					
<i>Eteläinen vaalipiiri</i>					
Tyrvääntö.....1 (1)	447		238		
<i>Pohjoinen vaalipiiri</i>					
Tottijärvi.....	209	7	* 270	6	5 + 2
Sahalahti.....	283	6	283	7	4 + 2
<u>Kuhmalahti.....3 (0)</u>	<u>447</u>	<u>8</u>	<u>390</u>	<u>7</u>	<u>6 + 2</u>
Yhteensä.....	939	21	943	20	
<i>Kymen lääni</i>					
<i>Läntinen vaalipiiri.....</i>					
<i>Itäinen vaalipiiri</i>					
Rautjärvi 1 (0)	82	1	1,028	16	1 kd
<i>Mikkelin läänin vaalipiiri</i>					
Pertunmaa.....	518	8	511		3 + 5
Savonranta.....2 (0)	764	8	635		4 + 4
Yhteensä.....	1,282	16	1,146	14	
<i>Kuopion läänin</i>					
<i>Läntinen vaalipiiri</i>					
Kuopion mlk.....1 (0)	1,422	12	1,394	11	12 kd
<i>Itäinen vaalipiiri</i>					
Pyhäselkä....., 1 (0)	550	7	818	10	3 + 4
<i>Vaasan lääni</i>					
<i>Itäinen vaalipiiri</i>					
Alajärvi.....	884	8	1,743	15	4 + 4
Kuortane.....	260	2	1,509	14	2 sd
Petäjävesi.....	867	10	618	7	3 + 7
Äänekoski.....	464	8	416	7	4 + 4
Pylkörmäki.....	349	7	478	8	7 sd
Kannonkoski.....	614	9	401	6	9 sd
Kinnula.....	432	8	400	7	
<u>Sumiainen.....8 (2)</u>	<u>420</u>	<u>8</u>	<u>362</u>	<u>7</u>	
Yhteensä.....	4,290	60	5,927	71	

Kunta	Vasemmisto		Oikeisto		Huomautuksia
	Ääni- määrät	Ed. paikat	Ääni- määrät	Ed. paikat	
<i>Eteläinen vaalipiiri</i>					
Tiukka	—	2	—	11	Ilman äänest.
Närpiö	501	7	1,096	16	3+4
Laihia	782	5	1,971	14	3+2
<u>Maalahti</u> 4 (1)	348	4	1,105	13	3+1
Yhteensä	1,639	18	4,172	54	(3)
<i>Pohjoinen vaalipiiri</i>					
Uusikaarlepyy.....	136	6	205	9	
Ylihärmä	184	2	857	13	2 kd
Alahärmä	466	5	r, 190	12	
Oravainen	454	5	978	10	
Uudenkaarlep. mlk	169	4	427	11	
Ullava	122	4	334	9	
Lestijärvi	223	7	218	6	4+3
Perho	431	6	602	9	4+2
<u>Nurmo</u>	252	3	1,220	14	
Yhteensä	9 (6)	2,407	42	6,031	93
<i>Oulun läänin vaalipiiri</i>					
Rautio	164	4	314	9	
Paavola	726	7	988	10	
Revonlahti	176	6	183	7	2+3
Pulkkila	265	6	351	9	
Muhos	847	9	777	8	9 kd
Oulunsalo	291	7	266	6	4+3
Kiiminki	142	5	300	10	2+3
Pudasjärvi	595	6	1,349	13	6 kd
<u>Kuusamo</u> 9 (4)	386	7	1,186	22	
Yhteensä	3,592	57	5,714	94	(5)
<i>Lapin läänin vaalipiiri</i>					
Kemijärvi	487	5	1,730	18	2+3
Rovaniemi	734	8	2,556	27	4+4
Simo	361	5	859	10	
Kemin mlk	404	6	666	9	6 kd
<u>Kittilä</u> 5 (1)	1,010	14	444	5	1 +P
Yhteensä	2,996	38	6,255	69	
Koko maa	76 (22)	34,763	484	51,182	718
					(53)

Vaalipiirien jäsenmäärä puolueosastoittain.

Uudenmaan 1.

Ahertajat r.y.....	34	Helsingin Taloustyöntek.	
Ahonpään ja Karisjärven ty	24	yhd.....	84
Antskogin ty.....	40	» Urheiluväen Sd.	
Espoon ty »Rannikk» ..	52	yhd.....	55
Etelä-Espoon ty.....	95	» Vaateustyön-	
Haagan ty.....	116	tek. Sd. yhd...	32
Haimoon ty.....	40	Herttuaniemen ty.....	25
Halkian ja Kupsenkylän ty	77	Hirvijoen ty.....	7
Hangon ty.....	19	Hyrskylän ty.....	20
Hausjärven ty.....	5	Hyvinkään Sd. ty.....	121
Helsingin Akateeminen Sd.		Hyvinkäänkylän ty	91
» Yhd.....	17	Hyönölän ty.....	67
» Ammattiyhdis-		Immolan ty.....	65
tysv. Sd» Yhd.	635	Itäpuolen ty.....	27
» Kirjatyönteki-		Jokelan ty.....	97
jäin Sd. yhd. . .	84	Juornaankylän ty	
» Kone- ja Sillan		Järvikunnan ty.....	36
työntek.Sd.yhd.	111	Järvenpään ty.....	149
» Kunnantyyöntek.		Kaarenkylän ty.....	14
sos.-dem. yhd.	329	Karjaan ty.....	48
» Liiketyönteki-		Karjalohjan ty.....	48
jäinsd. yhd. . .	67	Karkkilan Sd. ty.....	34
» Metallityöl. sd.		Karstun ty.....	12
yhd.....	29	Kaukaan ty.....	21
» Rakennustyöv.		Kauniaisten Sd. ty.....	74
sd.yhd.	11	Kausalan ty.....	56
» Rautatieläisten		Kellokosken ty.....	33
sd. yhd.	106	Keravan ty.....	326
» Sekatyöväen sd.		Kimonkylän ty.....	—
yhd.....	15	Klaukkalan ty.....	22
» Sos.-dem. Kes-		Koikkalan ja Vaanilan ty ..	23
kusteluseura, .	285	Korian ty.....	61
» Sos.-dem. Nais-		Korson ty.....	50
yhdistys.	211	Korven ty.....	28
» Sos.-dem. yhdis-		Kosken ja Suittilan ty. . . .	50
tys.....	139	Koskenmäen ty.....	38
		Kuivannon ty.....	42
		Kuusankosken sd. Naisyhd.	52

Kuusankosken ty.	178
Kymenrannan ty.	12
Kyminkunnan ty.	18
Kymintehtaalaisten sd. Naisyhd.	49
Kymintehtaalaisten ty.	329
Kytäjän ty.	—
Käpylän Sd. Naisyhdistys ..	12
Käpylän Sd. ty.	23
KaukolammiiT ty.	13
Laukkosen ty.	40
Leppävaaran sd. ty.	102
Leppäkorven ty.	53
Lepiämän ty.	76
Lieviön j a Nummenkylän ty	25
Lohjan ty.	438
Loviisan ty.	24
Luhtikylän ty.	27
Lyöttilän ty.	45
Malminseudun ty.	—
Monnikylän ty.	—
Mustilan ty.	—
Myllylän ty.	—
Myrskylän ty.	64
Mäntsälän ty.	61
Niirikosken ty.	25
Nukarin ty.	26
Nummelan ty »Elo».	157
Nummen Järvenpään ty ...	28
Nummen kkn ty ...	25
Nummisten ty.	69
Nurmijärven kkn. ty.	28
Nuuksion ty.	21
Ohkolan ty.	22
Ojakkalan ty »Alku»	162
Orimattilan ty.	56
Otalammin ty.	54
Oulunkylän ty »Alku».	162
Pakinkylän ty.	7
Palojoen ty.	20
Pasilan sd. ty.	27
Pitäjänmäen ty.	95
Porlamin ty.	35
Porvoon ty.	63
Puistololan ty.	19
Pukkilan ty.	32
Puodinkylän ty.	—
Pusulan kkn ty.	49
Rajamäen ty.	26
Ratulan ty.	39
Rekolan ty.	15
Sammatin ty.	16
Strömforssin ty.	43

Suomenkylän ty.	83
Taasian ty.	65
Tapanilan ty.	137
Tikkurilan ty.	47
Ummeljoen ty.	119
Valkon ty.	90
Vallilan sd. naisyhd.	92
Vallilan sd. ty.	33
Vihdin sd. ty.	15
Vihtijärven sd. ty.	26
Villikkalan ty.	6
Virenojan ty.	25
Virkkalan Ruots ty.	47
Virkkalan ty.	123
Voikkaan sd. naisyhd.	53
Voikkaan Ty.	126
Vuolenskosken ty.	32
Kunnallisyhdistys yhd. jäs. 8,358	27

Espeen Sd. Kj.	344
Helsingin Sd. Kj.	2 431
» mlk. Sd. Kj.	321
.....	237
Kuusankosken Sd. Kj. ...	799
Lohjan » ...	75\$
Mäntsälän » ...	170
Nummen (UI) » ...	126
Nurmijärven » ...	226
Orimattilan » ...	264
Pornaisten » ...	117
Porvoon » ...	160
Pusulan » ...	147
Tuusulan » ...	317
Vihdin » ...	414

Yhteer sä 6,858

SKDL:oon siirtyneet

Pusulan Ikkalan ty, Kerkkoon ty, Nurmijärven Perttulan ty, Pyhäjärven Tuorilan-Järvenpään ty ja Vaski järven ty.

Turun 1. eteläinen.

Auran Ty Valo.	21
Halikon Vartsalan ty.	84
» Vaskion ty.	30
» Hajalan ty.	40
Halikon ty.	46

Kaarinan ty Uurtaja ....v.	19	Turun Urheiluväen Sosia-	'
Kalantin ty Voitto	57	listiseura	263
» ty Tarmo	33	» Kunnantyönt. Sd.	
Kemiön ty.....	88	Yhd.....	217
Kiikalalan ty.....	62	» Ammattiyhdist. väen	
Kiskon Orijärven ty	39	Sd. Yhd.....	82
» Kurkelan ty Riento	39	» Rautatieläisten sd.	
Kosken T.I. Talolan ty.	—	Yhd.....	136
Kodisjoen ty Edistys	10	» Valtionvirkaileijain	
Kustavin ty.....	41	Yhd.....	84
Kyrön ty.....	15	» Raunistulan Sd.	
Laitilan ty Sampo	35	Yhd.....	84
» Vaimaron ty.	—	» Hirvensalon Ty.	
Liedon ty.....	25	Sorto.....	191
Littoisten ty.....	36	» Nummenmäen Sd.	
Lokalahden ty.....	32	Yhd.....	87
Marttilan Juutilan ty	87	- » Sos.-dem. ty Valo ...	13
» Ollilan ty.	20	Uskelan ty.....	71
Mietoisten ty.....	11	Uudenkaupungin ty.	67
Muurlan ty.....	60	» mlk. Ar-	
» * Pohjoinen ty.	66	vassalon ty.....	11
Naantalin ty.....	58	Vehmaan ty.....	47
Nousiaisten ty Jousi I . . .	43	Yläneen ty Pelastaj a.....	27
» Saksalan ty ...	—	Yht. 70 yhd. jäseniä 4,008,	
Oripään ty.....	39	Kunnallisjärjestöt.	
» Latvaan ty.	13	Kiskon Sd. Kj.....	78
Paimion Kalevan ty.	30	Perniön ».....	501
» Kevolan ty	6	<u>Turun</u> ».....	1,378
» Merikulman ty ...	53	jäseniä 1,957	
Paraisten ty.....	22	SKDL:oon siirtyneet	
Perniön ty ./.....	105	Mynämäen Sd. Ty »Säde» I	7
» Nurkkiianty		Paattisten Ty.....	36
» Runko.....	25	Pöytyän Mäkiäisten ty.	—
» Mathildedalinty,..	86	Taalintehtaan ty.....	43
» Pohjankylän ty ...	37		86
» Ty Riento.....	58	Turun 1. pohjoinen	
» Teijon ty.....	190	Alastaron ty.....	25
Pertelin ty.....	44	Euran ty.....	87
Piikkiön ty.....	58	Friitalan ty	28
Pöytyän tv Isku.....	68	Hahmajärven ty.	24
» ty Tuki	15	Hanhijoenseudun ty.	64
Pyhärannan ty.....	42	Harjavallan ty.	70
Raision ty Voima I	69	Haukijärven ty.....	19
Ruskon ty.....	—	Hinnerjoen ty.....	21
Rymättylän ty Vapaus —	58	Honkilahden ty.....	110
Salon ty.....	193	Hämeenkyrön Mahnalan ty	12
Sauvon ty.....	19	Ikaalisten Vatulan tv.	22
Suomusjärven ty Leimah-			
» dus.....	36		
Tarvasjoen ty.....*	44		
» ty Pyrkijä	—		
Turun Sos.-dem. Yhdistys	154		
» » Naisvhd..	67		

Jokikylän ty.....	87	Pomarkun ty.....	70
Jämijärven ty.....	60	Porin sd. Naisyhd.....	103
Kaasmarkun ty.....	11	» ty.....*	222
Kankaanpään ty.....	107	Preiviikin ty.....	22
Karkun ty.....	52	Punkalaitumen Kanteen-	
Kauvatsan ty Pyrintö	18	maan ty.....	27
Kauvatsan ty	26	Punkalaitumen ty.....	85
Keikyän ty.....	28	Raivion ty.....	153
Kepolan ty.....	35	Rauman Ammatt. yhd. sd.	
Kihniön Asemaseudun ty ..	101	yhd.....	101
Kiikan ty.....	93	Rauman maalaisk. Nihat-	
Kiikoisten ty.....	43	tulan ty.....	10
Kiimajärven ty.....	17	Rauman ty.....	60
Kilvakkalan ty.....	60	Reposaaren ty.....	31
Kiukaisten ty.....	133	Riititalan ty.....	100
Kodiksammin ty.....	34	Riuttalan ty.....	26
Kortelan ty.....	45	Ruosniemen ty.....	60
Koskioisten ty.....	30	Räisälän ty.....	18
Kuivalahden ty.....	21	Sammin ty.....	47
Kullaanty.....	31	Sarkolan ty.....	36
Kuorolan ty.....	33	Siikaisten ty.....	60
Kuvaskankaan ty.....	39	Sorkan ty.....	21
Kyläsaaren ty.....	30	Stormin ty.....	— 100
Kyröspohjam ty.....	10	Sulajoen ty.....	9
Köyliön Tuiskulan ty	10	Sunniemenrannan ty.....	35
Lampin ty.....	30	Suodenniemen ty.....	36
Lapin T.I. ty	80	Säkylän ty.....	125
Lassilan ty.....	102	Särkisalon ty.....	7
Leppijärven ty.....	150	Söörmarkun ty.....	80
Levanpellon ty.....	59	Tammiaisten ty.....	20
Loimaan kaupp. ty.....	20	Toejoen Naisyhd.....	23
Luhalahden ty.....	48	» ty.....	18
Luvian ty.....	45	Toukarin ty.....	24
Lyttylän ty.....	46	Tyrvään Rautaniemen ty ..	23
Länsi-Kankaanpään ty	101	» Roismalan ty. . . .	57
Mannilan ty.....	48	Ulvilan Harjunpään ty	45
Merikarvian ty.....	51	» Vanhankylän ty... ..	55
Metsämaan ty.....	71	Uudenkoivisten ty.....	30
Miettisten ty.....	10	» sd. Naisyhd. . . .	37
Mouhij arven Länti nen ty ...	10	Uotilan ty.....	43
Mäntyluodon sd. ty.....	52	Vanhankoivisten ty.....	50
Naarjoen Turajärven ty. . . .	26	Vampulan ty.....	38
Nakkilan Järvikylän ty	30	Vihtiläjärven ty.....	25
Nakkilan ty.....	46	Viljakkalan ty.....	35
Noormarkun ty.....	45	Virtään ty.....	31
Oriniemen Liittolan ty	42	Vähärauman ty.....	212
Paluksen ty.....	88	Ylisenpään ty.....	33
Panelian ty.....	85	yhdisty ks. 108 jäsenmäärä 5,601	
Pappisten ty.....	11	Kunnallisjärjestöt.	
Parkanon Linnankylän ty ..	12	Alastaron Sd. Kj.	76
Parkanon ty.....	85	Ikaalisten ».....	240
Peipohjan ty.....	90		
Pihlavan ty.....	44		

Kankaanpään Sd. Kj.	233	Kaisun ty.	6 4
Kokemäen »	123	Katinalan ty.	31
Loimaan i>	40	Kaukjärven ty.	^~
Mouhijärven » ..... *	34	Kehron ty.	—
Noormarkun »	227	Kojon ty.	28
Porin »	873	Kouvolan ty.	23
» mlk. »	166	Kutilan ty.	54
Punkalaitumen »	187	Kylmäkosken kkn ty.	64
Rauman mlk. »	119	» Toveri ty ...	14
Tyrvään »	333	Lahden Sd. ty.	110
<u>Ulvilan » .....</u>	<u>139</u>	» Naisyhd.	66
13 kunnallisjärjest. Yht. 2,700		» Työl.-nuoriso-yhd.,	60
SKDL:oon liittyneet		Lammin ty.	38
Lattomerän ty.	41	Latovainion ty.	25
Lauttakylän ty.	21	Lappilan ty.	68
Mellilän ty.	44	Launosten ty.	46
Mouhijärven Itäinen ty ...	33	Lieson ty.	38
jäseniä	139	Lunkaan-Hykkilän ty.	16
Hämeen 1, eteläinen.		Länsi-Vanajan ty.	62
Arolammin ty.	14	Läyliäisten ty.	9
Eteläisten ty.	25	Löytynmäen ty.	19
Etelä-Rengon ty.	42	Maakesken ty.	25
Forssan ty.	506	Mallinkaisten ty.	33
Halkivahan ty.	35	Marttilan ty.	56
Haminankylän ty.	120	Merven ty.	25
Harvialan ty.	26	Mustialan ty.	59
Hauhon Ilmoilan ty.	5	Muurilan ty.	34
» Kirkonkylän ty ...	6	Möysän ty.	10
Herajoen ty.	41	Nihattulan ty.	25
Herralan ty.	30	Nummen ty.	95
Hikiän ty.	63	Nuutajärven ty.	26
Hollolan kkn ty.	50	Oitin ty.	50
Honkolan ty.	10	Padasjoen Kellovalmen ty	27
Huittulan ty.	35	» kkn ty	30
Humppilan ty.	60	Pajulan ty.	50
Hämeenlinnan ty —	263	Palikkalan ty.	9
» mlk. ty ...	4g	Parolan ty.	55
Hyvikkälän ty.	22	Pekolan ty.	69
Idänpään ty.	30	Pelkolan ty.	99
Iittalan ty.	50	Portaan ty.	50
Iso-Evon ty.	21	Puu jaan ty.	—
Iso-Äiniön ty.	25	Rengon. Lietsan ty.	20
Jalkarannan ty.	6	Riihimäen ty.	182
Janakkalan Leppäkosken ty	55	» rautatiel. sd. yhd.	67
» Napialan ty ...	138	Riihivalkaman ty.	20
Jokiniemen ty.	22	Rimmin ty.	10
Jokioisten ty.	182	Ryttylän ty.	59
Järvelän ty.	18	Sairialan ty.	52
Järventaustan ty.	33	Sapteen ty.	20
		Someron kkn ty.	62
		» Ollilan ty.	—
		Sotkian ty.	35
		Sukulan ty.	32

Suojoen ty.....	—	Riihimäen	».....	304
Susikkaan ty.....	41	Rengon *	».....	96
Suotaalan sos.-dem. nuori- so-os.....	85	Sääksmäen	».....	95
Sääksmäen Saarioispuol. ty	60	Tammelan	».....	356
Taljalan ty.....	54	Tyrvännön	».....	152
Tammelan Letkun ty.	34	Urjalan	».....	203
)> Liesjärven ty... ..	35	Vanajan	».....	118
» Portaan ty.	57	19 kunnallisjärj. jäseniä		4,441
Tanttalan ty.....	—	SKDLroon liittyneet		
Teuron ty.....	25	Ahtialan ty		
Toijalan ty	65	Hunsalan ty		
Topenon ty.....	18	Kosken ty		
Torron ty ".....	37	Piikajärven ty		
Tuittulan ty.....	—	Salonkylän ty		
Turengin ty.....	103	Vääksyn ja Änianpellon ty		
Turkhaudan ty.....	32	Hämeen 1. pohjoinen.		
Tuuloksen Alku ty.	61	Aitolahden ty.....	38	
Tyrvännön Koitto ty.	20	Hassin ty.....	30	
» Riento ty.	32	Harmoisten ty.....	34	
Tursankankaan ty.....	21	Hirsi Iän ty.....	52	
Urjalankylän ty.....	20	Hirvijärven ty.....	74	
Urjalan ty.....	76	Juokslahden ty.....	8	
» Tourun ty	15	Jämsän ty.....	85	
Uudenkylän ty.....	25	Jämsänkosken ty.....	75	
Valkeakosken ty.....	113	Järvenkylän ty.....	25	
Vaulammin ty.....	62	Kangasalan kkn ty.....	68	
Viip. siirtoväen sd. yhd. ty	47	Karjalan ty.....	84	
Viralan ty.....	42	Keski-Vesilahden ty.....	93	
Vojakkalan ty.....	25	Koivistonkylän ty.....	29	
Vuorenkylän ty.....	24	Kolhon ty.....	98	
Vähikkälän ty.....	37	Korkeakosken ty.....	68	
Väinölän ty.....	31	Korpilahden kkn ty.....	55	
Ylikylän Alkava ty.	20	Korvenkylän ty.....	50	
Ypäjän ty.....	59	Koskenpään ty.....	45	
Ypäjän kkn ty.....	—	Koukkulan sd. yhd.....	36	
Yhdistysten lukumäärä	119	Kuhmalahden ty.....	74	
jäsenmäärä	5,576	Kuhmoisten ty.....	63	
Kunnallisjärjestöt.		» Leppäkosken ty ..	55	
Forssan kj.....	665	» Pihlajalahden. ty	53	
Hattulan	».....	» Ruolahden ty ...	64	
Hauhon	».....	Kuoreveden Suinulan ty ...	139	
Hausjärven	».....	Kurun. Keihäslahden ty ...	42	
Janakkalan	».....	» Parkkuun ty.	52	
Jokioisten	».....	» Pohjankapeen ty... ..	20	
Kalvolan	».....	» Riuttasen ty.....	64	
Kylmäkosken »	78	Kämmenniemen ty.....	62	
Kärkölän	».....	Lempäälän ty.....	53	
Lahden	».....	Leustun Hirvimäen ty.	10	
Lammin	».....	Lielahden sd. toveriseura...	68	
Lopen	».....			

Linnavuoren ty.....	4	Tampereen Rautatiel	84
Luomenkylän ty •••	31	d. yhd.	237
Luopioisten kkn ty	62	» sos.-dem. klubi	138
Luoteen ty.....	71	» sd. Naisyhd.	
Lylyn ty.....	49	» sos.-dem. Toveriseura	749.
Längelmäen Eteläpuol. ty..	40	» ty •••.....v-j''	19
» Ristijärven ty	119	» sos.-dem. yhd..	139
Länkipohjan ty.....	14	» » yM.	
Länsi-Teiskon ty.....	30	» Työläisopiskelijani sd. yhd. •••	86
Messukylän sos.-dem naisy.	102	» Uurtajat sd. yhd.	65
» ty.....	80	» Urheilijain sd. yhd.....	47
Moksin ty.....	21	Taulapohjan ty.....	95
Monoskylän ty.....	81	Tottijärven ty	95
Muroleen ty.....	21	Turkinkylän ty.....	78
Muuramen ty.....	70	Työväenyhdistys »Toive» ..	11
Muuratsalon ty.....	328	Uudenkylän ty Toverit ...	20
Mäntän ty.....	168	Vaherin ty.....	59
Nokian ty.....	39	Vejj onj arven ty.....	11
Onkkaalan ty.....	52	Vekkulan ty.....	151
Oriveden ty.....	96	Velaatan ty.....	52
Pappilankylän ty Taisto ..	31	»Veljeys» ty, (Pälkäne)	118
Partalan ty.....	35	Viialan ty.....	123
Pekkalän Poh jankylän ty ..	81	Viinikan-Nekalan ty. . . .••	57
Perä-Koskenpään ty	91	Vilppulan ty.....	30
Pihlajalahden ty	105	Visuveden ty.....	41
Pirkkalan ty »Taisto».....	76	Väärinmajan ty. . . .••:*'	
Pirttijärven ty.....	63	Yhteensä: 109 yhd. jäseniä 8,214	
Pispalan sd. toveriseura	21	Ylä-Kolkin ty »Uusi Antari	
» ty	38	Ylämäen ty.....	
Pitkäniemen-Sarpatin ty...	21	Ämmätsän ty	
Pohjaslahden ty.....	15	Kunnallisjärjestöt.	
Putkilahden ty	127	Jämsän sd. Kunnallisj.	294
Pälkäneen Laitikkalan ty .	137	Kangasalan sd. Kj .	162
» Luikalan ty	50	Korpilahden »	208
Rannankylän ty..... ^—	130	Koskenpään »	204
Rantakylän ty.....	64	Kuhmoisten »	269
Rantaperkiön ty.....	41	Kurun »	
Ristahuhdin ty.....	53	Längelmäen »	
Ruoveden kkn ty.....	120	Messukylän »	
Ala-Kolkin ty	69	Nokian »	9A _
Elo		N Oriveden »	1
Saukkolan ty	152	Pohjaslahden »	1 —
Siuron ty.....	244	Ruoveden »	
Suunulan ty.....	360	Pälkäneen »	
Suoraman ty.....		Tampereen »	
Säynätsalon ty.....		Teiskon »	
Tahmelan ty.....			
Tampereen Jalkinetyöntek			
»d. yhd.....			
» Kutomatyöl. sd yhd.....			
» Metallityöntek. sos. d. yhd. ...			

Vilppulan sd, KL	252
<u>Ylöjärven »</u>	68
.Yht.-17 jäseniä	6,424

SKDL:oon liittyneet.

Heinosniemen ty.	—
Lielahden ty.	42
Luopioisten ty »Taisto» .... >	112
Mutalan ty.	52
Pohjois-Teiskon ty.	54
Sahalahden ty.	—
Sd Ty »Koitto» Eräjärvi	30
Vahannan ty.	45
Vehmaisten ty.	23
Ylöjärven kkn ty.	34
Yht. 10 yhd. jäseniä	392
Kymen 1. läntinen	
Haminan ty.	112
Harjun ty.	4
Inkeröisten ty.	149
Kaipiaisten ty.	8
Kelkkalan ty.	29
Kotkan sd. ty.	323
» sd. naisyhd.	187
Kouvolan ty.	85
Kymin ty.	258
» tyn naisosasto*	107
» Läntinen ty.	19]
» tyn naisos.	98
Lamposaaren ty.	15
Lappeenrannan ty.	112
» Sd. Naisyhdistys	32
» ja Ymp. Urheil.v.	
Sosialistiseura. ....,	20
Lauritsalan ty.	135
Liikkalan ty.	40
Melkkolan ty. .... ^	10
Munsaaren ty.	42
Myllykosken ty.	121
Myllykylän ty.	30
Neuvottoman ty.	44
Oravalan ty.	5
Pampyölin ty.	5
Pärkkarilan ty.	113
Pitkänkosken ty.	27
Popinniemen ty.	90
» tyn naisosasto	108
Pyhtään ty.	137
Reitkallin ty.	8
Rutolan ty.	18

Saksalan ty.	49
Salomiehikkälän ty.	33
Saivikkalan ty.	45
Savitaipaleen sd. ty.	17
Sippolan ty.	48
Summankylän ty.	65
Suomenniemen ty.	22
Suur-Miehikkälän ty.	25
Svartbäckin ty.	34
Taavetin sd. ty.	59
Tirvan &d. ty.	46
Tiutisen ty.	238
» tyn Naisosasto ...	23
Ty »Liitto», Vehkalahti. ...	89
Uraan ty.	58
Viirolahden Länt. ty.	100
Virojoen ty.	53
Viipurin Sd. Yhd.	75
» Sos.-dem. Naisyhd.	46
Vuohijärven ty.	118
Ylämaan ty.	78
Kunnallisdjestöitä jäseniä	3,984
Kotkan sd. kunnallisj.	510
Kymin »	1,204
Lappeen »	291
Pyhtään »	201
Sippolan »	366
Valkealan »	173
Vehkalahtien »	211
Yht. 7 kunnallisj. jäseniä	2,982

SKDLroon siirtynyt:

Juurikorven ty.

Kymen 1. itäinen

Haukilahden ty.	168
Imatran Sd. Naisyhd.	90
Imatran Sd. ty.	104
Imatran ty.	194
Junnikkalan ty. *	14
Korvenkylän ty.	42
Parikkalan ty.	50
Räisälän ty.	11
Simpe] een Sd. Naisyhd.	24
Simpeleen ty.	74

Särkisalmen ty.	15	Kulenkoisten ty. .... *	10
Vuoksenniskan Sd. Naisyhd.	79	Kumpurannan ty.	71
Vuoksenniskanty.	114	Kuortin ty.	90
Yhteensä 13 yhd. jäseniä	979	Lait järven ja Uimaniemen ty.	25
Kunnallisjärjestö		Lapinlahden ty.	18
Ruokolahden Sd. kunnallisjärjestö.	595	Liikolan ty.	100
SKDL:oon siirtynyt;		Luhangan Sydänmaan ty.	34
Salonsaaren ty.		Läsäkosken ty.	70
Mikkelin 1.		Malkkilan ty.	56
Aholahden ty.	42	Mikkelin kaup. ty.	232
Anttolan ty. .... ^	100	Mäntyharjun ty.	40
Asilän ty.	33	Mäntysen ty.	22
Enonkosken ty.	40	Nikkaroisten ty.	70
» Ihamaniemen ty.	50	Nuoramoisten ty.	10
Enonlahden ty.	19	Oravin ty.	84
Haapalan ty. .... *	40	Otavan ty.	100
Hanhijärven ty.	20	Palokin ty.	114
Hartolan ty.	50	Paitasen ty.	122
Haukivuoren ty.	145	Parkunmäen ty.	9
Heinolan kaupungin ty. ••....	70	Pertunmaan ty.	—
» mlk. ty.	20	Pieksämäen ty.	123
Heinäveden kkn ty.	71	Pihlajalahden ty.	37
Hirvensalmen-Kissakosken ty.	43	Pihlajaniemen ty.	25
Hyötyyn ty.	30	Punkaharjun ty.	8
Iitlahden ty.	30	Putikon ty.	35
Joroisten ty.	60	Puumalan kkn ty.	55
Jouhenniemen ty.	40	Pyörilän ty.	10
Joutsan ty.	125	Pääskylahden ty.	10
Joutsan Mieskonmäen ty.	27	Pölläkän ty.	30
Juvan kkn työl. nuorisosos.	46	Pöyrynkylän ty.	14
» Siikakosken ty.	50	Rantasalmen ty.	45
» Tuhkala-Remo järven ty.	47	Riihiniemen ty.	—
» Vehmaan ty.	29	Ristiinan Löydön ty.	56
» Vuorenselän ty.	19	Rummukan työl. nuorisosos.	10
Juolan ty.	30	Ruokojärven ty.	25
Kallislahden ty.	64	Ruorasmäen ty.	50
Kalvitsan ty.	22	Rutalahden ty.	10
Kangaslammin ty.	64	Saarikansansd. työl. n. os.	25
Kangasniemen ty.	80	Saarten ty.	55
Kolontaipaleenty.	25	Sarvikunnan ty.	25
Kuhakosken ty.	20	Savon Haapakosken ty.	106
Kuittuan sd. työl. n. os.	40	Savonlinnan ty.	100
		» sos.-dem Naisyhd.	15
		Sulkavan kkn ty. .... >	50
		Sysmän kkn ty.	120
		Särkilahden ty.	30
		Säämingin Moinsalmen ty.	20
		» Nojamaanty.	45
		Toivolalan ty.	33
		Tolvasniemen ty.	21
		Valittulan ty.	20
		Varparannan ty.	39

Vehmaskylän ty.....	45
Venetmäen ty.....	10
Vihtarin ty.....	42
<u>Virtasalmen ty.....</u>	<u>26</u>
Yhteensä 89 yhd. jäseniä	4,238

Kunnallisjärjestöt:

Enonkosken kj.....	110
Heinäveden ».....	443
Joutsan ».....	198
Juvan ».....	221
Kerimäen ».....	161
Mikkelin mlk. kj.....	200
Pertunmaan ».....	140
Pieksämäen ».....	361
Punkaharjun ».....	72
Rantasalmen ».....	163
Savonlinnan ».....	125
Sysmän ».....	350
Säämingin ».....	342
Yhteensä 13 kj. jäseniä	2,886

SKDLroon liittyneet

Savonrannan ty
Syväsmäen ty

Kuopion 1. läntinen

Alapitkän ty.....	74
Hamulan ty.....	—
Hankasalmen kkn ty.....	34
Hankasalmen Niemisjärven ty.....	13
Harinkaan ty.....	15
Huotarin ty.....	12
Iisalmen ty.....	71
Iisveden ty.....	27
Istumäen ty.....	18
Itä-Konneveden ty.....	38
Itä-Maaningan ty.....	45
Juankosken ty.....	150
Juurikkamäen ty.....	23
Jyrkäkosken ty.....	—
Jyrkän-Kulvemäen ty.....	30
Kärttulan ty.....	20
Karvasalmen ty.....	37
Katajamäen ty.....	—
Keiteleen ty.....	—
Kerkonkosken ty.....	50
Kohman ty.....	26
Koivulahden ty.....	16

Konneveden kkn ty.....	52
Konneveden Hytölänkylän ty.....	64
Konneveden Särkisalon ty.....	9
Kotalahden ty.....	33
Koukunjoen ty.....	40
Kummunkylän ty.....	—
Kumpuskylän ty.....	7
Kuopion ty.....	176
Kurkimäen ty.....	64
Lapinlahden ty.....	20
Lehtoniemen sos.-dem nais- yhd.....	40
Lehtoniemen ty.....	38
Leppävirran ty.....	33
Luttilan ty.....	83
Maaningan kkn ty.....	69
Murtolahden ty.....	100
Muruveden ty.....	34
Niemisjärven ty.....	—
Niinimäen ty.....	34
Niinivedenpään ty.....	45
Niiralanniemen ty.....	7
Nilsian ty.....	73
Näädänmaan ty.....	—
Oinasjärven ty.....	—
Paisuan ty.....	—
Pajusenmäen ty.....	—
Paukarlahden ty.....	11
Pielaveden ty.....	—
Pohjois-Riistaveden ty.....	20
Pulkonkosken ty.....	19
Puurtilan ty.....	30
Pöljän Sos.-dem. Pienvilj. ja ty.....	10
Rautalammin ty.....	63
Ruutanan ty.....	45
Rytkün ty.....	37
Salmijärven ty.....	28
Siilinjärven ty.....	89
» Koivumäen ty.....	7
Sonkakosken ty.....	11
Sorsakosken ty.....	104
Sukevan ty.....	45
Suonenjoen ty.....	42
Syvänniemen cy.....	15
Taipaleen ty.....	7
Tervon ty.....	18
Tuovilanlahden ty.....	94
Tuusniemen ty.....	20
Töhkerömäen ty.....	85
Uimalan ty.....	32
Vaaraslahden ty.....	—

Valkeisenrannan ty.	18
Varkauden ty.	361
Varpaisjärven ty.	149
Varpasen ty.	10
Vehmasjärven ty.	—
Vesannon ty.	64
<u>Vieremän ty. ....</u>	<u>12</u>
Yhteensä 79 yhd. jäseniä	3,166

Kunnallisjärjestöt

Hankasalmen Sd. kj.	47
Iisalmen » »	172
Konneveden » »	266
Leppävirran » »	233
Maaningan » »	227
Muuraveden » »	162
Sonkajärven » »	186
Suonenjoen » »	69
Varkauden » »	552
<u>Vesannon » » .....</u>	<u>124</u>
Yhteensä 10 kj. jäseniä	1,938

SKDL:oon siirtyneet

Etelä-Vesannon ty
Itä-Suonenjoen ty
Kiuruveden ty
Kynsiveden ty
Pielaveden Säviän ty
Runnin ty
Syvärilän ty

Kuopion 1. itäinen.

Ahmovaaran ty.	50
Alakeyrityn ty.	29
Eimisjärven ty.	15
Enon ty.	30
Haapavaaran ty.	25
Hammaslahden ty.	12
Hattuvaaran ty.	—
Haukivaaran ty.	—
Heinävaaran ty.	26
Heraniemen ty.	40
Herajärven ty.	33
Honkavaaran ty.	7
Huhuksen ty.	—
Hukanhaudan ty.	7
Hukkalan ty.	25
Höljäkän ty.	90
Ilomantsin ty.	67
Jaakonkylän ty.	25

Jakokosken ty.	49
Jamalin ty.	—
Joensuun ty.	90
Joensuun ty Naisos	—
Juuan ty.	121
Juurikkasalon ty.	40
Juurikan ty.	27
Järventauksen ty.	32
Kajoon ty.	20
Kantosyrjän ty.	10
Kaurilan ty.	—
Kaustajärven ty.	—
Kelvän ty.	56
Kemien ty.	72
Keskijärven ty.	25
Kinahmon ty.	14
Kiteen kkn ty.	93
Kivilahden ty.	10
Kontiolahden ty.	102
Kontiovaaran ty.	41
Koiravaaran ty.	35
Kolin ty.	21
Koppelon ty.	37
Korisevan ty.	17
Koveran ty.	—
Kunnasniemen ty.	15
Kuokanvaaran ty.	72
Kuorevaaran ty.	43
Kuusjärven ty.	—
Kutsun ty.	24
Kylänlahden ty.	28
Käenkosken ty.	32
Larinsaaren ty.	6
Lehmon ty.	49
Leppilammin ty.	12
Leppälahden ty.	25
Lieksan ty.	150
» tyn Naisos... ..	25
Lipinlahden ty.	66
Luhtapohjan ty.	—
Luutalahden ty.	20
Marianvaaran ty.	—
Martonvaaran ty.	19
Matovaaran ty.	82
Mekrijärven ty.	60
Murtorannan ty.	16
Mutalan ty.	6
Märäjälahden ty.	37
Mätäsvaaran ty.	70
Möhkön ty.	—
Naarvan ty.	20
Niinivaaran ty.	15
Niittyalahden ty.	—

Nunnanlahden ty.....	60
Onkamon ty.....	73
Öravisalon ty.....	22
Oskolan ty.....	50
Outokummun ty.....	37
Outokummuntyynnaisos. ...	25
Pahkavaaran ty.....	21
Paiholan ty.....	64
Paloin Huhtilammin ty. . . .	40
Pankakosken ty.....	92
Patrikan ty.....	—
Patsolan ty.....	117
Paukkajan ty.....	12
Petäiskylän ty.....	36
Pitkäähon ty.....	13
Polvelan ty.....	12
Polvijärven ty.....	27
Puhoksen ty.....	16
Puru järven ty.....	10
Puson ty.....	25
Pötsönlahden ty.....	—
Puukarin ty.....	43
Rasisalon ty.....	—
Ratilanvaaran ty.....	5
Rantakylän ty.....	40
Rautavaaran ty.....	—
Ristinpohjan ty.....	51
Romppalan ty.....	40
Ruunaan ty.....	55
Ruvaslahden ty.....	44
Saarion ty.....	60
Salokylän ty.....	56
Sammakko vaaran ty.....	—
Sara-ahon ty.....	75
Savikylän ty.....	27
Selkien ty.....	40
Sivakan ty.....	5
Sonkajan ty.....	10
Sonkajanrannan ty.....	25
Sotkuman ty.....	55
TeyrivaarBn ty.....	27
Tupravan ty.....	120
Tuupovaaran ty.....	30
Tyrjän ty.....	13
Täitimenniemen ty.	5
Ukkolan ty.....	100
Utran ty.....	39
Uusi-Värtsilän ty.....	55
Vaikon ty.....	—
Valtimon ty.....	30
Varislaholen ty.....	16
Varpasen ty.....	76
Viekin ty.....	130

Villalan ty.....	38
Vuokon Eteläpään ty.....	45
Vuokon Pohjoispään ty ...	23
<u>öllölän ty.....</u>	<u>40</u>
Yhteensä 128 yhd. jäseniä	4,455

Kunnallisjärjestöt

Enon	Sos.-dem. kj.
Ilomantsin	» »
Juuan	» »
Kiteen	» »
Kontiolahden	» »
Liperin	» »
Nurmeksen	» »
Pielisjärven	» »
Polvijärven	» »
Rääkkylän	» »
Tohmajärven	» »
Tuupovaaran	» »
Yhteensä 12 kunnallisjärjestöä	
SKDL:oon siirtynyt	
Kuhnustan ty	

Uusia yhdistyksiä

Kuusjärven ty
Luhtapohjan ty
Mekrijärven ty
Paiholan ty
Salokylän ty
Vaikon ty
yhteensä 6 uutta yhdistystä

Vaasan 1. itäinen

Aho-Vastingin ty.....	—
Ala-Kintauden ty.....	66
Alavuden Edesjärven ty ...	—
» Sydänmaan ty... ..	43
» ty.....	50
Alajärven ty.....	67
Asunnan ty.....	10
Elämäj arven ty.....	—
Etelä-Mahlun ty.....	12
Evijärven ty.....	23
Haarajärven ty.....	20
Haapamäen ty.....	98
Harmaalanrannan ty.....	—
Hauhuun ty.....	5

Haukanmaan ty	14	Niinilahden ty	58
Huopanan ty.....	128	Nikaranperän ty.....	12
Huttulan ty.....	37	Nisulan ty.....	—
Höytiän ty.....	15	Öravsaaaren ty.....	10
Ilmolahden ty.....	25	Permoskylän ty.....	30
Inankylän ty	10	Petäjaveden ty.....	18
Inhan ty.....	52	Pihlajaveden ty.....	17
Itä-Keuruun ty.....	—	Pihtiputaan kkn ty.....	49
Itämerenkylän ty.....	13	Pohjoislahden ty.....	25
jokivarren ty.....	30	Pollarinkylän ty.....	—
Jurvansalon ty.....	65	Puuppolan ty.....*	26
Jylbänperän ty.....	—	Pylkönmäen ty.....	—
Jyväskylän Lohikosken ty	199	Pökköperän ty.....	10
Jyväskylän ty.....	516	Rautianmäen ty.....	36
Jähdyskylän ty.....	7	Ruorasten ty.....	15
Kalaniemen ty.....	72	Ruuhimäen ty.....	38
Kangashäkin ty.....	27	Saarijärven ty.....	199
Kanavuoren ty.....	22	Savion ty.....	56
Kannonkosken ty.....	15	Seläntauksen ty.....	15
Karhulankylän ty.....	47	Seppälän ty.....	80
Karstulan ty.....	50	Sumiaisten ty.....	27
Keihärinkosken ty.....	54	Suolahden ty.....	108
Keuruun sd. naisyhd.....	15	Suovanlahden ty.....	73
Keuruun ty.....	74	Sydänmaan ty.....	22
Killinkosken ty.....	64	Sääksjärven ty.....	50
Kinnulan ty.....	15	Taimoniemen ty.....	55
Kivijärven ty.....	31	Talvirannan ty.....	36
Konginkankaan ty.....	52	Tarvaalan ty.....	38
Kontiaisten ty.....	11	Tikkakosken ty.....	53
Korttesjärven ty.....	20	Toivakan ty.....	61
Kotalan ty.....	88	Toulauden ty.....	29
Kuhaniemen ty.....	—	Työväenyhd. Pyrintö, Vir-	
Kuivasmäen ty.....	19	rat.....	16
Kummunkylän ty.....	14	Uuraisten kkn ty.....	38
Kumpumäen ty.....	49	Uuraist. Kyynämöisten ty	43
Kuohun ty.....	—	Vaajakosken ty.....	97
Kurjenkylän ty.....	50	Vahvanniemen ty.....	68
Kyyjärven ty.....	67	Vaskiveden ty.....	64
Lahdenkylän ty.....	33	Vehniän ty.....	—
Lanneveden ty.....	40	Vesangan ty.....	45
Laukaan ty....."	29	Viitasaaren Koliman ty ...	38
Liedenpohjan ty.....	8	Viitasaaren Kolkun ty. . .	24
Liesjärven ty.....	13	Viitasaaren ty.....	78
Lievestuoreen ty.....	60	Virtain Länsipuolen ty ...	31
Linnankylän ty.....	58	Vuorilahden ty.....	47
Löytänän ty.....	91	Vuoskosken ty.....	7
Metsolahden ty.....		Väätäiskylän ty.....	33
Multian ty.....	29	Ylä-Kintauden ty.....	13
Munninperän ty.....	27	Ähtärin ty.....	47
Muurasjärven ty.....	110	Äänekosken Koiviston ty..	70
Muuruen Sydänmaan ty ..	35	<u>Äänekosken ty.....</u>	<u>254</u>
Muuruen ty.....	53	Yhteensä 117 yhd. jäseniä	5,229
Myllymäen ty.....	23		

Kunnallisjärjestöt

Alavuden sd. kj.	104
Evijärven ».....	33
Jyväskylän ».....	715
Jyväskylän pit. ».....	283
Kannonkosken ».....	22
Keuruun ».....	299
Laukaan ».....	263
Multian ».....	119
Petäjäveden ».....	116
Pihtiputaan ».....	263
Saarijärven ».....	377
Toivakan ».....	113
Uraisten ».....	137
Viitasaaren ».....	932
Virtain ».....	379
Ähtärin ».....	—
Yhteensä 16 kj. jäseniä	4,155

SKDLroon siirtyneet

Evijärven Lahdenkylän Ty.....	
Keijon Ty.....	
Mämmenkylän Ty.....	
Suolahden Mäkikylän Ty.....	
Särkijärven Ty	
Virtain Ty.....	

Vaasan I. eteläinen

Ilmajoen ty.....	102
Jalasjärven Sd. ty.	34
Kaskisten Sd. ty.	35
Kaskisten Sd. Naisyhdistys	11
Koskenkorvan Sd. tv.	140
Kurikan Sd. ty.	22
Laihian Sd. ty.	57
Palosaaren Sd. ty.	29
Seinäjoen ty.....	117
Seinäjoen Kaupp. Sd. Työl. naisyhd.....	30
Strömbergin Sosialidemo- kraatit ry.....	—
Ty. »Louhi» ry., Äystö . . .	57
Ty. »Pyrintölä» ry., Metsälä	28
Vaasan Sd. Toveriseura . . .	202
Vaasan Sd. Työläisnuor.-os.	40
Vaasan S.-d.ty.....	131
Vähänkyrön Sd. ty.....	103
yht. 17 yhd. jäseniä	1,138

Kunnallisjärjestö

Vaasan kunnallisjärjestö jäs. 402

Vaasan I. pohjoinen

Eskolan Sd. Työl. nuor.-os. —	
Halsuan ty ...".....	—
Himangan ty.....	20
Härmän ty.....	30
Isonkyrön ty.....	51
Kannuksen ty.....	79
Kauhavan Alakylän ty. . . .	42
» IsonkankaanSd. T.-nuor. osasto ..	9
» Metsäkylän ty .	74
» Pelkkikankaan ty —	
» Sos.-dem. Tove- riseura	20
» Ylikylän ty. . . .	—
Kaustisen ty.....	—
Kokkolan Karjalaisten sd. Yhdistys.	45
» Sos.-dem. Nais- yhdistys.....	51
» Sos.-dem. Tove- riseura	222
» Työväenyhdistys	72
» Ykspihlajan ty.	25
Kouran ty.....	77
Kyrönmaan ty.	—
Kälviän ty.	5
Kälviän Sd. Työl. nuor. os.	6
Lapuan ty.	77
Lapuan Mustamaan ty. . . .	6
Lestijärven ty.....	44
Marinkaisten ty.....	—
Möttösen ty...".....	40
Nurmon ty.....	—
Oksakosken ty.....	—
Peltokankaan ty.	—
Pietarsaaren ty.....	59
Salamajärven ty.	55
Sykarainen Sd. Työl.n. os.	6
Toholammin Alapään ty ...	35
Toholammin kkn ty.	17
Ullavan ty.....	—
Vetelin ty.....	—
Vetelin Pulkkisen ty.	29
Ylistaron ty.	18
Ylistaron Koskenkylän ty	20
Yhteensä 40 yhd. jäseniä	1,234

Kunnallisjärjestöt

Kauhavan Sd. kj.	145
Kokkolan sd. kj.	415
Toholammin sd. kj.	58
Yhteensä jäseniä	618

SKDL:oon siirtyneitä

Kauhavan tv
Lakaluoman ty

Oulun 1.

Alavieskan ty.	155
Haapaveden ty.	12
Haapajärven ty.	89
Halosenniemen ty.	91
Haukiputaan ty.	33
Hiidenkylän ty.	72
Iin ty.	123
Jokelankylän ty.	45"
Järvikylän ty.	37
Kalajoen ty.	22
Karvoskylän ty.	17
Kestilän ty.	18
Korvensuoran Työväen kirjastoseura.	22
Made kosken ty.	42
Martinniemen ty.	48
Muhoksen ty.	104
Nivalan ty. ....*	70
Oksavan ty.	20
Oulun ty.	97
Oulun Sd. Keskustelus.	34
Oulun Sos.-dem. Työl. nais-yhd.	76
Oulunsalon ty.	83
Pateniemen ty.	11
Pattijoen ty.	28
Piippolan ty.	52
Pyhäsalmen ty.	76
Raahan ty.	19
Rantsilan ty. ....*	8
Raudaskylän ty.	26
Revonlahden ty.	23
Ruukin ty.	39

Sangijoen ty.	67
Saviselän ty.	51
Siikajoen ty.	26
Sievin ty.	10
Taivalkosken ty.	80
<u>Ylivieskan ty. ....</u>	<u>245</u>
Yhteensä 37 yh ^d jäseniä	2,068

Kunnallisjärjestöt

Haukiputaan sd. kj.	183
Oulun sd. kj.	207
Yhteensä jäseniä	390

SKDL:oon siirtyneitä

Kempeleen ty
Kerälänkylän ty

Lapin 1.

Kaakamon sd. ty.	37
Karihaaran sd. ty.	79
Kemin sd. naisyhdistys.	30
Kemin sd. ty.	55
Leppiahon ty. ....*	62
Ranuan ty.	19
Rovaniemen sd. ty.	24
Sallanty.	11
Tervolan ty.	36
Tornion ty.	36
Turtolan ty.	40
Veitsiluodon ty.	27
Ylimuonion Metsä- ja Uittotyöväen yhdistys.	24
Yhteensä 13 yhd. jäseniä	480

Kunnallisjärjestö

Kemin sd. Kunnallisjärj. 191 jäs.

SKDL:oon liittyneet

Kemin liitosalueen sd. ty
Kittilän ty
Kolarin Putaan ty »Sisu»

Kajaanin alipiiri

Askankylän Sd. ty.....	29
Hyrnsalmen ty.....	21
Joukokylän ty.....	56
Kaj aain ty.....	88
Katerman ty	29
Kiehimän ty.....	24
Klemetinvaaran Sd. ty.....	17
Kuhmon ty. . . . —.....* .>>.....	121
Käkilahden ty.....	25
Naapurinvaaran ty.....	33
Puolangan ty.....	148
Saaresmäenty.....	91
Sotkamon ty.	—
Tipasojan ty.....	39
Vieksin ty.....	735
Yhteensä 15 yhd.	jäseniä 1:47

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto

Bella Svenska Arbetarförening.....	78
Billnäs Svenska Arbetarförening	140
Borgä Sv. Scc.-dem. Arbetarförening.....	15
Bromarf Svenska Arbetarförening.....	122
Dalsbruks Sv. Arbetarförening.....	28
Drag-fjärd Sv. Scc.-dem. Arbetare o. Smäbrukarförening .	62
Dreg by S:c. dem. Smäbrukar- o. Arbetarförening.....	42
Ekenäs Arbetarförening.....	38
Esbo Svenska Arbetarförening	60
Fiskars Svenska Arbetarförening.....	59
Forsby Arbetarförening .... —.....	28
Gamlakarleby Soc.-dem. Förening	40
Haga Svenska Arbetarförening.....	21
Hammars Arbetarförening.....	48
Hangö Sv. Soc.-dem. Arbetarförening—.....	95
Helsingfors Svenska Arbetarförening.....	63
Inga Svenska Arbetarförening.....	30
Jakobstads Svenska Arbetarförening.....	85
Jeppo-Ytterjeppo Scc.-dem. Förening	10
Kaskö Svenska Arbetarförening.....	29
Kimito-Reku Sv. Scc.-dem. Arbetare- o. Smäbrukarförening	62
Källby Soc.-dem. Förening.....	21
Köklaks Svenska Arbetarförening.....	30
Larsmo Scc.-dem. Förening.....	33
Malax Soc.-dem. Smäbrukar- o. Arbetarförening	15
Mariehamns Scc.-dem. Förening.....	11
Pargas Svenska Arbetarförening.....	73
Pojo-Äminnefors Sv. Arbetarförening	140
RosaJa Soc.-dem. Fiskars- o. Smäbrukarför.....	14
Solberg Soc.-dem. Förening.....	14
Sundom Sv. Soc.-dem. Arbetar- o. Smäbrukarförening	160

Svartå Arbetarförening	105
Tolkis Arbetarförening	21
Töjby Soc.-dem. Förening	36
Vasa Svenska Arbetarförening	200
Vassor Soc.-dem. Förening	28
Vestanf järd Soc .-dem. Arbetar- o. Srnäbrukarf örening	73
Äbo Svenska Arbetarf örenin g—yht. 38 yhd. jäseniä	2,129

SKDLtoon siirtynyt

Oravais Sv. Af.

\

Asiamiesten matkat v. 1945

Vaalipiirit	Paik- kak. lukum.	Tilaisuu det					Osan- ottajat	Matka-asiam.
		Joh- tok. kok.	Yh- dist. kok.	Ylein. kok.	Juhla	Vaali- kok.		
	82	32	6	30	31	20	5,124	Veikkolainen
	98	13	4	53	12	19	2,026	Koikkalainen
	38	5	4	3	4	22	1,326	Koikkalainen
	44	13	12	17	4		1,004	Hostikka.
Hämeen pohj. ...	9	1	4	3			112	Salo.
Mikkelin	68	10	15	9	12	13	2,931	Hostikka.
Kuopion länt. ...	17	1	2		3	9	1,456 ^{x)}	Liimatainen.
	26		6	9	4	7	913 ²⁾	Nordberg.
	47	3	12	3	16	17	4,022 ³⁾	Lehtonen.
Vaasan etel.....	13			6	3	4	825	Liimatainen.
Vaasan pohj.	34	5	9	18	8		2,774	Veikkolainen.
Oulun	58	10	14	23	8	6	3,077 ⁴⁾	Salo.
Tapin	18			14	3		473	Pouttu.
Kajaanin Alipiiri	43		7	22	1	10	1,391	Keppel.
Yht.	595	93	95	205	109	127	27,454	

^{x)} Putkonen hoiti matkan alkuosan.

²⁾ Koikkalainen ja Liimatainen matkan loppupuolella.

³⁾ Liimatainen matkan alkuosan.

⁴⁾ Liimatainen matkan alkuosan.

⁵⁾ Liimatainen matkan loppuosan.

Puolueen jäsenmäärä vaalipiireittäin 31. 12. 1945

Järj. lukumäärä.

V a a l i p i i r i	Jäsenm.	Puol. os.	Kun- nallis].
Uudenmaan l.....	8,358	132	16
Turun et.....	4,008	70	3
Turun pohj.....	5,609	108	13
Hämeen et.....	5,585	119	19
Hämeen pohj.....	8,214	109	17
Kymen länt.....	3,984	53	7
Kymen it.....	979	13	1
Mikkelin l.....	4,238	89	13
Kuopion länt.....	3,166	79	10
» it.....	4,455	128	12
Vaasan it.....	5,229	117	16
Vaasan et.....	1,138	17	1
Vaasan pohj.....	1,234	40;	3
Lapin l.....	2,068	37	2
Lapin l.....	480	13	1
Suomen Ruotsalainen Työv. l.	2,129	38	
Kajaanin AHP.....	1,447	T5	
Yhteensä.	62,3211	1,177	134

Sosialidemokraattinen pienviljelijäin neuvottelukunta v. 1945.

Yleiskatsaus.

Vuoden 1945 aikana oli poliittinen elämä maassamme erityisen vilkasta. Toimitettiinhan kevättalvella eduskuntavaalit ja syksyllä kunnallisvaalit. Vaikka pien vii jelyspolitiikka tämän johdosta joutui melkein kokonaan yleispolitiikan varjoon, oli Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toiminta kuitenkin suhteellisen vilkasta.

Neuvottelukunnan kokoonpano.

Vaikka neuvottelukunnan kokoonpanossa oli jo aikaisemmin suunniteltu muutoksia, toimi se kuitenkin vuoden loppupuolelle asti entisessä kokoonpanossaan. Tällöin kuuluivat neuvottelukuntaan:

Pekkala, Mauno, pääjohtaja, ministeri, Helsinki, puh.joht.
Jokinen, Emil, toiminnanjohtaja, Helsinki, varapuh.joht.
Eskola, Walfrid, kansanedustaja, Jämsä.
Halonen, Toivo, kansanedustaja, Sääminki.
Koivulahti-Lehto, Hilma, kansanedustaja, Virrat.
Lepistö, Matti, kansanedustaja, Toholampi.
Linna, Jalmari, kansanedustaja, Lohja.
Marttila, Otto, kunnallisneuvos, Janakkala.
Mustasilta, Frans, kansanedustaja, Hämeenkyrö.
Pusa, Eeno, maanviljelijä, Viipurin mlk.
Rantala, Viljo, kansanedustaja, Punkalaidun.
Sainio, Ernest, pienviljelijä, Nurmijärvi.
Valta, Taavetti, pienviljelijä, Pielavesi.
Welling, Yrjö, kansanedustaja, Kirvu.
Väisänen, Jalmari, kansanedustaja, Pielisjärvi.

Neuvottelukunnan sihteerinä toimi 10 ensimmäisen kuukauden ajan toimittaja *Helmer Lehti*, joka tämän jälkeen erosi, hoidettuaan tätä tehtävää 18 vuotta. Väliaikaiseksi sihteeriksi tuli lokakuussa kansanedustaja *Heikki Simonen*.

Neuvottelukunnan laajennetut kokoukset.

Kertomusvuoden aikana neuvottelukunnalla oli kaikkiaan 4 varsinaista kokousta sekä kaksi laajennettua kokousta, jossa neuvottelukunnan jäsenten lisäksi oli saapuvilla myöskin piirien sihteereita ja pienviljelijäjoesten edustajia.

Ensimmäinen laajennettu kokous

pidettiin Helsingissä, eduskuntatalon sos.-dem. ryhmän huoneistossa helmikuun 16. p:nä. Tässä kokouksessa oli saapuvilla kaikkiaan 43 edustajaa 14 vaalipiiristä.

Kokouksessa esitti kansanedustaja *Emil Jokinen* alustuksen *Pienviljelijäin Neuvottelukunnan uudistamisesta*. Hän esitti työvaliokunnan aikaisemmin hyväksymän päätöksen, jonka mukaan varsinaiseen neuvottelukuntaan tulisi kuulumaan 9 jäsentä, joista ainakin kuusi olisi pienviljelijöitä ja jotka puolueuuevosto asettaisi kelmeksi vuodeksi kerrallaan. Tämän lisäksi tulisi ehdotuksen mukaan olemaan lisätty pienviljelijäin neuvottelukunta, johon neuvottelukunnan jäsenten lisäksi tulisi kuulumaan vähintään yksi edustaja kustakin piirijärjestöstä. Tämän tulisi kokoontua vähintään kerran vuodessa. Piirien pienviljelijäedustajari valitsisi kunkin piirin pienviljelijäjoesto, samoin kolmeksi Vuodeksi kerrallaan. Pienviljelijäin neuvottelukunta kokoontuisi tarpeen mukaan sekä lisätty neuvottelukunta vähintään kerran vuodessa. Neuvottelukunta valitsee keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä 5-henkisen työvaliokunnan.

Neuvottelukunnan sihteerin asettaisi ja palkkaisi Puoluetoimikunta, joka myös suorittaisi muut neuvottelukunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Laajan keskustelun jälkeen kokous hyväksyi esityksen, päättäen samalla saattaa sen asianomaisten tiedoksi.

Kansanedustaja *Valter Kuusela* esitti alustuksen *Pienviljelijäjoesten toimintasuunnitelmista*, korostaen erityisesti niitä seikkoja, jotka olisi huomioitava edessäolevissa vaaleissa. Asiassa hyväksyttiin ohjeita piirijärjestöille sekä kehoitus, että piirit, mikäli ne voivat, järjestäisivät vielä ennen vaaleja pienviljelijäin neuvotte h; päiviä.

Toimittaja *Helmer Lehti* alusti kysymyksen *Kiireellinen asutus-toiminta*, esittäen laajassa alustuksessaan niitä näkökantoja, joita tässä olisi huomioitava, jotta toisaalta kiireellisen asuttamisen tarpeessa olevat saisivat itselleen lyhyessä ajassa riittävän toimeentulon antavan tilan, toisaalta taas varoittaisiin tällä toiminnalla järkyttämästä kansantalouden perusteita enemmän kuin on välttämätöntä. Asiasta hyväksyttiin laaja julkilausuma, joka julkaistiin kokouksen jälkeen puoluelehdissä.

Kansanedustaja *Jalmari Linna* alusti kysymyksen *Vaalitoiminta maaseudun vähävaraisen väestön keskuudessa*. Hän kiinnitti alustuksessaan huomiota maaseudun pieneläjäin asemaan yleensä ja erityisesti pienviljelijäväestöön. Samalla hän kosketteli useita vaalitekniillisiä kysymyksiä. Asiasta hyväksytyssä ponsisarjassa korostettiin niitä kohtia, joissa pienviljelysolot kipeimmin kaipaavat korjausta. Tällaisina mainittiin m.m. omakotitoimiita, rakennustoiminnan avustaminen, muonamiesten asunto-olojen parantaminen ja polttopuiden saannin turvaaminen. Kokous päätti antaa kehoituksen, että toimittaja Lehden kirjoittamaa vaalikirjasta käytettäisiin täysin mitoin hyväksi vaalivalistustoiminnassa.

Tässä yhteydessä Puoluetoimikunnan edustaja *Jorma Tuominen* käytti puheenvuoron, jossa hän antoi kokoukselle tunnustuksen siitä, että se otti edessäolevat vaalit pienviljelijäin kannalta niin vakavasti, kuin kokouksessa on ilmennyt.

Kansanedustaja *Matti Lepistö* esitti alustuksensa *Metsätyökysymyksistä*. Laajassa alustuksessaan hän perusteli yksityiskohtaisesti käsitystään siitä, millä tavoin metsätyöolot olisi järjestettävä, jotta ne muodostuisivat niihin osallistuville, joista suuri osa on pienviljelijöitä, mahdollisimman edullisiksi. Alustuksen johdosta käydyn vilkkaan keskustelun jälkeen hyväksyttiin päätöslauselma, jossa kuudessa eri ponnassa määriteltiin ne vaatimukset, jotka nykyinen olotila metsätyöalalla asettaa. Näihin kuuluu m.m. metsätyömaiden huollon voimakas kehittäminen, työpalkkatarkkailun laajentaminen, hevosten tapaturmien korvaaminen sekä työpalkkojen korottaminen 20—30 %:lla.

Maanviljelijä *Eeno Pusa* esitti alustuksen *Siirtoväen korvauskysymyksestä*, ollen hänen es^ksensä pääsisältönä, että niinhyvin siirtoväen kuin muun Suomen sotainvalidiiden, sotaleski- ja orpo-perheiden kuin rintamamiesten ja muiden näihin verrattavien scdan johdosta karsimien menetysten korvaaminen olisi ratkaistava mahdollisimman suurelta osaltaan siten, että näihin tarvittava omaisuus hankitaan luontoisveron kautta. Tällaiset näkökohdat sisällytettiin-kin asiasta hyväksytyyn ponteeseen.

Toinen laajennettu kokous.

Toinen laajennettu neuvottelukunnan kokous pidettiin Sos.-dem. eduskuntaryhmän huoneistossa Helsingissä sunnuntaina, syyskuun 23. p:nä. Neuvottelukunnan jäsenten lisäksi kokouksessa olivat saapuvilla Uudenmaan läänin, Turun pohj., Kymen läntisen, Kymen itäisen, Mikkelin läänin, Kuopion läänin, Vaasan läänin itäisen ja Vaasan läänin eteläisen vaalipiirien pienviljelijäaostojen edustajat.

Kokouksen ensimmäinen alustus oli *Helmer Lehden* alustus »*Pienviljelijään* suhtautuminen inflaation*». Alustaja totesi, että inflaation maan yleiselle taluselämälle tuottama haitta on erittäin suuri. Siitä on ollut seurauksena, paitsi velkaisten hyötyminen säästäjien kustannuksella m.m. työhalun ja työtehon aleneminen sekä ennenkaikkeaa kaikenlaisen keinottelun tavaton lisääntyminen, mikä keinottelu kohdistuu m.m. tärkeimpiin elintarvikkeisiin, kohottaen suuresti liikekustusten väestön elinkustannuksia. Pienviljelijöillekään ei inflaatiosta ole hyötyä, vaan monella tavoin vahinkoa, minkä vuoksi heidän on tuettava inflaation vastustamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Hallituksen on entistä tarmokkaammin ottein tuettava markan arvoa. Näille toimenpiteilleen se voi odottaa väestön valtavan enemmistön kannatusta. Asiassa käydyssä keskustelun jälkeen hyväksyttiin päätöslauselma, jossa huipennettiin alustuksessa mainitut tavoitteet.

Kunnallisneuvos *Otto Marttila* esitti alustuksen *Pienviljelijään asemasta kunnallisvaaleissa*. Alustuksessa tähdenntettiin sitä, että sosialidemokraattien on vaalivalistuksessa vaadittava verotuksen painopisteen siirtämistä suurempituloisten ja varakkaiden osalle. Maan tuoton, kuten myös perheenjäsenten työn ja luontoisetujen arvo olisi verotettava oikeudenmukaisesti. Metsänverotuksessa olisi pinta-alaverotuksen rinnalla otettava käytäntöön osittainen metsänmyyntiverotus, kuntien tiepolitiikassa olisi huomioitava pienviljelysseutujen tientarve sekä otettava tähänastista enemmän teitä kuntien hoidettavaksi ynnä avustettava pienempien teiden kunnossapitoa. Kuntien olisi tuettava ja suorastaan harjoitettava entistä enemmän valistus- ja ammattineuvontatoimintaa. — Käydyssä keskustelun jälkeen hyväksyttiin ponnet, joissa kiinnitetään mainittuihin seikkoihin huomiota.

Seuraava alustus oli toimistonhoitaja */ E. Janatuisen* alustus *Kunnallisvaalien menettelytapakysymyksestä*. Varsinaista alustusta ei ollut, sillä alustaja itse ei ollut voinut saapua paikalle. Asiaa koskevat ponnet luettiin. Ne sisältävät lukuisia teknillisiä vaalitoimintaohjeita vaaleja varten maaseudulla. — Asiasta keskusteltiin vilkkaasti ja päätöslauselmaehdotus hyväksyttiin.

Neljäntenä kokouksen alustuksena oli kunnallisneuvos *Walfrid Eskolan* alustus *Asutuskysymyksestä*. Alustuksessa korostettiin erityisesti sitä, että kiireellisen asutustoiminnan yhteydessä on välttämätöntä antaa lisämaata riittävän suuressa määrin tämän maan tarvitsijoille. Yhteislaatumien perustamiseen on myös kiinnitettävä erityistä huomiota ja perustettavien tilojen tulisi olla mahdollisimman suurelta osaltaan viljelytiloja. Asuntoviljelytiloillekin olisi varattava riittävästi kotitarvemetsää. Keskustelun jälkeen kokous hyväksyi päätöslauselman, jossa sanottujen näkökohtien soveltamisen välttämättömyyttä asutustoiminnassa voimakkaasti korostetaan. Päätöksen tukemiseksi kävi lähetystö myöhemmin ministeri Luukan puheilla.

Alustuksen *Pientilojen kansanhuollollisista luovutusmääräyksistä* esitti kansanedustaja *Valter Kuusela*. Perustelujen jälkeen alustaja tuli siihen, että viljan ja perunan luovutusvelvollisuutta säädettyä olisi mentävä alennettuun ja koroitettuun luovutusmäärään, ollen jokaisen luokan ero vähintään 300 kiloa. Maidon ja lihan luovutuksessa olisi otettava luovutusperusteeksi peltohehtaari. Korsirehulupia on annettava kaikille pienkarjan omistajille ja väkilannoitteiden ostolupia myönnettäessä otettava huomioon myös oman talouden tarpeisiin kulutettu viljamäärä. Alustuksen johdosta hyväksytyssä päätöslauselmassa ovat nämä kohdat etualalla.

Kansanedustaja *Matti Lepistö* esitti alustuksen *maataloustuotteiden tukipalkkiosta*. Hän esitti, että palkkioihin menee kertomusvuotena rahaa noin 2.5 miljardia ja että seuraavana vuonna tarvitaan tarkoitukseen 3—4 miljardia. Tämän kohtuuttomuuden takia olisi tukipalkkioista vähitellen luovuttava ja siirryttävä sosiaalisesti oikeampaan tuotteiden hinnan alennuskortti] järjestelmään, jolla annettaisiin hintabyvitystä nousevista viljan hinnoista vähävaraisille, suuriperheisille kuluttajille. — Asiassa hyväksyttiin pöytälauselma.

Sama alustaja esitti tämän jälkeen alustuksen *Metsätyöläisten olojen parantamisesta*. Hän palautti mieleen viime talvena pidetyn vastaavanlaisen kokouksen päätöslauselman sekä piirijärjestöjen toimenpiteet, todeten, että osa neuvottelukunnan päätöksistä on johtanut tulokseen, toinen osa ei. Asiassa päätettiin käyttää lähetystö asianomaisen valtioneuvoston jäsenen luona.

Viimeisenä oli pienviljelijä *Ernest Sainion* alustus *Puun luovuttamisesta pienviljoilta*. Alustaja totesi, että viranomaiset ovat pakottaaneet pienviljelijät luovuttamaan puita usein enemmän kuin voimassaoleva laki edellyttää. Tällaisissa tapauksissa voivat pienviljelijät valittaa, mutta usein on selviydytty jo sillä, että on hankittu ammattimiehen lausunto asiassa.

Syksyn *eduskunta-aloitteista päättäminen* jätettiin työvaliokunnan ja sos.-dem. eduskuntaryhmän pienviljelijäjäsenten yhteisesti hoidettavaksi.

Neuvottelukunnan muut kokoukset.

Edellä^osketeltujen laajennettujen kokousten lisäksi oli neuvottelu* kunnalla kertomusvuotena neljä kokousta.

Ensimmäinen tällainen kokous

pidettiin 16. p:nä tammikuuta sos.-dem. ryhmän huoneistossa Helsingissä. Kokous kulki laajennetun työvaliokunnan kokouksen nimellä, koska sen kiireellisen kokoon kutsumisen vuoksi ei osanottajina ollut muita, kuin Helsingissä olevia jäseniä. Tässä kokouksessa toimittaja *Helmer Lehti* selosti kysymystä *pienviljelijäpäivähankkeista* ennen vaaleja. Työvaliokunnan asiasta aikanaan tekemän ehdotuksen oli Puoluetoimikunta pannut pöydälle ja nyt alkoi asia olla myöhäinen, jos päivillä aiotaan vaikuttaa vaaleihin myönteisesti. Puoluesihteeri Varjonen on kuitenkin ollut myönteinen piirien pienviljelijäin edustajain koolle kutsumiselle. Lehti ehdotti, että suunnitellut pienviljelijäpäivät supistettaisiin *pienviljelijäjaostojen edustajain sekä piirisihteerien yhteiseksi neuvottelukokoukseksi*, jonka ohjelma järjestettäisiin vaaleja silmälläpitäen ja johon Pienviljelijäin Neuvottelukunnan edustajat tietenkin kutsuttaisiin osanottajiksi. Neuvottelukunta päättikin kutsua helmikuun puolimaissa koolle pienviljelijäjaostojen ja piirisihteerien neuvottelukokouksen, jonka kulku on selostettu edellä.

Kansanedustaja *Emil Jokinen* esitti kokoukselle perustellun ehdotuksen> että Pienviljelijäin Neuvottelukunta supistettaisiin asian-tunti jalautakunnaksi ja että piirien pienviljelijäjaostojen edustajat muodostaisivat eräänlaisen pienviljelijäin edustajakokouksen, joka kutsuttaisiin koolle vähintään kerran vuodessa. Keskustelun jälkeen neuvottelukunta asetti asiaa valmistelemaan toimikunnan, johon tulivat *Emil Jokinen*, *Helmer Lehti* ja *Valter Kuusela*. Toimikunnan on valmistettava yksityiskohtainen ehdotus asiassa ennen pienviljelijäjaostojen kokousta. Lähempi selostus oli asiasta laajennetun kokouksen selostuksen yhteydessä.

Toimittaja *Helmer Lehti* luki laatimansa käsikirjoituksen pienviljelijävälle tarkoitetuksi vaalikirjaseksi. Keskustelussa esitettiin kirjaseen eräitä lisäyksiä ja toivottiin kirjoittajan ottavan ne huomioon.

Toinen neuvottelukunnan kokous

pidettiin huhtikuun 17. p:nä samassa paikassa. Tässä kokouksessa toimittaja *Lehti* esitti laajan alustuksen suurtilojen sosialisomisesta, päätyen ehdotuksessaan siihen, että suurtilojen liiallisen paloittelemisen sijasta olisi niitä pyrittävä olosuhteiden sallimassa määrässä säilyttämään, päämääränä niiden sosialisointi sopivana ajankohdantana. Alustaja ei kuitenkaan tehnyt asiassa muuta ehdotusta kuin että tehtäisiin aloite tämän kysymyksen perusteelliseksi selvittämiseksi. Keskustelussa muut paitsi Pusa puolsivat tutkimuksen toimittamista, mitä tähtäävä aloite päätettiin tehdä aikanaan sopivammaksi katsottavalla tavalla.

Kansanedustaja *F. Mustasilta* ilmoitti jättävänsä aloitteen aitauslain muuttamisesta siten, että jokaisen naapurin on tasasuhtaisesti osallistuttava aitausrasitukseen, ei siis aitauksesta saamansa hyödyn mukaisesti. Keskustelussa asiaa sekä puollettiin että vastustettiin. Päätökseksi tuli, että edustaja *Ellinurminen* tekee asiasta kyselyn.

Kansanedustaja *Valter Kuusela* luki aloitteensa tuotantopalkkioiden maksamisesta myöskin kotona kulutettavista tuotteista. Lyhyen keskustelun jälkeen neuvottelukunta päätti, että Kuusela ja Tolonen saavat tehdä asiasta aloitteen, jos katsovat sen tarpeelliseksi.

Kansanedustaja *Matti Lepistö* esitti neuvottelukunnan hyväksyttäväksi aloitteen yhtenäisten ohjeiden seuraamisesta metsä- ja uittotyöläisten lomakorvausten suorittamisessa ja että metsäpalkkatarkkailussa kiinnitettäisiin riittävästi huomiota lomakorvauksiin. Neuvottelukunta päätti puoltaa aloitetta.

Kansanedustaja *E. Pusa* ilmoitti aikovansa tehdä aloitteen metsäkerhojen perustamiseksi. Keskustelun jälkeen neuvottelukunta päätti, että Pusa saa tehdä aloitteen omaan laskuunsa.

Pusa ilmoitti samoin aikovansa tehdä aloitteen luontoisverotukseen siirtymisestä korvausten suorittamisessa erityisesti siirtoväelle. Samoin hän ilmoitti tekevänsä aloitteen maanhankintalain laajentamisesta käsittämään myös siirtoväen asuntotontteja. Vielä hän ilmoitti aikovansa tehdä aloitteen työvelvollisten oikeuttamiseksi asuntotontin saantiin. Asiasta käytetyissä puheenvuoroissa esiintyi Pusan mainitsemien aloitteiden suhteen sekä myönteisiä että kielteisiä lausuntoja. Neuvottelukunta päätti asettua puoltamaan luontoisveroaloitetta, kun taas muut Pusan mainitsemat aloitteet hän saa tehdä omiin nimiinsä.

Pusa ilmoitti vielä tekevänsä aloitteen, jonka mukaan maanhankintalakia sovellettaessakin olisi noudatettava »järkevän miehen hintaa», ja toisen aloitteen, jonka mukaan maanhankintalain kielykälää muutettaisiin siten, että ruotsalaisilla alueilla kuntien osat,

joiden asutuksessa on suomalainen enemmistö, saadaan muuttaa koulu- y.m. oloihin nähden suomalaisten kuntien tapaiseksi. Neuvottelukunta päätti ottaa nämä kaksi aloitetta niiden aloitteiden joukkoon, joita neuvottelukunta puoltaa eduskunnalle jätettäväksi.

Edelleen ilmoitti *Pusa* neuvottelukunnan hyväksyttäväksi aloitteen siirtoväen kääpiötilojen muuttamisesta viljelystiloiksi siirtoväen asuttamisessa. Samoin hän esitti hyväksyttäväksi aloitteen, jonka mukaan kenelläkään ei nykyoloissa saisi olla kahta asuntoa. Neuvottelukunta päätti, että *Pusa* saa, jos hän haluaa, näistä asioista tehdä aloitteen omiin nimiinsä.

Kansanedustaja *Heikki Simonen* esitti toivomuksen, että tehtäisiin aloite yhteisten navettain aikaansaamiseksi muutamille pien-tilaryhmille eri tahoilla maata kokeilutarkoituksessa. Neuvottelukunta päätti, että *Simonen* saa tehdä aloitteen henkilökohtaisesti;

Neuvottelukunnan kolmas kokous pidettiin samassa paikassa kuin edelliset.

Neuvottelukunnan muodonvaihdos.

Kirjelmällään lokakuun 25. p:nä 1945 Sos.-dem. Puoluetoimikunta ilmoitti Pienviljelijäin Neuvottelukunnalle, että Puolueneuvosto kokouksessaan lokakuun 22. p:nä samana vuonna oli Puoluetoimikunnan esityksestä hyväksynyt Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan laatiman ehdotuksen neuvottelukunnan uudistamisesta. Samalla määrättiin Puoluetoimikunnan esityksestä neuvottelukunnan jäseniksi ensimmäiseksi kolmivuotiskaudeksi seuraavat puolue-*toverit: JValfrid Eskola, Emil Jokinen, Valter Kuusela, Helmer Lehti, Matti Lepistö, Otto Marttila, Eeno Pusa, Viljo Rantala ja Heikki Simonen.*

Uudessa kokoonpanossaan neuvottelukunta kokoontui kertomusvuotena kaksi kertaa.

Ensimmäinen kokous

pidettiin Helsingissä 16. p:nä marraskuuta. Tämä kokous valitsi neuvottelukunnan puheenjohtajaksi kunnallisneuvos *Otto Marttilan* Janakkalasta ja varapuheenjohtajaksi kansanedustaja *Matti Lepistön* Toholammilta sekä väliaikaiseksi sihteeriksi kansanedustaja *Heikki Simosen*.

Työvaliokuntaan kokous valitsi puheenjohtajien ja sihteerien lisäksi kansanedustaja *Valter Kuuselan* ja *E. Pusan* sekä *Emil Jokisen*.[^] Tässä kokouksessa neuvottelukunta päätti myös Puoluetoimikunnalle ehdottaa, että sihteeriksi valittaisiin *Heikki Simonen*. Samassa

kokouksessa suunniteltiin edelleen *pienviljelijäin keskuudessa suoritettavaa valistustyötä*, mistä alustuksen esitti *Matti Lepistö*. Suunnitelmaan kuului m.m. pienviljelijäin kokousten järjestäminen, joissa selostettaisiin maatalouspoliittisia kysymyksiä; piirien pienviljelijäjaostojen edustajien kokouksen järjestämistä Helsinkiin sekä sanomalehdistön välityksellä tehtävää valistustyötä. asiat jätettiin työvaliokunnan hoidettaviksi. Kertomuskauden aikana ehdittiin suunnitelmasta toteuttaa vain osa. M.m. yksi pienviljelijäin kokous ehdittiin järjestää. Se pidettiin Oulun piirissä Nivalan työväentalossa. Esitelmöitsijöinä siellä olivat *JYalfrid Eskola* ja *Heikki Simonen*.

Toisessa kokouksessa

käsiteltiin *Walfrid Eskolan* laatima luonnos julkilausumaksi, joka koski maanhankintalain toteuttamista ja julkaistiin sosialidemokraattisissa lehdissä. Julkilausumassa vaadittiin maanhankintalakia niin muutettavaksi, että maansaantioikeus annettaisiin kaikille vuoden 1936 asetuslain 1 §:n mukaan maansaantiin oikeutetuille henkilöille.

Kunnallisvaalien aikana julkaistiin neuvottelukunnan laatima julkilausuma pienviljelijöille sekä *Otto Marttilan* laatima artikkeli, jossa käsiteltiin pientilojen verotuskysymystä ja pienviljelijäin asemaa kunnassa ja kehoitettiin äänestämään sosialidemokraatteja.

Neuvottelukunnan, toimesta lähetettiin piiritoimikunnille ja piirien pienviljelijäjaostoille osoitettu kiertokirje, jossa niitä kehoitettiin ryhtymään pienviljelijäkokousten järjestämiseen. Sihteerin tehtäviin on kuulunut myöskin maatalouspoliittisen uutis- ja artikkeliaineiston hankkiminen sos.-dem. lehdistölle.

Työvaliokunnan kokoukset.

Työvaliokunta on kertomusvuotena pitänyt kaikkiaan 7 kokousta. Kokoukset on pidetty osittain neuvottelukunnan ja laajennettujen neuvottelukunnan kokousten edellä, osittain näistä etäämpänä. Työvaliokunta on etupäässä suunnitellut ja valmistellut neuvottelukunnan kokoukselle tehtäviä esityksiä, päättänyt kokousajoista j.n.e. mutta osittain se on neuvottelukunnan kokousten väliajoilla joutunut käsittelemään suurempiakin asioita.

Neuvottelukunnan talous.

Neuvottelukunnan toiminnan rahoitus on kertomusvuonna kuten ennenkin hoidettu puoluetoimiston taholta.

KERTOMUS

**SOSIALIDEMOKRAATTISEN
PUOLUETOIMIKUNNAN
TOIMINNASTA**

V. 1945

HELSINKI 1946

Helsinki 1946. Työväen kirjapaino.

KERTOMUS

Sos.-dem. puoluetuimikunnan toiminnasta

v. 1945

I. Yleiskatsaus

1. Johdanto.

Vuosi 1945 tulee jäämään historiaan suurten ratkaisujen vuosilukuna. Toinen maailmansota päättyi demokratian tunnuksen alla taistelleiden suurvaltojen täydelliseen voittoon, kun Saksan vastarinta lopullisesti luhistui toukokuun 7 päivänä ja Japani antautui syyskuun 2 päivänä.

Toinen maailmansota ja sen lopputulos ovat aikaansaaneet aivan uuden kansainvälispoliittisen tilanteen, jonka peruspiirteet alkavat olla näkyvissä. Näkyvimpänä muutoksen aiheuttajana on epäilemättä Neuvostoliiton kohoaminen maailmanpolitiikan valtatekijäksi ja toisaalta muun manner-Euroopan painuminen poliittisesti varsin vähämerkitykselliseen asemaan. Tämä tosiasia on tullut selvästi esiin ryhdyttäessä sodan päättymisen jälkeen luomaan pohjaa Yhdistyneiden Kansakuntien toiminnalle. Yleisenä periaatteena näyttää olevan, että niille valtioille, joilla on käytettävissään maailman taloudelliset ja sotilaalliset voimavarat, kiistämättömästi varataan ratkaisuvallta uuden järjestön piirissä. Täten kansainvälisen politiikan peruspilareiksi muodostuvat Neuvostoliitto ja Amerikan Yhdysvallat sekä Englanti. Pienten kansojen muodollinen tasa-arvoisuus ja suvereniteetti ei näytä kuuluvan tämän ajanjakson teoreettisestiakaan arvostettuihin periaatteisiin.

Toisen maailmansodan jälkiselvittely näyttää kohtaavan monenlaisia vaikeuksia. Kansainvälinen tilanne vaatii uuden stabiliteetin aikaansaamista olosuhteissa, joilla ei ole saoranaista vertauskohtaa aikaisemmassa historiassa. Ennen kaikkea Neuvostoliiton sijoittu-

minen asemansa ja merkityksensä mukaiselle paikalle uudessa valtajärjestelmässä ei ole käden käänteessä aikaansaatuissa. Tässä suhteessa järjestelyjä ei voitane suorittaa koko YK:n puitteissa, vaan pääkysymyksistä on asianomaisten suurvaltojen itsensä keskenään sovittava.

Syyskuun alkupuolella kokoontuikin Lontoossa suurvaltojen ulkoministerien neuvosto pohtimaan tulevan politiikan perusteita. Tämä konferenssi kuitenkin epäonnistui. Syynä siihen näyttää lähinnä olleen n.s. menettelytavasta esiintyneet erimielisyydet toisaalta Moskovan, toisaalta Lontoon ja Washingtonin välillä. Neuvostoliitto vaati, että lopullisten rauhansopimusten laatimisessa voitetuille maille saisivat olla mukana ainoastaan ne voittajavallat, jotka olivat allekirjoittaneet aseleposopimuksen asianomaisten maan kanssa. Täten Kiina olisi tullut suljetuksi pois kaikkien Euroopan maiden rauhansopimusten laadinnasta, Ranska ei olisi päässyt mukaan Italian kanssa tehtävään sopimukseen eikä Yhdysvallat Suomen rauhansopimukseen. Venäläisellä taholla tunnettiin nähtävästi suurta epäluuloa kaikkia suunnitelmia kohtaan, jotka saattoivat merkitä eräänlaisen länsiblokin muodostamista, joten kysymys ei suinkaan ollut vain joistakin muodoista. Yhteistä pohjaa ei kompromissiyrityksistä huolimatta aikaansaatua, vaan konferenssi hajaantui tuloksettomasti.

Syyskaudella oli havaittavissa kansainvälisen tilanteen kiristymistä. Venäläiset hyökkäsivät ajoittain varsin voimakkaastikin länsiblokkisuunnitelmia vastaan, kun taas länsivalloissa oli havaittavissa vastaavia ilmiöitä. Tämä yksimielisyyden puute oli omiaan aiheuttamaan mielikuvituksellisia huhuja lähiaikoina odotettavissa olevasta uudesta sodasta, vaikkakaan missään vastuunalaisissa piireissä ei tuollaiseen ratkaisumahdollisuuteen näytä uskotun. Vuoden vaihteessa kokoontunut uusi ulkoministerikonferenssi Moskovassa osoittikin sitten, että vaikeudet eivät olleet voittamattomat. Moskovassa päästiin edellämäinuita menettelytapakysymyksistä yksimielisyyteen Neuvostoliiton käsityskannan pohjalla; kuitenkin niin, että rauhansopimukset oli alistettava YK:n yleiskokouksen tarkastettaviksi. Täten myöskin Suomen koskevaa rauhansopimusta ryhdyttiin valmistelemaan, ja tuo tehtävä tuli Neuvostoliiton ja Englannin osalle.

On ilmeistä, että meidän maamme aseman kehitys ratkaisevalla tavalla riippuu maailmanpolitiikan yleisestä kehityksestä. Voitaan todeta, että Suomi ei kuitenkaan enää ole maailmanpolitiikan polttopisteessä samalla tavoin kuin eräinä aikaisempina ajankohtina. Mutta siitä huolimatta on selvää, ettei Suomen asennoituminen ja sen yleinen politiikka ole meidän ehdoinvalloin määrättävissämme.

Maan on kyettävä sopeutumaan kansainvälisen tilanteen vaatimukseen ja huolehdyttävä siitä, ettei sen politiikka joudu ristiriitaan suurvaltojen intressien kanssa. Täten nykyisyyden ja tulevaisuuden ydinkysymyksenä on myös meidän kannaltamme tarkoituksenmukaisen ja hyvien suhteiden luominen Neuvostoliittoon. Historialliset, sivistykselliset ja taloudelliset syyt vaativat toisaalta myös mahdollisimman hyvien, suhteiden ylläpitämistä läntisiin valtioihin. Tässä suhteessa on kuitenkin pysyttävä muodoissa, jotka eivät loukkaa Neuvostoliiton, intressejä tai herätä siinä epäluuloja. Täten »etupiirirenkaiden» kiristyminen tuottaa Suomelle epäedullisia vaikutuksia. Monissa yhteyksissä on voitu esim. todeta, että Neuvostoliitossa tarkasti seurataan pohjoismaiden politiikkaa ja epäillään, että Pohjola tulisi toimimaan jonkinlaisena erillisenä blokkina kansainvälisessä politiikassa. On ilmeistä, että tämä ei ole eduksi Suomen perinteelliselle yhteistyölle Skandinavian maiden kanssa, koska se epäily on lähellä, että suomalaiset tätä kautta pyrkisivät harjoittamaan Neuvostoliitolle epämieluisia ulkopoliittikkaa.

Joka tapauksessa voidaan, sanoa, että Suomen kansainvälinen asema on kertomusvuotena osoittanut vakiintumista. Suhteissa Neuvostoliittoon on saavutettu varsin huomattavia tuloksia. Samoin diplomaattiset suhteet länteen on onnistuttu jälleen solmiamaan. Sosialidemokraattisen puolueen osalta entiset läheiset suhteet muuhun Pohjolaan on jälleen palautettu. Sisäisessä politiikassamme on kuitenkin ollut varsinkin kaksi kysymystä, jotka ovat heittäneet varjonsa suhteittemme kehittämislle itään, nim. asekatkijuttu ja sotasyllisyyskysymys. Ensinmainitun kysymyksen selvittely on sujunut suurempaa sisäistä rikkinäisyyttä aiheuttamatta, koska yleinen mielipide on tässä asiassa melkoisen yhtenäinen. Myöskään Neuvostoliiton taholla ei ole haluttu juttua paisutella. Sensijaan sotasyllisyyskysymys on herättänyt vakavaa mielenkuohua kotimaassa, eivätkä sen eri käsittelyvaiheet ole olleet omiaan kohottamaan maamme arvonantoa kansainvälisellä näyttämöllä.

Sisäpoliittisesti vuosi on kulunut vilkkaan valtiollisen ja yhteiskunnallisen toiminnan merkeissä. Maaliskuussa suoritettujen eduskuntavaalien tulokset saatiin suorittaa normaaliin tapaan vaalivapauden vallitessa. Vaalien tulokset vaikuttivat kuitenkin varsin huomattavasti sodanjälkeinen sekava mieliala ja ulkopoliittisiin seikkoihin perustuva sisäinen painostus. Eräiden sodanaikaisten poliitikkojen pakottaminen vetäytymään eduskuntaehdokkuudesta sekä eräiden johtavassa asemassa olevien valtiomiesten radiopuheet juuri ennen vaaleja olivat myös omiaan vaikuttamaan määrätynsuuntaiseen kehitykseen. Erityisesti sosialidemokraattista puoluetta vastaan painostus oli ankara. Se joutui maksamaan veroa osallistumisestaan poliittiseen

vastuuseen sodan aikana, minkä lisäksi puolueen sisäinen hajaannus heikensi sen mahdollisuuksia. Kunnallisvaalit joulukuussa sensijaan voitiin suorittaa huomattavasti rauhallisemman mielialan vallitessa.

Uuden eduskunnan kokoonnuttua suoritettiin parlamentaarinen puolueyhdytys, joka sittemmin on antanut ainakin ulkonaisen muodon valtiolliselle elämällemme. Kolme eduskunnan suurinta puoluetta antoi ohjelmaluontoisen yhteistoiminta julistuksen, joka sittemmin on johtanut eräänlaisen heterogeenisen blokin luomiseen. Kolmen suuren puolueen yhteistoiminnan pohjalla muodostettiin sitten myöskin uusi hallitus Paasikiven johdolla. Tällä sisäpoliittisesti oudontuntuisella ryhmittymällä on ollut vahvasti ulkopoliittinen tai pareminkin sanoen uuden aseman vakiinnuttamisen luonne. Yhteistyö on ainakin muodollisesti sujunut suurin piirtein häiriöttä; sensijaan ei varsinkaan talouspoliittisissa kysymyksissä ole ollut havaittavissa yhteistä linjaa. Erikoisena piirteenä voidaan todeta se, että maalaisliitto ja SKDL lukuisissa kysymyksissä ovat päässeet yhteisymmärryksen paremmin kuin sosialidemokraatit. Yleisluontoisissa poliittisissa kysymyksissä maalaisliitto on usein myötäillyt kommunisteja, kun taas vastaavanlaista myöntöväisyyttä talouspolitiikan alalla on ollut havaittavissa kommunistien suhtautumisessa maalaisliittoon.

Suurten yleispoliittisten kysymysten ohella on paljon huomiota vaatinut osakseen vaikea taloudellinen asema, johon maamme sodan tuloksena on joutunut. Pohjaltaan tähän tilanteeseen vaikuttavat tietysti raskaat sotakorvaukset, minkä lisäksi tuotantokykymme on huomattavasti laskenut normaalivuosiin verrattuna. Teollinen tuotantoteho oli vuoden aikana 60—65 % rauhanvuosien tasosta, ja tästä vähentyneestä määrästä oli lisäksi suoritettava sotakorvaukset ja palautustavarat. V:n 1945 viennistämme n. 50 % oli sotakorvausvientiä. Näistä reaalisisista, elintasoa alentaneista tekijöistä huolimatta riippuu asioiden kehitys suuresti niistä toimenpiteistä, jotka talouspoliittisesti suuntautuvat tuotannolliseen elämään. Eräänä ehtona vaikeuksista selviytymiseen on myöskin rahan arvon vakauttaminen sekä hintojen ja palkkojen tasapainoon saattaminen. Tässä suhteessa on huomattavana toimenpiteenä kesäkuussa tapahtunut palkkojen järjestely valtioneuvoston päätöksen nojalla. Tämän päätöksen mukaisesti muodostuivat maataloustyöväen palkat koko palkkarakennelman pohjaksi, ja sen yhteydessä sovittiin maataloustuotteiden hinnoista. Palkkapäätös ei kuitenkaan merkinnyt mitään tilanteen vakauttamista, vaan päinvastoin sen jälkeen suoritettiin suurisuuntainen teollisuustuotteiden ym. hintojen järjestely, jonka vaikutuksesta nimellispalkkojen korotuksen merkitys tuli varsin kyseenalaiseksi. Kun valtioverotuksen progressioasteikko pysytettiin entisel-

lään, osoitti reaali-palkkatason kehitys useiden työntekijäryhmien osalta laskevaa eikä suinkaan nousevaa suuntaa. Verotusjärjestelmällä oli myös ilmeinen taipumus vaikuttaa työtehoa alentavasti, koska verotettavaksi tulevien lisätulojen hankintaa ei ole pidetty »kannattavana».

Tärkeänä toimenpiteenä rahan arvon vakauttamiseksi on pidettävä vuoden vaihteessa toimeenpantua setelien vaihtoa ja omaisuuden inventointia. Näistä suunnitelmista oli kuitenkin päästetty julkisuuteen tietoja hyvin varhaisessa vaiheessa, mistä aiheutui talouselämässä eräänlainen seisaustila: tuottajapiirit pyrkivät varastoimaan tuotteita, kunnes setelien vaihto olisi suoritettu, toisaalta taas hinnat vapailla markkinoilla kohosivat milteipä mielikuvituksellisesti. Näyttääkin siltä, että tuona välikautena useat rahamiespiirit onnistuivat järjestämään asiansa siten, etteivät joutuneet setelien vaihdossa sanottavasti kärsimään, kun taas vaihto koski varsin kipeästi moneen vähävaraiseen henkilöön.

Yleistoteamuksena voidaan sanoa, että maamme on kertomusvuotena joutunut elämään erittäin suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Selviytyminen niistä on käytännössä mahdollinen vain huomattavien ulkomaisten luottojen avulla, niin että niillä suurin piirtein voitaisiin peittää sotakorvauksista koituvat kustannukset. Kertomusvuotena saatiin tällaista tukea miltei yksinomaan Ruotsista, kun taas Amerikan Yhdysvalloista saatavasta luotosta käydyt neuvottelut jäivät kesken. Huomattavaa helpotusta merkitsi kuitenkin se, että Neuvostoliitto suostui pidentämään sotakorvausten suoritusaikaa kahdella vuodella, ja täten suoritettava vuosierä laski yli 10 miljoonalla dollarilla. Ajateltaessa tilannetta useissa muissa Euroopan maissa, erityisesti voitetuissa maissa, voidaan joka tapauksessa katsoa maamme selviytyneen pahimman ajan yli varsin pienin vaurioin.

2. Eduskunta- ja kunnallisvaalit.

Tammikuun 3. päivänä Puoluetoimikunta käsitteli K.-A. Fagerholmin, Mauno Pekkalan ja J. W. Kedon allekirjoittaman kirjelmän, jossa ehdotettiin, että Ptk. ottaisi käsiteltäväkseen kysymyksen yhteisestä vaaliliitosta Suomen Kansan Demokraattiseen Liittoon kuuluvien kommunistisen puolueen ja kuutosten ryhmän kanssa ja päättäisi tälle liitolle lähetettävällä kirjelmällä periaatteellisesti ehdottaa vaaliliittoa eduskuntavaaleissa, samalla esittäen neuvotteluja tällaisen vaaliliiton ehdoista, ohjelmasta ja muodoista. Sen jälkeen kun asiasta oli keskusteltu, Ptk. päätti 5 äänellä 4 ääntä vastaan, että Ptk. ei tee asiassa aloitetta, minkä jälkeen Ptk. valitsi puheenjohtaja Hiltusen, puoluesihteeriksi Varjosen sekä Mauno Pekkalan harkitsemaan

taholta taikka toiselta mahdollisesti puolueellemme tehtäviä vaaliliittotarjouksia.

Tammikuun 19. päivänä Ptk. käsitteli SKDL:n puolueellemme osoitetun, tammikuun 13. päivänä päivätyn, avoimen kirjeen vaaliliiton muodostamisesta eduskuntavaaleissa mikä kirjelmä jo ennen sen käsittelyä oli julkaistu Vapaassa Sanassa. Vaaliliiton yhteiseksi pohjaksi esitettiin kirjeessä seuraavat viisi kohtaa:

1. Sellaisia sotasyllisiä kuin Tanner, Hakkila, Salovaara ja Aaltonen ei aseteta eduskuntaehdokkaiksi.

2. Valittavien edustajien on ryhdyttävä kiinteään yhteistyöhön eduskunnassa fascistisen toiminnan estämiseksi, fascistien ja heille myötämielisten henkilöiden erottamiseksi maamme valtio- ja yhteiskuntaelämän johtavilta paikoilta ja hallinnollisista ynnä muista viroista.

3. Ryhdytään tarmokkasiin toimenpiteisiin palkkain alennuksia vastaan ja työväen reaalipalkkain korottamiseksi vv. 1938—39 tasolle.

4. Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen hallussa olevia toimipaikkoja luovutetaan SKDL:n ja kaikkien siihen kuuluvien järjestöjen käytettäväksi.

5. Ryhdytään pienviljelijäväestön elinehtojen kaikinpuoliseen parantamiseen.

Asiasta ei Ptk. kuitenkaan tässä kokouksessa tehnyt päätöstä, vaan siirsi keskustelun jälkeen asian jatkokäsittelyn tammikuun 21. päivänä pidettävään kokoukseen. Tässä kokouksessa suoritettiin asiasta laaja keskustelu, jonka kuluessa puoluesihteerin Varjonon esitti luonnoksen annettavaksi vastauskirjelmäksi, jossa hän tuli ehdotukseen nähden hylkäävälle kannalle, koska puoluesääntöjen mukaan Ptkilla ei ole valtuuksia puuttua ehdokkaiden nimeämiskysymykseen, jota paitsi ehdokaskysymys sellaisenaan on yksistään puolueen sisäinen asia. Keskustelun kuluessa esitti Pekkala Kedon kannattamana, että vaaliliittotarjous periaatteessa hyväksyttäisiin heti ja asianomaisille puoluetovereille sen jälkeen ilmoitettaisiin Ptk:n käsityksenä, että heidän olisi vetäydyttävä edustajaehdokkaudesta. Lisäksi ehdotti Wuori Fagerholmin ja Hiltusen kannattamana, että ennen kysymyksen lopullista ratkaisemista keskusteltaisiin asiasta syrjäytettäväksi vaadittujen puoluetoverien kanssa. Aluksi suoritettiin äänestys siitä, ratkaistaanko vaaliliittokysymys heti (Pekalan ehdotuksen mukaisesti), vaiko vasta neuvottelujen jälkeen asianomaisten puoluetoverien kanssa (Wuoren ehdotuksen mukaisesti). Tässä äänestyksessä Ptk. päätti 6 äänellä 3 ääntä vastaan ratkaista asian heti. Enemmistön muodostivat Pekkala, Varjonen, Keto, Skog, Salmela-Järvinen ja Pusa. Vähemmistössä olivat Wuori, Fagerholm ja Hiltunen. Sen

jälkeen Ptk. päätti 5 äänellä 4 ääntä vastaan hylätä SKDL:n vaali liittotarjouksen. Hylkäävän kannan puolesta äänestivät Hiltunen, Salmela-Järvinen, Varjonen, Skog ja Pusa, hyväksyvän puolesta Pekkala, Keto, Wuori ja Fagerholm. Samalla Ptk. valtuutti puolue-sihteerin, antamaan lyhyen uutisen päätöksestä sanomalehdistölle sekä asetti toimikunnan laatimaan kirjallisen vastauksen SKDL:lle, valiten toimikuntaan Hiltusen, Varjosen, Fagerholmin ja Eino Kilven. Tammikuun 24. päivänä pidetyssä kokouksessa Ptk. sitten hyväksyi toimikunnan laatiman vastauskirjeinään sanamuodon.

Sen johdosta, että hallitus oli antanut julkisuuteen tiedonannon, jonka mukaan viime vuosina poliittisilla johtopaikoilla olleiden olisi vetäydyttävä syrjään poliittisesta toiminnasta, Ptk. käsitteli asiaa kokouksessaan helmikuun 2. päivänä. Asiasta käydyin laajan keskustelun jälkeen Ptk. päätti julkaista seuraavan tiedonannon:

»Sosialidemokraattisen Puolueen Puolue-toimikunnan kokouksessa eilen oli käsiteltävänä hallituksen tunnettu tiedonanto, jonka mukaan viime vuosina poliittisilla johtopaikoilla olleiden olisi vetäydyttävä syrjään poliittisesta toiminnasta. Tämä on tulkittu siten, että tällaiset henkilöt eivät myöskään saisi asettua eduskuntaehdokkaiksi eduskuntavaaleissa.

Puolue-toimikunta ei kuitenkaan pitänyt tarpeellisena tehdä asiasta omasta kohdastaan mitään päätöstä, vaan jätti sen hallituksen ja asianomaisten edustajaehdokkaiden keskenään ratkaistavaksi.»

Noudattaen samaa menettelytapaa kuin vuoden 1939 eduskuntavaaleissa, Ptk. katsoi, että saman henkilön ei yleensä pitäisi esiintyä ehdokkaana useammassa kuin yhdessä vaalipiirissä, ja kun suoritettussa puolueäänestyksessä eräät ehdokkaat olivat saaneet useammassa kuin yhdessä vaalipiirissä siksi paljon ääniä, että heillä oli mahdollisuus tulla valituksi useammasta vaalipiiristä, Ptk. esitti tällaisille henkilöille sen toivomuksen, että he itse valitsisivat sen piirin, johon haluavat jäädä ehdokkaaksi ja ilmoittaisivat kieltäytymisestään muille piireille. Jos tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat kuitenkin puoltaisivat kahdessa vaalipiirissä ehdokkaana oloa, oli siitä Ptk:n kanssa sovittava.

Helmikuun 2. päivänä Ptk. käsitteli Suomen Ruotsalaisen Työväenliiton valituksen, joka koski Vaasan 1. etel. vaalipiirin piirikokouksen ehdokkaiden listoille asettamista. Piirikokous oli vastoin läsnäolleiden ruotsalaisten edustajain esityksiä päättänyt, että vaalipiirin sos.-dem. ehdokkaat menevät vaaleihin yhden ehdokkaan listoilla sekä lisäksi, että ruotsalaisten puoluetoverien on asetettava vähintään kaksi listaa. Valituksen tekijät olivat omalta kohdaltaan olleet kahden ehdokkaan listan kannalla. Tämän valituksen johdosta tk. kehoitti ao. vaalipiiriä myöntymään ruotsalaisten puoluetove-

rien haluamaan menettelytapaan listoille asetelussa, mutta samalla valtuutettiin piirin suomalaiset puoluetoverit muuttamaan listansa kahden ehdokkaan listoiksi. (Vaalien tulos liitteenä N:o 1.)

Vaaliliittokysymyksen epäonnistumisesta huolimatta Ptk. päätti toukokuun 23. päivänä puoluesihteerin aloitteesta lähettää SKDL:lle kirjelmän neuvottelujen aikaansaamiseksi vaaliliiton muodostamisesta kunnallisvaaleissa sekä valitsi neuvottelijoikseen Hiltusen, Varjosen, Tuomisen ja Fagerholmin. Samalla Ptk. esitti käsityksensä, että vaaliliiton muodostamisessa olisi huomioitava mm. seuraavat seikat: 1) olisi etukäteen sovittava SKDL:n kanssa vaaliliiton nimikkeestä; 2) eri ryhmien keskinäinen järjestys vaaliliitossa olisi ratkaistava arvalla; ja 3) sekalistoja ei olisi muodostettava, vaan kunkin ryhmän olisi vaaliliitossa esiinnyttävä omilla listoillaan; 4) kummankin ryhmän täydellisen itsenäisyyden ehdokkaiden nimeämiseen ym. nähden oli oltava neuvottelujen pohjana.

Kesäkuun 12. p:nä puoluesihteerin selosti Ptk:lle SKDL:n kanssa käytyjä neuvotteluja vaaliliiton muodostamisesta kunnallisvaaleissa. Tällöin Ptk. päätti antaa neuvottelijoilleen jatkuvia neuvotteluja varten ohjeeksi sen, että kummankin vaaliliittokumppanin on saatava itsenäisesti hoitaa ehdokkaidensa asettamista koskevat kysymykset toisen osapuolen niihin millään tavalla puuttumatta.

Sen jälkeen, kun vaaliliittoasiasta oli käyty neuvotteluja SKDL:n edustajain kanssa 12—22/6 välisenä aikana, Ptk. käsitteli asian lopullisesti heinäkuun 5. päivänä, jolloin päätettiin hyväksyä neuvottelujen tuloksena näin kuuluva sopimus:

»A. Yhteistoiminnan periaatteellinen pohja.

Vaaliliiton ja siitä johtuvan yhteistoiminnan pohjana on yhteinen lähiajan kunnallishjelma, jota yhteisvoimin pyritään toteuttamaan.

Kunnallishjelmaa molemmin puolin noudatetaan vaalikamppailun aikana ja sen jälkeen, kunnes asiasta on toisin sovittu. Mikäli poikkeamia sitä vastaan tapahtuu, on asiallinen arvostelu vapaus säilytettävä.

Vaaliliittoja pyritään aikaansaamaan kaikissa kunnissa kautta maan. Yleissopimuksen valmistuttua kumpikin osapuoli yhteisellä julistuksella tiedoittaa tästä perusjärjestöilleen.

Yhteisen julistuksen lisäksi on kumpikin osapuoli oikeutettu neuvoteltuaan toisen osapuolen kanssa, antamaan omankin julistuksen.

Kussakin kunnassa muodostetaan yhteisiä vaalikomiteoita. Näihin komiteoihin kumpikin ryhmittymä valitsee yhtä monta jäsentä. Mikäli ei puheenjohtajan vaalissa voida sopia, ratkaistaan se arvalla.

Puolin ja toisin vältetään asettamasta ehtoja toisen, osapuolen ehdokkaihin ja sisäisiin vaalijärjestelyihin nähden,. Kumpikin osapuoli pitää omalta osaltaan huolen siitä, ettei listoille aseteta yhteistoimintaa vastustavia henkilöitä.

Kussakin kunnassa suositellaan järjestettäväksi yhteisiä vaalitulaisuuksia ja mahdollisesti muutakin yhteistä vaalipropagandaa sen lisäksi, mitä kumpikin osapuoli järjestää omien ehdokkaitensa puolesta.

Kumpikin keskusjärjestö kehoittaa perusjärjestöjään mahdollisuuksien mukaan varaamaan myös toisen osapuolen tilaisuuksia varten huonetilaa.

Kumpikin osapuoli kehoittaa vaikutuspiirissään olevia kirjapainoja ottamaan mahdollisuuksien mukaan suorittaakseen myös toisen osapuolen painatustöitä.

B. Vaaliliiton teknillinen järjestely.

Vaaliliiton nimikkeeksi suositellaan maaseudulla »Työväen ja pienviljelijäin vaaliliitto» ja kaupungeissa »Työväen ja henkisyöntekijäin vaaliliitto».

Kumpikin osapuoli menee vaaleihin omin listoin. Kummankin osapuolen listat sijoitetaan omaksi ryhmäksi, toinen oikealle puolelle, toinen vasemmalle puolelle vaaliliiton sisälle.

Tämän vuoksi on tarpeen," että

a) ehdokkaita kussakin kunnassa voi kumpikin osapuoli asettaa niin paljon kuin edustajia valtuustoon valitaan.

b) kummankin listaryhmän sisäänjättojärjestys ratkaistaan kussakin kunnassa arvalla.

Kussakin kunnassa asianomaiset järjestöt sopivat lopullisesti vaaliliitosta.»

Edellämainittu sopimus julkaistiin sitten puoluelehdissä sekä saatettiin puolue järj estojen tietoon myös kiertokirjeellä. Yhteisen vaali-ohjelman lisäksi puolueen kunnallisasiain jaosto laati myös puolueen oman vaali-ohjelman, jota sitten levitettiin vaalien edellä lentolehtisenä. (Vaalien tulos liitteessä n:o 2.)

3. Suhde Suomen Kansan Demokraattiseen Liittoon.

Sen johdosta, että Mauno Pekkala oli asettunut SKDL:n ehdokkaaksi Vaasan 1. it. vaalipiirissä ja J. W. Keto oli julkisesti kehoittanut puolueen jäseniä vastustamaan Ptk:n päätöksiä, Ptk. käsitteli asiaa helmikuun 2. päivänä, päättäen tällöin vaatia mainituilta henkilöistä kirjallista selitystä menettelynsä johdosta sekä esittää asian

sitten puolueuuevoston ratkaistavaksi. Asetetun määräajan kuluessa ei Pekkala antanut häneltä vaadittua selitystä, jota vastoin Keto antoi kirjallisen selityksensä. Helmikuun 12. p:nä Ptk. päätti asiasta käydyin laajan keskustelun jälkeen esittää puolueuuevoston hyväksyttäväksi seuraavan päätöslauselman:

»Koska Puoluetoimikunnan jäsen Mauno Pekkala on asettunut eduskuntaehdokkaaksi toisen vaaliliiton listoille ja puoluetoimikunnan varajäsen J. W. Keto ryhtynyt harjoittamaan vastaavaa puolueen vaalitoimintaa, hajoittavaa ja vahingoittavaa toimintaa, Puolueuuevosto toteaa heidän samalla eronneen Puoluetoimikunnan jäsenyydestä. Puolueuuevosto kehoittaa perusjärjestöjä tarkistamaan, ettei jäsenluetteloihin jää henkilöitä, jotka tällaiseen toimintaan osallistuneina puoluesääntöjen 71 §:n perusteella on katsottava puolueesta eronneiksi.» Ptk:n jäsen Fagerholm oli sitä mieltä, että asian ratkaiseminen olisi ollut jätettävä vaalien jälkeen, johon mennessä Pekkalan ja Kedon olisi tullut pidättäytyä osallistumasta Ptk:n työhön.

Helmikuun 15. p:nä puolueuuevosto hyväksyi Ptk:n ehdottaman päätöslauselman.

Neuvottelut SKDL:n johdon kanssa yhteistyökysymyksestä.

Syyskuun 7. päivänä Ptk. käsitteli SKDL:n kirjelmän, jossa ehdotettiin yhteistyön laajentamista ja tiivistämistä. Sen jälkeen, kun asian periaatteellisesta puolesta oli keskusteltu, Ptk. päätti valita neuvottelijoikseen Hiltusen, Aaltosen, Fagerholmin ja Varjosen. Lokakuun 16. p:nä puoluesihteerin selosti Ptk:lle käytyjä neuvotteluja. Ensimmäisen neuvottelutilaisuuden jälkeen kumpikin puoli esitti kirjallisen muiston siitä, mitä näkökohtia asiassa olisi huomioitava. Sosialidemokraattisen puolueen neuvottelijat, samalla kun he totesivat yhteistoiminnan tarpeellisuuden, katsoivat, että yhteistoiminta olisi lähinnä suunnattava poliittisiin kysymyksiin, jotka ovat työväestölle yhteisiä. Sellaisina kysymyksinä oli mm. mainittu sosiaalisoimiskysymys ja sosiaalivakuutuksen kehittäminen. Samalla puolueemme neuvottelijat olivat huomauttaneet siitä, että ennen kuin luottamukselliseen yhteistoimintaan voitaisiin varsinaisesti ryhtyä järjestöjen välillä, pitäisi saavuttaa selvitys eräissä kysymyksissä. Niinpä oli sosialidemokraattien taholta esitetty perusvaatimuksena järjestöllinen selvitys, jolla tarkoitettiin sitä, ettei kummankaan järjestön tai sen jäsenten taholta puuttuttaisi toisen osapuolen sisäisiin asioihin. Tämä edellyttäisi sitä, että solutustoiminta olisi lopetettava eikä henkilö voisi samanaikaisesti kuulua molempiin järjestöihin. Niinkään esitettiin perusvaatimuksena se, että kummankin järjes"

välillä tulee vallita täydellinen tasavertaisuus ja toiseen osapuoleen kohdistuva parjaus on lopetettava.

SKDL:n neuvottelijat lähtivät neuvotteluissa toiselta pohjalta; he pyrkivät organisaatioon yhteisiin liittymiseen, mutta koska he arvelivat sen olevan vallitsevassa tilanteessa vaikeata, niin he esittivät välimuotona sitä, että perusjärjestöt myöhemmin valitsisivat yhteisiä komiteoita, että järjestettäisiin yhteisiä iltamia, juhlia, kokouksia ym. tilaisuuksia.

Sekä puolueen että SKDL:n neuvotteli jäin kanta esitettiin myös kirjallisesti puolueuuevostolle lokakuun 22. päivänä. Puolueuuevosto hyväksyi Ptk:n pyrkimykset saada aikaan yhteistyötä SKDL:n kanssa edellyttäen, että sosialidemokraattiset järjestöt säilyttävät täydellisen itsenäisyytensä ja toimintavapautensa sekä että perusjärjestöissä ilmennyt hajoitus- ja solutustyö lopetetaan.

4. Parlamentaarinen yhteistyö muiden puolueiden kanssa.

PTK:n kokouksessa huhtikuun 4. päivänä puheenjohtaja Hiltunen selosti käytyjä neuvotteluja eduskunnan puhemiesten paikkojen täyttämisestä. SKDL:n taholta oli ilmoitettu, että he ehdottomasti vaativat Helon valitsemista eduskunnan puhemieheksi. Puolueemme ehdokkaana tälle paikalle oli mainittu Fagerholm. Maalaisliiton taholta oli ilmoitettu, että jos sos.-dem. ryhmä äänestää puhemieheksi Heloa, niin he ovat myös valmiit äänestämään häntä, edellyttäen kuitenkin, että maalaisliitto saisi varapuhemiehen paikan. SKDL:n taholta oli myös ilmoitettu, että elleivät he saa puhemiehen paikkaa, niin he eivät tule osallistumaan uuden hallituksen muodostamiseen. Keskustelun jälkeen Ptk. tuli siihen tulokseen, että puhemieheksi olisi valittava Fagerholm, mutta jos jostakin syystä omaa ehdokasta ei saada valituksi, niin kannatettaisiin Eino Pekkalan ehdokkuutta.

Huhtikuun 9. päivänä Ptk. käsitteli hallituskysymystä. Tässä kokouksessa olivat läsnä myös eduskuntaryhmän puheenjohtajat Peltonen ja Kallinen, joista edellinen selosti presidentin kanssa käytyjä neuvotteluja hallituskysymyksestä. Ryhmän puolesta oli presidentille ilmoitettu, että se pitää suotavana kokoomushallituksen muodostamista mahdollisimman laajalla pohjalla Paasikiven johdolla. Edelleen oli ryhmän edustajien taholta ilmoitettu, että ministerit Mauno Pekkala ja Svento eivät kuulu sos.-dem. ryhmään, vaan SKDL:n skuntaryhmään. Keskustelun jälkeen Ptk. päätti yksimielisesti attaa kokoomushallituksen muodostamista Paasikiven johdolla, ta muodostettaessa oli kuitenkin suhteellisuutta noudatettava kukin ryhmä saa voimasuhteitaan vastaavan edustuksen,

Huhtikuun 13. päivänä pidettiin eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan ja Ptk:n yhteinen kokous, jossa jälleen pohdittiin hallituskysymystä. Tässä kokouksessa Ptk:n puheenjohtaja Hiltunen ilmoitti, että uuden hallituksen muodostaja Paasikivi oli edellisenä päivänä kutsunut hänet luokseen neuvottelemaan hallituskysymyksestä. Tällöin oli Paasikivi ilmoittanut käsityksensä, että uuden hallituksen olisi kiinnitettävä huomiota mm. seuraaviin kysymyksiin: 1) Sotasyllisyyskysymyksen ratkaiseminen; 2) sotarikollisten rankaiseminen; ja 3) virkamiehistön puhdistaminen. Kun Hornborgin komitea saa työnsä valmiiksi, tulee ensimmäinen kysymys käsiteltäväksi Suomen lakien mukaisessa järjestyksessä. Kun Hiltunen sitten oli selostanut Ptk:lle lähemmin Paasikiven mainitsemaa kahta kysymystä, hän ilmoitti Paasikiven ajatelleen hallituksen kokoonpanon sellaiseksi, että siinä olisi 9 vasemmiston ja 9 porvarillisten ryhmien edustajaa. Sosialidemokraateille tulisi 5 paikkaa, jolloin Pekkala ja S vento luettaisiin näihin kuuluviksi, SKDL saisi 4 ja maalaisliitto 4 paikkaa; kokoomus, edistys ja ruotsalaiset saisivat kukin yhden paikan, jota paitsi hallitukseen kuuluisivat puolueettomina pääministeri Paasikivi ja ulkoministeri Enckell.

Omasta puolestaan oli Hiltunen ilmoittanut Paasikivelle, ettei puolueellamme voi olla mitään sitä vastaan, että sotasyllisyyskysymystä tutkitaan ja että asiassa menetellään Suomen lakien mukaisesti. Hallituksen kokoonpanon suhteen oli Hiltunen huomauttanut, että ryhmä ei voi katsoa Pekkala ja Sventoa edustajikseen hallituksessa, koska he samalla kertaa tulisivat edustamaan toista ryhmää. Tällöin oli Paasikivi tiedustellut, voisiko ryhmä tyytyä siihen, että Pekkala ja S vento katsottaisiin hallituksessa puolueettomiksi, johon Hiltunen oli myös vastannut kielteisesti.

Asian johdosta käydyin laajan keskustelun jälkeen todettiin Ptk:n ja ryhmän valmisteluvaliokunnan olevan sitä mieltä, että uuden hallituksen ohjelmassa voidaan suurin piirtein seurata Paasikiven esittämää linjaa, että sisäpoliittisissa kysymyksissä olisi otettava huomioon kolmen suurimman puolueen julistuksessa esitetyt näkökohdat, sekä että olisi pyrittävä vasemmistoenemmistöisen hallituksen muodostamiseen.

Huhtikuun 15. päivänä tuli hallituskysymys uudelleen käsiteltäväksi Ptk:n ja eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan yhteisessä kokouksessa. Tällöin puheenjohtaja Hiltunen ilmoitti, että kokous oli kutsuttu kiireellisesti koolle sen vuoksi, että hallituksen muodost Paasikivi halusi asian selväksi jo huhtikuun 16. päivään mennä Paasikivi oli edelleen ilmoittanut pitävänsä Pekkalan ja S mukanaoloa uudessa hallituksessa välttämättömänä, huo että jollei heitä voida ottaa hallitukseen minkään ryhmä

olisi heidät otettava hallitukseen pääministerin henkilökohtaisina luotta musmiehinä. Lisäksi oli Paasikivi ilmoittanut, että ellei hän saa tällaista ratkaisua aikaan, hän luopuu hallituksen muodostamisesta. Asiasta käytiin jälleen laaja keskustelu, minkä jälkeen todettiin Ptk:n ja ryhmän valmisteluvaliokunnan olevan sitä mieltä, että muodostettavassa hallituksessa ei tavoitella kansanhuoltoministerin ja puolustusministerin paikkoja. Sosiaaliministeriksi pidettiin sopivina joko Wuorta tai Eino Kilpeä, opetusministeriksi Eino Kilpeä ja työministeriksi Hiltunen. Samalla todettiin kokouksen olevan sitä mieltä, että eduskuntaryhmän oli vielä saatava käsitellä asiaa, mutta jos hallituksen muodostaja on jyrkästi sillä kannalla, että asia on nyt kiireellisesti ratkaistava, niin ei hallituksen muodostamista Paasikiven johdolla ollut vaarannettava.

Kolmen suurimman puolueen yhteinen julistus. Huhtikuun 9. päivänä puheenjohtaja Hiltunen selosti Ptk:lle SKDL:n kanssa käytyjä neuvotteluja yhteisen julkilausuman antamisesta vastaisen politiikan hoitamisessa. Eduskuntaryhmän puolesta oli maisteri Rinne laatinut julistusluonnoksen, joka luettiin.

Asian johdosta käytiin laaja keskustelu, jonka kuluessa eräät puheenvuoron käyttäjät esittivät epäilyksiänsä tällaisen yhteisen julkilausuman tarkoituksenmukaisuudesta, koska se saattaisi johtaa siihen, että sos.-dem. eduskuntaryhmän kädet tulisivat liiaksi sidotuiksi noudattamaan yhdenmukaista politiikkaa SKDL:n kanssa. Ptk. päätti kuitenkin äänestyksen jälkeen 4 äänellä 3 ääntä vastaan yhtyä puheenaolevaan julkilausumaan, kuitenkin niin, että sen sanamuoto vielä tarkistetaan, ennenkuin se jätetään SKDL:n tarkastettaviksi.

Kuten tunnettua, yhtyi sitten myös maalaisliitto yllätyksellisesti mainittuun julkilausumaan, joka tuli olemaan pohjana uuden hallituksen ohjelmalle.

5. Esityksiä valtioneuvostolle.

Tammikuun 24. p:nä Ptk. käsitteli puoluesihteerin Varjosen tekemän esityksen kirjelmän lähettämisestä valtioneuvostolle komitean asettamiseksi tutkimaan sosialisointikysymystä. Ptk. hyväksyi puoluesihteerin esityksen ja asiasta jätettiin sittemmin kirjelmä valtioneuvostolle.

Sos.-dem. kunnallisväen neuvottelukokouksissa eri puolilla maata "ettyjen toivomusten mukaisesti Ptk. jätti syyskuun alkupuolella neuvostolle kirjelmän, jossa esitettiin ryhdyttäväksi sellaisiin

*^Asiin, että kunnallisverotus muutettaisiin asteittain nouse-
nallisvaalien toimittamisaika muutettaisiin joulukuun

4. ja 5. päivästä saman kuun 5. ja 6. päiväksi sekä, että vaaliotteiden käyttäminen kuntien omilla alueilla tulisi mahdolliseksi. Lisäksi kiinnitettiin kirjelmässä valtioneuvoston huomiota siihen, että maatalouskiinteistöjen hehtaariperusteet oli määrättävä nykyistä rahanarvoa vastaavaksi.

6. Työväentalot ja puolueen jäsenyys.

Huhtikuun 9. päivänä Ptk. käsitteli kysymystä työväentalojen säilyttämisestä puolueemme jäsenyhdistysten hallinnassa sekä siihen liittyvää jäsenyyskysymystä. Viitaten lukuihin esimerkkeihin puoluesihteeri totesi, että useilla paikkakunnilla oli syntynyt sekavuutta puolueyhdistysten johtaelinten valinnassa ja varojen käytössä lähinnä sen vuoksi, että kommunistien taholta oli ryhdytty määrätietoisesti valtauspyrkimykseen po. yhdistyksissä. Puoluesihteeri esitti Ptk:n päättäväksi, että yhdistystemme valtuuksia pyrittäisiin ehkäisemään seuraavilla toimenpiteillä:

1. Kun eräisiin puolueyhdistyksiin määrättyssä mielessä on viime aikoina liittynyt sellaisia jäseniä, jotka määrätietoisesti pyrkivät vahingoittamaan yhdistyksen ja puolueen toimintaa mm. siten, että lahjoittelevat yhdistyksen omistamia varoja muihin kuin puolueen toimintaa edistäviin tarkoituksiin ja kun monissa tapauksissa kommunistiset ainekset ovat tilapäistä enemmistöä hyväksikäyttäen sääntöjen vastaisesti päättäneet SKDL:oon liittymisestä ja valinneet yhdistyksen johtaelimiin henkilöitä, joiden tarkoituksena ei ole ollut puolueen ja sen toiminnan edistäminen, olisi tämänlaatuisiin henkilöihin nähden ryhdyttävä käyttämään puolueen sääntöjen 71. pykälän suomia oikeuksia ja heiltä siis evättävä puolueen jäsenyysoikeuksien käyttö. Selvästi sosialidemokraattisella linjalla seisovien ao. yhdistyksen jäsenten olisi saatava valtuudet suhteessa puolueeseen toimia yhdistyksen nimissä, valita johtokunta jne. Muiden jäsenoikeus olisi 71. §:n nojalla katsottava rauenneeksi.

2. Puoluetuomikunnan olisi myös kiinnitettävä huomiota siihen, että v. 1930 lakkautettujen yhdistysten omaisuus, mikäli se on siirtynyt erinäisten järjestelyjen tai suoranaisen oston kautta sosialidemokraattisten yhdistysten hallintaan, saataisiin säilymään niiden hallussa. Tällöin on hyvissä ajoin kiinnitettävä huomiota valtioneuvoston asettaman työväentalojen palauttamista tutkivan komitean työhön ja myöhemmin, kun sanotun komitean esitykset joutuvat lakiesityksien muodossa eduskuntakäsittelyyn valvottava, että oikeutta tehdään sosialidemokraattisia yhdistyksiä kohtaan.

Keskustelun jälkeen Ptk. yksimielisesti hyväksyi puoluesihtekemän esityksen sekä valtuutti puoluetuomiston antama->** järjestöille ja yhdistyksille tarpeelliset ohjeet yhdisty^

omaisuuksien säilyttämiseksi puolueen alaisina. Samalla valtuutettiin puoluetoimisto ilmoittamaan järjestöille, että Ptk. tulee käyttämään sääntöjenmukaisia oikeuksia niihin henkilöihin nähden, jotka osallistuvat sellaisiin toimenpiteisiin, joilla vahingoitetaan puolueen alaisten yhdistysten ja puolueen toimintaa aatteellisessa ja taloudellisessa mielessä.

Toukokuun 24. päivänä Ptk. käsitteli kysymystä, miten on meneteltävä niiden puolueemme jäsenten suhteen, jotka samanaikaisesti kuuluvat johonkin toiseen puolueeseen. Mitään varsinaista päätöstä ei asiasta kuitenkaan silloin tehty.

Sen johdosta, että Karttulan Tyn ent. puheenjohtaja Kalle Koskinen oli ilmoittanut, että sanotun yhdistyksen johtokuntaan kuuluu kolme henkilöä, jotka ovat liittyneet jäseniksi myös paikalliseen SKDL:n alaiseen yhdistykseen eivätkä sanotut henkilöt ole halukkaita eroamaan sos.-dem. yhdistyksestä, Ptk. päätti heinäkuun 5. päivänä yksimielisesti kehoittaa Karttulan Tyn johtokuntaa pyytämään jäsenkirjat pois niiltä yhdistykseen kuuluvilta jäseniltä, jotka ovat liittyneet SKDL:n alaiseen yhdistykseen jäseniksi, koska puolueen sääntöjen 71 §:n 2. kohdan mukaan mainitunlaiset henkilöt eivät voi olla puolueen jäseninä.

Kun helsinkiläiset puolueosastot, Kuljetustyöväen Sos.-dem. Yhdistys r.y. ja Helsingin Eteläinen Työväenyhdistys r.y. olivat liittyneet SKDL:oon, Ptk. totesi kokouksessaan elokuun 8. päivänä mainittujen yhdistysten siten eronneen sosialidemokraattisesta puolueesta, minkä vuoksi näissä yhdistyksissä olleita sosialidemokraatteja kehoitettiin eroamaan niistä ja liittymään johonkin sos.-dem. puolueeseen kuuluvaan osastoon tai yhdistykseen. Puolueneuvosto vahvisti kokouksessaan lokakuun 22. p:nä edellämainitun Ptk:n erottamispäätöksen sekä jätti Ptk:n edelleenkin valvottavaksi, ettei puolueessa esiinny yhdistysten eikä yksityisten henkilöiden osalta kahteen tai useampaan poliittiseen järjestöön kuulumisia. Samalla puolueneuvosto päätti, että perusjärjestön tai yksityisen henkilön tekemän, uoluejärjestöön liittymistä koskevan päätöksen on katsottava virallisten suhteiden katkeamista sos.-dem. puolueen allaiset osastot ja yksityiset henkilöt eivät näinollen saa a puolueen nimissä tapahtuvaan toimintaan eivätkä puolueksiin.

Sotasyllisyyskysymys.

Kun eräiden SKDL:n alaisten yhdistysten taholta oli pyydetty puolueeseemme kuuluvia yhdistyksiä järjestämään yhteisiä tilaisuuksia ns. sotasyllisten asian käsittelyä varten, Ptk. päätti heinäkuun 5.

p:nä tiedoittaa asiasta perusjärjestöille, missä tiedonannossa kehoitettiin puolueemme perusjärjestöjä tyytymään sotasyllisyyskysymyksessä siihen käsittelyyn, jonka eduskunta oli asiassa suorittanut.

Elokuun 8. p:nä puoluesihteri kiinnitti Ptk:n huomiota siihen, että eri puolille maata oli järjestetty kokouksia sotasyllisyyskysymyksen johdosta ja noihin kokouksiin oli vaadittu myöskin puoluejärjestöjämme osallistumaan. Kun järjestöjen taholta oli tiedusteltu, miten tällaisiin kokouksiin oli suhtauduttava, oli puoluesihteri ilmoittanut käsityksensä, että kun hallitus on saanut tätä asiaa koskevassa välikysymyksen keskustelussa eduskunnan luottamuslauseen ja hallitus parhaillaan valmistelelee asiasta esitystä, ei meidän taholtamme ole syytä ryhtyä asiassa toimenpiteisiin, vaan oli jäätävä odottamaan hallituksen päätöstä. Tässä yhteydessä puoluesihteri esitti Helsingin Sos.-dem. Kunnallistoimikunnan kirjelmän, jossa esitettiin toivomus, että ryhdyttäisiin joihinkin toimenpiteisiin työmaaterrorin ehkäisemiseksi, jollaista oli esiintynyt useilla työpaikoilla edellämäin tulaisten kokousten järjestämisen yhteydessä.

Asian johdosta käydyen keskustelun jälkeen Ptk. tuli siihen tulokseen, että koska saatujen tietojen mukaan hallitus parhaillaan käsittelee sotasyllisyyskysymystä ja tulee tekemään siitä esityksen eduskunnalle, ei puolue järj estoillamme ollut aihetta osallistua tämän asian: vuoksi järjestettäviin kokouksiin, vaikka mitään ehdotonta kieltoa ei tässä asiassa haluttukaan antaa.

Elokuun 14. p:nä pidetyssä Ptk:n kokouksessa puheenjohtaja Hil-tunen ilmoitti, että sotasyllisyyskysymys oli joutunut uuteen vaiheeseen, sillä hallitus oli päättänyt jättää eduskunnalle esityksen laiksi sotaan syyllisten rankaisemisesta jo elokuun 15. p:nä ja sitä ennen oli ryhmien määriteltävä kantansa esitykseen nähden. Hallituksen esitys rakentui erikoislainsäädännön pohjalle. Hallituksessa oli asian aikai-
semmassa käsittelyvaiheessa ilmennyt melkoista mielipiteiden hajaan-
tumista, mutta sittemmin ilmenneiden uusien vaiheiden vuoksi halli-
tus oli yksimielisesti asettunut periaatteessa pääministerin or-
malle kannalle. Pääministeri itse oli siihen saakka ollut .
että kysymys olisi pitänyt hoitaa ns. laillisuustietä ja<,* £
myöskin suoritettu valtakunnanoikeuden jäsenten #,\$ j
minen. Mielipiteiden muutokseen oli kuitenkin r? ^p" <fr '3 ^?
tanut Berliiniin ja Lontoon konferenssien julkis <\$ \$ #
tulkinnat sotarikollisista. Näiden tulkintojen ° \$
sotarikollinen sisältyi myöskin sotasyllisyys,
tekijät, joiden merkitys oli lähinnä ulkopoliitti
kuttaneet painavasti asiaan. Ellei haluta tehdä
esittää, niin tullaan katsomaan, ettei Suomi halua

sopimuksen 13. artiklaa ja sellainen menettely **tietysti** johtaisi hallitusvaihdokseen.

Asian johdosta käytiin Ptk:ssa laaja keskustelu, jonka kuluessa hallituksen suunnitelmaa myös arvosteltiin ankarasti. Huomautettiin, että kysymyksessä tulisi olemaan pelkästään poliittinen tuomioistuin, joka joutuu langettamaa tuomionsa poliittisten tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien mukaan. Arveluttavaa on myöskin se, että syytteeseen panosta päättäisi hallitus, jonka jäseniä ei ole pidettävä puolueettomina. Esitettiin edelleen se käsitys, että tuomioistuin ei voisi toimia riippumattomasti ja että syytteeseen pannut myös tulisivat ilman, muuta tuomituiksi. Olisi parempi, että Yhdistyneet Kansakunnat hoitaisivat asian suoranaisemmin ilman että meidän oikeuslaitostamme kompromettoitaisiin. Toisaalta huomautettiin taas siitä, että koska hallitus ei ollut löytänyt muuta tietä välirauhansopimuksen 13. artiklan täyttämiseksi, johtaisi kielteinen suhtautuminen esitykseen hallituspulaan ja ulkopoliittisiin konflikteihin. Oikeus tulisi toimimaan riippumattomana ilman, ulkopuolista painostusta ja toimimaan totuuden ja oikeuden mukaan.

Keskustelun jälkeen Ptk. päätti 4 äänellä 4 ääntä vastaan, puheenjohtajan äänen ratkaistessa suositella eduskuntaryhmälle hallituksen esityksen periaatteellista hyväksymistä. Esityksen hyväksymisen puolesta äänestivät Hiltunen, Fagerholm, Wirtanen ja Rinne sekä sitä vastaan Varjonen, Aaltonen, Salmela[^]-Järvinen ja Pusa. Tuominen pidättäytyi äänestyksestä, koska hän katsoi, ettei hän asian siinä vaiheessa voinut ottaa kantaa puolesta tai vastaan.

II. Puolueen päätösvalta- ja toimeenpanoelimet.

1. Puoluekokous.

19. sääntömääräinen puoluekokous kokoontui marraskuun 25—29 päivinä 1944 Helsingissä. Kokous käsitteli sääntömääräiset asiat sekä sen lisäksi Ptk:n esityksenä »Puolueen lähiajan ohjelman» ja 53 kokoukselle esitettyä alustusta. Äänivaltaisia edustajia oli kokouksessa 109.

Puoluekokouksen pöytäkirja on painettu ja lähetetään vuoden **1946** alkupuolella puolueosastoille.

2. Puolueneuvosto.

Puolueneuvosto kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa, huhtikuun 15. p:nä ja lokakuun 22. p:nä. Tärkeimmät näissä kokouksissa tehdyt päätökset on selostettu muissa yhteyksissä. Mainittakoon tässä yh-

teydessä kuitenkin, että huhtikuun 15. p:nä Puolueneuvosto suoritti eräiden eroamisten vuoksi Ptk:n täydennyksen. Täten vakinaisten jäsenten Mauno Pekkalan ja Eero A. Wuoren tilalle valittiin Rafael Rinne ja Atos Wirtanen sekä varajäsenen J. W. Kedon tilalle Yrjö Salo.

Puolueneuvosto teki lokakuun 22. p:nä päätöksen ylimääräisen puoluekokouksen koollekutsumisesta 27. 4. —46.

Puolueneuvoston omassa kokoonpanossa on myös tapahtunut muutoksia. Koneenhoitaja Evert Järven kuoleman kautta Puolueneuvosto menetti horjumattoman vakaumuksen miehen ja puolue utteran toimihenkilön. SKDL:oon liittymisen vuoksi Puolueneuvostosta on katsottu eronneen Ahti Ilmarinen Hämeen 1. etel. vaalipiiristä ja varajäsenet Vilho Lehtonen sekä Väinö Muurimäki, edellinen Vaasan it. vaalipiiristä ja jälkimmäinen Vaasan etel. vaalipiiristä.

3. Puoluetoimikunta.

Puoluetoimikunta kokoontui kertomusvuotena 29 kertaa. Kokouksiin ovat Ptk:n jäsenet osallistuneet seuraavasti:

Onni Hiltunen 26 kertaa, Unto Varjonen 26, Alekski Aaltonen 17, Martta Salmela-Järvinen 20, K.-A. Fagerholm 20, Jorma Tuominen 15, Rafael Rinne 16, Atos Wirtanen 21, Emil Skog 26, Varma K. Turunen 14, Eeno Pusa 22 ja Yrjö Salo 17. Eero A. Wuori osallistui Ptk:n kokouksiin 4 kertaa, Mauno Pekkala 4 ja J. W. Keto 5 kertaa. Edelleen ovat Ptk:n kokouksissa olleet läsnä puolueen pää-äänenkannattajan edustajana Eino Kilpi 10 kertaa ja Atte Pohjanmaa 5 sekä puoluetoimiston toimihenkilöt Väinö Leskinen 23 ja Eero Kaukinen 18 kertaa. Pöytäkirjaa on pitänyt J. E. Janatuinen. Hallituksen ja eduskuntaryhmän edustajina ovat Ptk:n kokouksiin osallistuneet Onni Peltonen 2 kertaa, Arvo Paasivuori 3, Yrjö Kallinen 2, Väinö Voionmaa 2, Uuno Takki 3 sekä Penna Tervo yhden kerran.

4. Puoluetoimikunnan apuelimet.

Puoluetoimikunnan apueliminä ovat toimineet Pienviljelijäin Neuvottelukunta, Kunnallisasiani jaosto sekä Kasvatustoimikunta ja tilapäisenä apuelimenä Ammattiyhdistysjaosto. *Pienviljelijäin Neuvottelukunnan* toimintakertomus on painettu erilliseksi Ptk:n toimintakertomuksen liitteeksi. (Liite 5.)

Kasvatustoimikunta aloitti uudessa kokoonpanossa toimintansa syyskuun 17. p:nä. Toimikuntaan kuuluivat: Sylvi-Kyllikki Kilpi puh. joht., R. H. Oittinen, Atos Wirtanen, Pekka Railo, Arvo Paasi-

vuori, Arvi Hautamäki, Viljo Hyvönen, Eino A. Wuokko, Terttu Sainio, Yrjö A. Saarinen ja Väinö Leskinen. Kasvatustoimikunnan sihteerinä on toiminut Väinö Leskinen. Vuoden loppupuolella toimikunta kokoontui kaikkiaan 7 kertaa, suunnitellen tänä aikana pääasiallisesti toimenpiteitä lähiajan kasvatustoimintaa varten. Tässä tarkoituksessa valmistui mm. ohjelma puolueen sisäistä kasvatustoimintaa varten toimikunnan viimeisessä kokouksessa ensimmäiseen lukemiseen.

Kunnallisasiain jaoston puheenjohtajaksi valittiin Jorma Tuominen sen jälkeen kun J. W. Keto oli katsottu eronneen Ptk:sta. Muina jäseninä ovat edelleen toimineet Martta Salmela-Järvinen, Jalmari Vuorinen, Otto Marttila ja Sulo Manninen, sekä sihteerinä J. E. Janatuinen. Kertomusvuoden aikana on jaosto kokoontunut 3 kertaa, joissa kokouksissa on käsitelty Maalaiskuntain Liiton edustajakokouksen valmisteluja sekä puolueen kunnallisvaalivalmisteluja. Niinikään käsiteltiin jaostossa ehdotus puolueen kunnallisvaaliohjelmaksi, mikä sitten esitettiin Ptklle. Jaoston toimesta lähetettiin järjestöille ja sos.-dem. valtuustoryhmille pari kiertokirjettä, joissa annettiin ohjeita vaalivalmistelujen johdosta, jota paitsi jaoston sihteeri on antanut sekä suullisesti että kirjeellisesti neuvoja kunnallisten asiain hoidosta. Lisäksi ovat jaoston jäsenet ja sihteeri käyneet eri puolilla maata luennoimassa kunnallisista kysymyksistä. Sihteeri on luennoinut kertomusvuoden aikana 18 paikkakunnalla, pitäen tällöin 83 luentoa yhteensä 3,268 kuulijalle.

5. Puoluetoimisto.

Puoluetoimiston henkilökunnassa on tapahtunut seuraavia muutoksia:

Puolueen järjestösihteeri Toivo Aaltosen kuoltua joulukuussa 1944 järjestösihteeriksi valittiin Väinö Leskinen ja maaliskuun 1. päivästä alkaen 1945 puolueen taloudenhoitajaksi Eero Kaukinen. Lokakuussa kiinnitettiin puolueen palvelukseen järjestösihteeri Viljo Hyvönen valistus- ja tiedoitus tehtäviä varten. Muissa suhteissa puoluetoimiston vastuunalainen toimihenkilöstö on ollut ennallaan. Sen kokoonpano oli seuraava:

Puoluesihteeri Unto Varjonen, järjestösihteeri Väinö Leskinen, taloudenhoitaja Eero Kaukinen, kunnallisasiainhoitaja J. E. Janatuinen, julkaisujen toimittaja Kalle Kukkonen ja toimitsija Veikko esi^kala. Kirjanpitäjänä ja kassanhoitajana on edelleen toiminut vaiti o. Sinisalo. Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston henkilökunnatoinenp9©Lpano sekä puoluetoimiston palveluksessa olleiden järjestävksi, että kuniminta käyvät ilmi toimintakertomuksen ao. kohdista.

Puoluetoimiston kirjeenvaihto.

Kirjeenvaihto osoitti vuoden aikana varsin huomattavaa lisääntymistä. Lähetettyjen kirjeiden määrä nousi 49,842:een vastaavan lukumäärän ollessa v. 1944 19,904.

Tilastoa kirjeenvaihdosta:

Lähetetyt kirjeet:

Järjestötoiminta.....	15,563	kpl
Kansainvälinen kirjeenvaihto.....	7	»
Kunnallisasiat.....	1,57 [^]	»
Kustannustoiminta.....	26,686	»
Laina-asiat.....	31	»
Lakiasiat.....	3	»
Rekisteröimisasiat.....	125	»
Sekalaiset asiat.....	54	»
Työväentalojen omaisuusasiat.....	645	»
Vaaliasiat.....	3,515	»
Valistustyö.....	1,641	»
	yhteensä	49,842 kpl
Virastoasioita: anomuksia.....	10	kpl
valituksia.....	2	»
		12 kpl

III. Vaalitoiminta.

1. Yleistä.

Vaalitoiminta muodostui luonnollisesti keskeisimmäksi tehtäväksi toimintakertomusvuoden toiminnassa. Valmistautuminen eduskunta-vaaleihin alkoi tosin jo syksyllä 1944, mutta henkilövaihdoksien vuoksi puoluetoimistossa ja kentällä päästiin järjestelmälliseen vaalitoimintaan kuitenkin vasta vaalivuoden alussa. Osaksi lyhyen valmistautumisajan vuoksi, osaksi valistushenkilöstön kokemattomuuden johdosta vaalitoiminta ei sujunut joka suhteessa suunnitelmien mukaisesti» Ottaen kuitenkin toisaalta huomioon silloiset poliittiset olosuhteet sekä ne moninaiset käytännölliset vaikeudet, jotka asettivat esteitä valistusmateriaalin hankkimiselle sekä sen joustavalle edelleentoimitamiselle, voidaan katsoa puolueen onnistuneen eduskuntavaalien vaalitoiminnassa tyydyttävästi.

Kunnallisvaalien vaalitoimintaan voitiin keskittyä ajoissa. Vaalitoiminnan kannalta voidaankin pitää kunnallisvaalien valmistelutyötä onnistuneena.

2. Eduskuntavaalit.

Ptk. asetti kokouksessaan 14. 12. 1944 erityisen vaalitoimikunnan, johon tulivat seuraavat henkilöt: Aleksi Aaltonen, Unto Varjonen, Martta Salmela-Järvinen, Emil Skog ja Gunnar Henriksson. Teknillisiksi asiantuntijoiksi valittiin tähän toimikuntaan lisäksi Väinö Leskinen ja Janne Hakulinen. Viimeksimainitun esityksen pohjalla laadittiin vaalitoimintaa varten erityinen vaalisuunnitelma, jossa huomioitiin tärkeimmät kohteet vaalitaistelussa sekä keinot vaalityön organisoimiseksi mahdollisimman tehokkaaksi. Tämän suunnitelman pohjalla valmistettiin seuraavat *lentolehtiset*:

Sos.-dem. puolueen lähiajan ohjelma	180,000	kpl
Takaisin emme voi palata	50,000	»
Arkipäivän taistelua vähäosaisten puolesta	50,000	»
Sos.-dem. Puolue ja sota	180,000	»
Naiset vaaleihin	25,000	»
Oikeutta maaseudun pieneläjille	75,000	»
Me tahdomme elää	110,000	»
Tri Jekyll ja mr. Hyde	80,000	»
Metsä- ja uittotyöläiset	20,000	»
Me 600,000	50,000	»
Partiet och kriget	20,000	»
	840,000	»

Vaalijulisteita painatettiin kaikkiaan 7-laatuksia ja seuraavat painosmäärät:

Tulevaisuutemme puolesta	10,000	kpl
Kaikille asuntoja	10,000	»
» maata ...V.....	15,000	»
» työtä	10,000	»
Pystypäin turvattua tulevaisuutta kohti	10,000	»
Tämä kuuluu Sinulle	10,000	»
Suomalaisen työmiehen tie	10,000	»
Med>högburet huvud mot	10,000	»
Vaalikokousjulistet	10,000	»
	95,000	kpl

On todettava, että olisi ilmeisesti päästy parempaan mainostulokseen, jos niin lentolehtisiä kuin vaalijulisteitakin olisi otettu vain esim. kahta tai kolmea laatua ja niistä huomattavasti suuremmat painokset

kuin edellä kutakin yksityistä lajia. Erityisesti vaalijulisteiden kohdalla oli havaittavissa huomattavaa niukkuutta. Lentolehtisistä näyttää »Sos.-dem. Puolue ja sota» sekä »Puolueen lähiajan ohjelma» saavuttaneen parhainta tunnustusta ja julisteista aikaisemminkin käytetty »Tulevaisuutemme puolesta» on saanut muihin julisteisiin verrattuna aivan ylivoimaisesti tunnustusta osakseen.

Edellisen lisäksi puoluetoimisto Yhteismainoksen kautta väjitti ns. vaalitorneja asutuskeskuksiin. Kaikkiaan lienee alun kolmattakymmentä vaalitornia tullut käytetyksi.

Lentolehtisten ja vaalijulisteiden lisäksi lähetettiin puolueen perusjärjestöille erilaisia vaalitaistelussa käytettäväksi tarkoitettuja *monisteita*, joissa osaksi tarjottiin valmista vaalipuhemateriaalia, osaksi selostettiin puolueen suhdetta ajankohtaisiin kysymyksiin jne.

Kiertokirjein annettiin yksityiskohtaisia ohjeita vaalitaistelun hoitamisessa.

Erityistä huomiota ansaitsee vaalitoiminnan tarkastelussa filmin käyttö propagandavälineenä. Puolue valmistutti kaksi *lyhytfilmiä*., joista toinen »Turvattu tulevaisuus» kymmenenä 120 mm. kaitakopioina jaettiin niille piireille, joilla oli käytettävissä kaitafilmikone.. Kaikkiaan 7 kaitafilmiä oli tällä tavalla vaalitoiminnassa käytössä. Merkitykseltään suurempi oli ilmeisesti kahden minuutin lyhytkuva, jota esitettiin 86:ssa elokuvateatterissa kautta maan, suuremmissa asutuskeskuksissa useammassa teatterissa. Lisäksi esitettiin noin 100:ssa elokuvateatterissa diapositiivilevyjä varustettuna iskevällä vaalitunnuksella.

Vaalitilaisuudet»

Vaalijuhlia tai muita vaalitilaisuuksia järjestettiin piiritoimikuntien tekemien ilmoitusten mukaan noin 2,100 ja niissä oli yleisöä noin 320,000 henkilöä.

Puolueen *pää-äänenkannattajaa* sekä *piirilehteä* levitettiin vaalimainostarkoituksessa yhteensä noin 65,000 kpl ao. piirijärjestöjen alueella.

Keskeisintä huomiota kiinnitettiin ns. *henkilökohtaiseen vaalivalistustoimintaan*. Tämän organisoimiseksi luotiin erityinen vaaliasiamiesverkosto, jonka keskipisteen muodostivat piiritoimistot vaalijärjestäjien een. Kullekin paikkakunnalle pyrittiin kunnallisjärjestön ja piirijärjestön avulla hankkimaan pääasiamies, jonka tehtävänä oli organisoida henkilökohtainen vaalivalistustyö annettujen ohjeiden mukaisesti. Koska piirien ilmoituksen mukaan tällaisia pääasiamiehiä oli kaikkiaan 422, voidaan olettaa, että kaikkiaan noin 400 kunnassa henkilökohtainen vaalivalistustyö tuli suoritetuksi. Yleensä on kui-

tenkin todettava, että sosialidemokraattinen jäsenistö ainakin silloisissa vaiheissa verrattain laimeasti osallistui oman asiansa ajamiseen esim. verrattuna kommunistien asiamiehiin.

3. Kunnallisvaalit.

Kunnallisvaaleihin lähdettiin huomattavasti toiselta pohjalta kuin eduskuntavaalien vaalitoimintaan. Saatujen kokemusten mukaan päätettiin kohdistaa päähuomio henkilökohtaiseen valistustyöhön. Tätä varten järjestettiin aluksi heinäkuun 20—22 päivinä Tuusulan kansanopistolla ns. *kunnallispäivät*, joille osallistuivat kaikkien vaalipiirin edustajat n. 2—4 hengen vahvaisina ryhminä. Näillä neuvottelupäivillä annettiin yksityiskohtaiset ohjeet teknillisistä vaalitoimintaa varten sekä perusohjeet niiden kysymysten esittelemistä varten, jotka kunnallisvaaleissa ansaitsevat erityistä huomiota. Sen lisäksi selostettiin yksityiskohtaisesti puolueen omaa sekä SKDL:n kanssa sovitua yhteistä vaaliohjelmaa ja annettiin vielä katsaus kunnallislainsäädäntöön.

Näiden neuvottelupäivien jatkoksi ja niiden pohjalla järjestettiin kussakin vaalipiirissä vastaavanlaiset *piirikunnalliset neuvottelupäivät* kuntien edustajille riippuen paikallisista olosuhteista joko yhdessä tai useammassa paikassa piirin alueella. Saapuneiden tietojen mukaan nämäkin tilaisuudet onnistuivat yli odotusten. Lähetettyjen tiedotusten mukaan näiden tilaisuuksien kautta noin 1,500 sos.-oem. kunnallismiestä sai tilaisuuden ennen vaaleja pohtia niissä esilletuleviä yhteisiä kysymyksiä. Kun lisäksi useat kunnallisjärjestöt vuorostaan järjestivät *paikkakunnallisia neuvottelutilaisuuksia* puolueosastojen edustajia ja puolueen jäseniä varten, voidaan katsoa, että vaalitoiminta tässä suhteessa onnistui hyvin.

Varsinaista valistusvälineistöä ei puoluetoimiston taholta hankittu kunnallisvaaleja varten puolueosastoille kuin a) isokokoinen *vaalijuliste* »Kunnallinen valta työväelle», jonka täydennykseksi pyynnöstä välitettiin sopivia eduskuntavaaleissa käytettyjä vaalijulisteita ja b) lentokirjusen muotoon painettu puolueen *kunnallisohjelma* sekä *yhteinen vaaliohjelma*. Vaalijulisteen painosmäärä oli 180,000, vaaliohjelman 20,000 kpl.

IV. Järjestö- ja kasvatustoiminta.

1. Yleista.

On ymmärrettävää, että tavanmukainen järjestö- ja kasvatustoiminta kuin myös muu valistustoiminta jäivät keskeisenä tehtävänä Voiteen vaalitoiminnan varjoon. Ilahduttavaa oli kuitenkin, että vii-

maksimainitun tehtävän rinnalla varsinkin jäsenhankinnassa ja sisäisen kasvatustoiminnan elvyttämisessä päästiin tuloksiin, jotka hakevat vertaa puolueen toiminnassa koko itsenäisyyden aikana. Puolueen jäsenmäärään oli vuoden 1944 lopussa varsin vaatimaton, arvioitu määrä hiukan yli parikymmentätuhatta. Kuvaavaa jäsenhankinnan tehokkuudelle on, että jäsenmäärä vuoden 1945 päättyessä oli varovaisen ennakkolaskelman mukaan 60,000, siis runsaasti kaksi ja puoli kertaa edellisen vuoden päättyessä olleeseen jäsenmäärään nähden.

Puoluetoimiston aloitteesta Ptk. keskikesällä teki päätöksen kasvatustolmikunnan uusimisesta ja antoi samalla sen tehtäväksi laatia ohjelma puolueen sisäistä kasvatustoimintaa varten. Kasvatustoimikunta on tässä suhteessa myös suorittanut merkityksellisen työn, jonka tuloksien tarkastelu kuitenkin siirtyy vuoden 1946 puolelle. Tämän lisäksi Ptk. syksyllä 1945 päätti kirjeellisen »Sosialismien perusteet»-kurssin ottamisesta kasvatustohjelman perustaksi. Yleensä innostus aatteellisia kysymyksiä kohtaan on ollut perusjärjestöissä varsin voimakas.

Piirien toimihenkilöstössä on tapahtunut huomattavia muutoksia vuoden aikana. Eräät muutokset ovat aiheutuneet henkilökohtaisista syistä, osaksi palkkakysymys on aiheuttanut piirisihteerin vaihdoksen ja vihdoin luonnollinen siirtyminen muille toimialoille on johtanut samaan tulokseen. Samoin matka-asiamiehet, joiden lukumäärä vaalivuodesta johtuen on ollut harvinaisen suuri, ovat vuoden varrella vaihtuneet usein.

2. Jäsenhankintatoiminta.

Puoluetoimiston aloitteesta Ptk. päätti syksyllä 1945 järjestää n.s. jäsenhankintakuukauden syyskuun 15—lokakuun 15 päivien välisenä aikana. Kuukauden tarkoituksena oli jäsenhankinnan ohella herättää puolueväki henkilökohtaiseen vaalityöhön kunnallisvaalien vaalit oiminnan hyväksi. Verrattain vähäisistä valmistelutoimenpiteistä huolimatta kuukauden tulos oli erinomainen. Uusia jäseniä liittyi puolueeseen kaikkiaan 10,445, t.s. n. 50 % edellisen vuoden päättyessä olleesta jäsenmäärästä. Kilpailussa parhaasta jäsenhankintatuloksesta tulokset jakaantuivat seuraavasti:

1. Piirijärjestöjen luokka:

1. Hämeen läänin pohjoinen	vaali	piiri,	tulos	185	pistettä
2. Vaasan	»	eteläinen	»	180	»
3. Vaasan	»	pohjoinen	»	160	»

II. Kunnallisjärjestöjen luokka:

1. Kokkolan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö, tulos.....	190	pistettä
2. Helsingin » » ».....	175	»
3. Varkauden » » ».....	160	»
4. Lappeen » » ».....	150	»
5. Tampereen » » ».....	150	»

III. Puolueosastojen luokka:

1. Koskenkorvan Sos.-dem. Työväenyhd., Vaasan et .vip.	250	pist.
2. Salama järven » » Vaasan pohj. vip.	230	»
3. Kokkolan » Toveriseura, Vaasan pohj. vip.	215	»
4. Varkauden » Työväenyhd. Kuopion länt.	200	»
5. Urheiluväen Sosialistiseura, Turun etel. vip.....	180	»

IV. Henkilökohtainen jäsenhankinta:

1. Veli Häyrynen, ¹ Juokslahi, Hämeen pohj. vip., tulos ...	250	pist.
2. Pentti Honkasalo, Urheiluväen Sosialistiseura, Turun et. vip., tulos.....	230	»
3. Valdemar Puukko, Jyväskylän Ty., Vaasan it. vip.	225	»
4. Birger Kinnari, Kokkolan Toveriseura, Vaasan pohj.	200	»
5. Arvo Kokko, Tampereen Metallityöväen Sos.-dem. Yhdistys Hämeen pohj. vip.....	190	»

3. Kasvatustoiminta.

Puoluetoimikunnan aloitteesta ryhdyttiin syksyllä yhteistoiminnassa Työväen Sivistysliiton kanssa ohjaamaan puolueen jäsenistöä sosialismin, opiskeluun TSL:n kirjeopiston kautta. Opiskelun pohjaksi hyväksyttiin »Sosialismin perusteet»-niminen kurssi täydennettynä puolueen ohjelmaa ja menettelytapaa selvittelevillä opetuskirjeillä. Ko. kurssi on saavuttanut varsin huomattavan kannatuksen puolueväen piirissä. »Sosialismin kerhoja« perustettiin vuoden loppuun mennessä lähes puoli sataa ja yksityisiä opiskelijoita ilmoittautui puolta enemmän.

Uusi Kasvatustoimikunta ryhtyi ensimmäiseksi valmistamaan lähiajan toimintaohjelmaa puolueen sisäistä kasvatustoimintaa varten. Sen ohella toimikunta kuitenkin suoritti valmisteluja laaja-suuntaisen aatteellisen kasvatuksen aloittamiseksi puoluekurssien muodossa, Ko. kurssit alkoivatkin suunnitelmien mukaisesti vuoden 1946 alussa. Tuloksien tarkastelu siirtyy kuitenkin ao. vuoden toimintakertomuksen yhteydessä suoritettavaksi.

Kasvatustoimikunta teki myös aloitteen Kustannusosakeyhtiö Tammelle sosialismia koskevan suomenkielisen kirjallisuuden kustantamisesta. Yhtiö asetti esityksen johdosta komitean laatimaan ehdotusta asiasta.

Kasvatustoiminnan kannalta merkityksellisiä aloitteita ovat olleet Ptk:n toimenpiteet Järjestötyö-lehden lakkauttamiseksi ja Sosialistisen Aikakauslehdn perustamiseksi. Viimeksimainitun julkaisun pääasiallisena tehtävänä on juuri toimia sosialidemokraattien aatteellisena yhdyssiteenä.

4. Piirijärjestöt.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin valmistelutoimenpiteet Kymen 1. itäisen vaalipiirien lakkauttamiseksi ja siihen kuuluvien puoluejärjestöjen siirtämiseksi Lappeenrannan Alipiiriin, jo^a perustettiin Kymen 1. läntisen vaalipiirin piirikokouksessa toukokuun 6 p:nä 1945. Virallisesti Kymen 1. itäisen vaalipiirin toiminta päättyi vuoden lopussa. Muussa suhteessa piirijärjestöt alueellisesti ja organisatorisesti pysyivät ennallaan. Ruotsalainen työväenliitto toimi myös entiseen tapaan erillisenä järjestöllisenä kokonaisuutena.

Piiritoimistot ovat sijainneet seuraavissa ao. piirien keskuspaikoissa:

Uudenmaan 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Helsinki*, Paasivuorenk. 5. 72 493.

Turun 1. etel. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Turku*, Eerikinkatu 30. 14 405.

Turun 1. pohj. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Pori*, Annankatu 13. 10 58.

Hämeen 1. etel. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Hämeenlinna*, Raatihuoneeni*. 16. 23 78.

Hämeen 1. pohj. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Tampere*, Hallitusk. 19. 41 28.

Kymen 1. länt. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Kotka*, Kotkank. 1. 67.

Lappeenrannan Alip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Lappeenranta*, Snellmanink. 12.

Mikkelin 1. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Mikkeli*, Vuorik. 11. 561.

Kuopion 1. länt. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Kuopio*, Tulliport. 17. 23 59.

Kuopion it. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Joensuu*, Työväentalo. 21 49.

Vaasan 1. it. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Jyväskylä*, Väinönk. 7. 14 23.

Vaasan 1. etel. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Seinäjoki*, Vapaudent. 39. 72.

Vaasan 1. pohj. Sos.-dem. Piirikunta, *Kokkola*, Työväentalo. 12 98.

Oulun 1. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Oulu*, Pakkahuoneenk. 19. 49 73.

Lapin 1. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Kemi*, Kaivokatu 6. 5 34.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto, *Helsinki*, Paasivuorenkatu 3. 72 370.

Kajaanin Sos.-dem. Alipiiritoimikunta, *Kajaani*, Purola.

Piirien vastuunalaiset toimihenkilöt ovat varsin vilkkaasti vaihtuneet vuoden kuluessa. Entinen piirisihteeri oli seuraavissa piireissä: Uudenmaan piiri (Emil Palonen), Turun et. vaalip. (Yrjö Helenius), Turun pohj. vaalip. (Jukka Aaltonen), Hämeen et. vaalip. (Vihtori Lahti), Hämeen pohj. vaalip. (Kustaa Alanko), Kymen läntinen vaalip. (Arvo Ahoma, ent. Leivo) ja Vaasan it. vaalip. (Arvi Suuronen). Mikkelin vaalipiirissä kansanedustajaksi valitun Paavo Karjalaisen tilalle tuli 15/4 alkaen Kullervo Lindman, Kuopion läntiseen Uno Salon tilalle 15/6 alkaen Rudolf Knuutinen. Kuopion itäiseen niinikään kansanedustajaksi siirtyneen Juho Karvosen tilalle 1/4 alkaen Vilho Salo, Vaasan eteläiseen Toimi Metsärannan tilalle 15/5 alkaen Pentti Tenkula, Vaasan pohjoiseen Aimo Kaattarin tilalle Paavo Lehtonen, Oulun piiriin Alpo Lindqvistin tilalle Nestori Paasimaa 0. 15/6 alkaen ja Lapin piiriin Lauri Pajusen tilalle 15/6 alkaen Erkki Kuoppala. Lisäksi vaihtui Kajaanin alipiiriin kansanedustaja Eetu Karjalaisen tilalle Eino Kokkonen. Nytemmin lakkautetun Kymen itäisen vaalipiirin sihteerinä toimi P. Mikkonen.

5. Piirisihteerien neuvottelupäivät.

Piirisihteereillä oli puoluetöimiston aloitteesta 3 yhteistä neuvottelutilaisuutta pääkaupungissa lukuunottamatta puolueuuvostojen kokouksia. Ensimmäinen pidettiin yhdessä sos.-dem. lehtien päätoimittajien kanssa helmikuun 16. päivänä eduskuntaryhmän huoneessa pienviljelijäkysymyksestä. Seuraavan kerran kokoonnuttiin työväentalossa toukokuun 15. ja 16. päivinä. Tällöin suoritettiin perusteellinen eduskuntavaalien vaalitoiminnan jälkiarvostelu sekä keskusteltiin tulevan kesäkauden toiminnasta ja valmistautumisesta kunnallisvaaleihin. Kolmas neuvottelutilaisuus oli niinikään työväentalossa lokakuun 3. ja 4. päivinä piirijärjestöjen toiminnan tehostamisesta ja kunnallisvaalitoiminnasta.

6. Matka-asiamiehet.

Puolueen palveluksessa oli toimintakertomusvuonna huomattava joukko matkapuhujia. Osa heistä tuli tehtäviinsä suoraan järjestöväen keskuudesta ilman valmistautumisaikaa. Tämän vuoksi on luonnollista, että heidän työskentelyssään on ilmennyt epätasaisuuksia. Toisaalta on todettava, että olevat olot ovat määränneet hyvin huomattavalta osalta heidän työnsä laadun ja suorituksen. Kaikkiaan oli 10 matka-asiamiestä, joista seuraavat 4 oli vakituisesti puolueen palveluksessa.

Aarne Veikkolainen, pääasiallisena matkustusalueena Etelä-Suomen vaalipiirit lukuunottamatta matkaa Vaasan 1. pohj. vaalipiirin alueella ennen eduskuntavaaleja.

Eugen Koikkalainen, pääasiallisimpana matkustusalueena Lounais-Suomi.

Bernh. Liimatainen, pääasiallisimpana matkustusalueena Keski- ja Itä-Suomen vaalipiirit.

Kauko Hostikka, pääasiallisimpana matkustusalueena Hämeen et. ja Mikkelin vip.

Tilapäisinä vaalijärjestäjinä vuoden aikana toimivat Emil Putkonen, Lauri Nordberg, Kalle Pouttu, Vilho Salo, Kalle Keppel sekä Paavo Lehtonen. (Asiamiesten matkat liitteessä nro 3.)

Matkustusalueet ovat määräytyneet lähinnä valistustarpeesta kussakin vaalipiirissä kuin myös ao. piirien kyvystä organisoida itse # pubujatoimintansa. Organisaatorisesti on pyritty vähin erin siihen, että puolueen matka-asiamiehet yhteistoiminnassa piirisitteerien kanssa huolehtivat ns. joukkovalistustoiminnasta neuvottelupäivien, kurssien, juhlien ym. tilaisuuksien muodossa. Toisaalta on pyritty siihen, että piiritoimikunnat hankkivat varat ja suunnittelevat osasto, osastolta tapahtuvan valistustyön piirien omien järjestäjävoimien kautta.

Keskeisimpänä ja vaativimpana tehtävänä matka-asiamiehillä kuin myös piirien toimihenkilöillä oli vuoden aikana vaalitoiminnan hoitaminen. Siihen sisältyi vaikeimpana tehtävänä taistelu työväentaloista ja sos.-dem. työväenyhdistyksistä kommunistien valtauserkymyksiä vastaan. Suurimpana vaikeutena oli sosialidemokraattisen järjestöväen liikkeelle saanti. Varsinkin vuoden alkupuolella järjestöväki näyttää säännöllisesti väistäneen taistelua omista taloistaan ja yhdistyksistään. Loppuvuodesta on tässäkin suhteessa kuitenkin ollut havaittavissa kehitystä parempaan suuntaan.

Matka-asiamiesten kertomuksista käy ilmi, että puoluejärjestöjen tila vuoden alussa ts. ennen eduskuntavaaleja oli hajanainen. Mielialat olivat kerrassaan lamassa ja epäselvyyttä vallitsi järjestöasi-

oissakin. Vuoden varrella on kuitenkin tapahtunut ilahduttavaa tilanteen selviämistä poliittisessa suhteessa. Valitettavasti kuitenkin niin piiri- kuin kunnallisjärjestöjen ja puolueosastojen kohdalla vielä vuoden päättyessäkin oli havaittavissa melkoisia heikkouksia järjestötoiminnan, suunnittelussa, taloushoidossa sekä valistustyön toimeenpanossa.

Kunnallisvaalien hyväksi tapahtunut vaalitoiminta osoitti, että järjestö- ja valistustoiminta onnistui parhaiten niissä kunnissa, joissa puolueosastojen yhdyssiteenä oli kunnallisjärjestöt. Huomionarvoista on, että eräissä maaseutukunnallisjärj estoissakin siirryttiin vaalivalistustoiminnan aikana kiinteästi palkattuun kunnallisjärjestön sihteeriin, joka suunnitteli ja toimeenpani vaalityön. Vaalien jälkeenkin ovat eräät kunnallisjärjestöt ryhtyneet toimenpiteisiin henkilön palkkaamiseksi vakinaiseksi kunnallisjärjestön asioita hoitamaan.

8. Puolueosastot ja jäsenistö.)

Puolueen sisäisen eheytyksen voimakkuutta sekä sen jälleerakentamisen tehokkuutta osoittaa parhaiten puolueosastojen lukumäärässä ja jäsenistössä tapahtuneet lisäykset. Oheiset tilastothan puhuvat selvää kieltään siitä, että sosialidemokraattinen puolue toiminta on saavuttanut suurimmat mittasuhteet kuin koskaan maamme itsenäisyyden aikana. Vain vuosi 1917 yhteisen työväenliikkeen kohdalta ylittää jäsenmäärään nähden nyt saavutetut tavoitteet. Merkityksellistä on, että puolue vastoin esitettyjä käsityksiä on varsinkin vuoden loppupuolella .kyennyt levittäytymään teollisuustyöväestön ja maaseudun pienviljelijäväestön keskuuteen. Niinikään on huomattavaa, että varsinkin varttunut nuorisomuodostaa hyvin huomattavan osan uudesta jäsenistöstä.

Tässä yhteydessä on kuitenkin todettava, että järjestöllinen kehitys ei suinkaan ole jaksanut pitää yhtä puolueosastojen jäsenmäärän voimakkaan kasvun kanssa. Työväentalot ovat monessa tapauksessa huonosti hoidettuja ja yleensä työväenyhdistysten taloushoito on ollut teknillisesti puutteellista kuin myös aloitteetonta. Kokoustoiminta ja juhlat toiminta sekä yleensä järjestötoiminta vaikuttaa satunnaiselta ja haparoivalta. Niinikään uuden jäsenistön kannalta välttämätön kasvatustoiminta opintokerhojen ja keskusteluiltojen "muodossa on aivan tilapäisen aloitteellisuuden varassa puhumattaakaan säännönmukaisesta arkisto- ja kirjastotoiminnasta, mikä muodostaa tällaisen kasvatustoiminnan välttämättömän edellytyksen. Aikaisemmin on myös jo viitattu siihen, että varsinkin vuoden alkupuolella sosialidemokraattinen puolueväki suorastaan laiminlöi vei-

vollisuutensa puolustaa omaisuuttaan sekä yhdistyksiään ulkoapäin tulevia hyökkäyksiä vastaan.

Edelläsanottu arvostelu lienee paikallaan sopivaksi vastapainoksi käsitykselle, että yksistään jäsenmäärän kasvu ja puolueosastojen lukumäärän lisääntyminen samalla merkitsisi puolueen puoluevoiman yhtä suurta lisääntymistä. Tässä suhteessa on tulevana vuonna pyrittävä huomattavasti voimaperäisempiin toimenpiteisiin.

V. Tiedotustoiminta.

1. Sosialidemokraattiset sanomalehdet.

Vuoden 1945 kuluessa sosialidemokraattisten sanomalehtien asema monessa suhteessa vahvistui, vaikka samalla saatiinkin kamppailla suuria vaikeuksia vastaan. Lehtien levikki on kuitenkin jatkuvasti kasvanut ja niiden arvovalta on saanut tunnustuksen.

Kertomusvuoden aikana ilmestyi kaikkiaan 14 sosialidemokraattista päivälehteä, joista yksi ruotsinkielinen. Vuoden alusta lähtien ennen 3-päiväisinä ilmestyneet sanomalehdet: Hämeen Kansa, Uusi Aika, Pohjanmaan Kansa ja Vapaus, muuttuivat 6-päiväisiksi, Kansan Lehti, Sosialisti, Työn Voima ja Pohjolan Työ ilmestyivät niinkään kuudesti viikossa. Neljä kertaa viikossa ilmestyivät Savon Kansa (ent. Savon Työmies) ja Kansan Työ, 3-päiväisiä olivat Eteenpäin ja Kansan Voima. Puolueen pää-äänenkannattaja. Suomen Sosialidemokraatti, on edelleen ilmestynyt 7 kertaa viikossa, kertomusvuoden aikana myös maanantaisin aamulehtenä. Ruotsinkielinen lehti, Arbetarbladet, on ilmestynyt kolme kertaa viikossa. Vuoden 1946 alusta lähtien on myös Kansan Työ muuttunut 6-päiväiseksi.

Maassamme vallitseva paperipula ja kirjapainoalan tarvikepula on vaikeuttanut lehtien toimintaa. Mutta muuten niiden taloudellinen puoli jatkuvasti kasvaneen kannatuksen vuoksi on ollut tyydyttävä.

Puoluelehden päätoimittajina ovat kertomusvuoden aikana toimineet: Suomen Sosialidemokraatin Atte Pohjanmaa, Kansan Lehden Jalmari Leino, Sosialistin Rafael Paasio, Työn Voiman Hugo Varjola, Eteenpäin-lehden Osmo Viitasalo, Pohjolan Työn Onni Haini, Uuden Ajan Vilho Rantanen, Pohjanmaan Kansan Paavo Vuori, Hämeen Kansan Eino Seppälä, Vapauden Kalervo Haapasalo, Kansan Voiman A. J. Kosonen, Savon Kansan Kalle Lampinen ja Kansan Työn Eino Heinonen. Toimitusten kokoonpanossa ei ole tapahtunut suurempia muutoksia. — Uusia harjoittelijavoimia ovat useat lehdet kuitenkin kiinnittäneet palvelukseensa.

Järjestötyö -lehti ilmestyi entisessä muodossaan ja edelleen toimitaja Kalle Kukkosen toimittamana 6 kertaa vuoden aikana. Puolue-toimikunnan päätöksellä lehti lakkasi ilmestymästä vuoden 1945 lopussa lähinnä Sosialistisen Aikakauslehden julkaisemisen vuoksi.

Aatteellisen yhdyssiteen luomiseksi Ptk. päätti uudelleen herättää henkiin vuosina 1905—1921 julkaistun »Sosialistisen Aikakauskirjan» perinteet tekemällä päätöksen *Sosialistisen Aikakauslehden* julkaisemisesta vuoden 1946 alusta. Ko. lehden näytenumero valmistuikin vuoden 1945 loppuun mennessä, joskin sen painatus- ja julkaiseminen siirtyi vuoden 1946 alkuun.

2. Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto.

Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto (TST) on edelleenkin toiminnut puolue toimiston yhteydessä. Kaikki suomenkieliset sosialidemokraattiset lehdet ovat kuuluneet sen asiakkaisiin.

TST:n toimintaa on monin tavoin pyritty tehostamaan. Niinpä vuoden alusta lähtien sijoitettiin TST:n kirjeenvaihtaja Tukholmaan, mistä käsin kaikki lehdet ovat saaneet oman kirjeenvaihtajan uutisia. Myös kotimaista uutispalvelua samoinkuin artikkelipalveluakin on pyritty tehostamaan. Vuoden kuluessa TST toimitti lehdille uutisia yhteensä 3,001 kappaletta, artikkeleita 323 ja muuta aineistoa yhteensä 865 kappaletta.

TST:n päätoimittajaksi valittiin vuoden alussa Lasse Jaakkola. Kertomusvuoden kuluessa on TST:n toimittaj avoimia kahteen otteeseenkin lisätty. Toukokuussa valittiin toimitusharjoittelijaksi Armas Heino ja marraskuussa toimittajaksi Viljo Hyvönen. Toimittajina ovat edellämäinnittujen lisäksi olleet Niilo Teerimäki ja Eero Meriluoto. Toimiston konekirjoittajattaren Aune Schultzin siirtyessä joulukuun alusta toiseen toimeen valittiin hänen tilalleen Helvi Halme.

Kuten tilikertomuksesta käy selville, on,TST:n toiminta edelleen ollut tappiollista, mistä johtuen lehtien kuukausimaksuja on ollut pakko vuoden 1946 alusta korottaa.

3. Julkaisutoiminta.

Puolue toimikunta on julkaissut kertomusvuoden aikana kolmannen uusitun painoksen »Työväen kunnallisoppi»-nimisestä teoksesta. Teoksen käsikirjoituksen oli kokonaisuudessaan tarkistanut Rieti Itkonen, Niinikään »Työväen laulukirjasta» otettiin toinen painos ja tämäkin samaten kuin ensinmainitun kirjan menekki on ollut varsin huomattava. Aivan vuoden lopulla valmistui korreh-

tuuriasteelle kolmas teos, jonka niinikään oli kirjoittanut Rieti Itkonen, luovuttaen kustannusoikeuden puolueellemme. Teoksen nimi on »Väärä välitön verotus» ja valmistui se seuraavan vuoden alkupuolella. Tavanmukaiset puolueen kevät- ja syys julkaisut ilmestyivät kuluvan vuoden aikana ja saavutettiin niiden myynnissä erittäin tyydyttävät tulokset. Lisäksi on asiamiehille välitetty joukko teoksia.

VI. Taloudelliset kysymykset.

1. Työväentalojen rakennusasiat ja siirrot.

Suonenvaaran Työväenyhdistys r.y. tuli lakkautetuksi v. 1932 ja yhdistyksen pesänselvittäjä luovutti yhdistyksen omaisuuden puolueelle kertomusvuoden aikana. Kun taloa ei kuitenkaan voitu paikkakunnalla käyttää senvuoksi, koska siellä ei ollut meikäläistä yhdistystä, päätti Ptk. luovuttaa sanotun talon Tipasojan Sos.-dem. Työväenyhdistykselle edellytyksellä, että viimeksimainittu yhdistys siirtää sen yhdistyksen toimialueelle. Valkealan pitäjän Selänpään kylässä aikoinaan toimineen Selänpään Työväenyhdistyksen omistama talo ja siihen kuuluva irtaimisto siirrettiin Ptk:n päätöksellä Vuohia järven Työväenyhdistyksen omistukseen ja hallintaan ehdolla, että viimeksimainittu yhdistys vastaa vuokratontista langenneet tai lankeavat vuokramaksut. Onkamon Sos.-dem. Työväenyhdistykselle Ptk. antoi luvan vuokratontilla olevan talonsa myyntiin ja uuden rakennuksen rakentamiseen yhdistyksen hankkimalle toiselle tontille. Kuusankosken Työväenyhdistykselle Ptk. antoi lausunnon tonttien vaihtoa koskevassa asiassa, nrnkä mukaan sanottu yhdistys oikeutettiin toimeenpanemaan edellämainitun tonttivaihdon Kuusankosken seurakunnan kanssa.

Ptk. on joutunut antamaan myöskin lukuisia lausuntoja työväentalojen korjaus- ja laajennusrakennusasioista. Niinikään ovat lukuisat yhdistykset tehneet tiedusteluja siitä, voidaanko ryhtyä rakennustoimiin uuden talon hankkimiseksi. Ottamalla huomioon vaikean rakennusainetilanteen ovat rakennusviranomaiset asettuneet lukuisissa tapauksissa kielteiselle kannalle uudisrakennuksiin nähden. Useille yhdistyksille on niinikään annettu lausuntoja suunnittelun alaisesta työväentalon rakennussuunnitelmasta ja niihin liittyvistä piirustuksista.

2. Työväenyhdistysten korvausanomukset.

Toisen korvauslain perusteella puoluetoimisto joutui hoitamaan varsin huomattavan työn korvauslain mukaisten korvausanomuksien laadinnassa ja niiden toimittamisessa viranomaisille. Mainittakoon,

että sanotun lain mukaisia korvausanomuksia puoluetoimiston toimesta laadittiin ja valtiovarainministeriölle jätettiin yhteensä 86 työväenyhdistyksen puolesta. Edellämäinittujen korvausnomusten kokonaismäärä teki mk 54,077,865: 80. Edelleen puoluetoimisto on joutunut avustamaan erittäin lukuisissa tapauksissa työväenyhdistyksiään sodanaikaisten majoituskorvausnomusten laadinnassa ja perinnässä.

3. Piirijärjestöjen avustaminen.¹

Heikossa taloudellisessa asemassa olevien piirijärjestöjen avustamista varten oli puolueen tulo- ja menoarvioon varattu 100,000 mk. Tämän määrärahan käytöstä pääsivät osallisiksi kuusi piirijärjestöä ja ruotsalainen työväenliitto. Edelleen Ptk. jakoi ylimääräisiä avustuksia kahdelle piirijärjestölle ja yhdelle alipiiritoimikunnalle. Ylimääräisten avustusten määrä teki mk 48,000: —. Avustukset jakautuvat piirijärjestöittäin seuraavasti: Kymen länt. vaalipiiri mk 10,000: —, Mikkelin 1. vaalipiiri mk 12,000:—, Vaasan eteläinen mk 30,000: —, Vaasan pohj. mk 10,000: —, Oulun mk 10,000: —, Kajaanin alipiiritoimikunta mk 15,000: —, Lapin piiri 37,000: — ja Ruotsalainen Työväenliitto mk 24,000: —.

4. Työväen Akatemian apurahat.

Ptk. myönsi seuraaville henkilöille 6,000 markan suuruisen apurahan kullekin Työväen Akatemiassa tapahtuvaa opiskelua varten. Henkilöt olivat seuraavat: Helvi Vainio Tammelasta, Taisto Honkanen Jyväskylästä ja Kaino Salminen Kalannista. Avustuksista maksettiin puolet kuluvan vuoden aikana ja toinen puoli suoritetaan seuraavan vuoden puolella, kevätlukukauden alussa.

VII. Muut asiat.

1. Kansainväliset suhteet*

Kertomusvuotena on puolueen ulkomainen kanssakäyminen ollut varsin vilkasta. Sodan aikana luonnollisista syistä osittain keskeytyksissä olleet suhteet Skandinavian sos.-dem. puolueisiin on jälleen onnistuttu palauttamaan entisille raiteilleen. Myöskin Hollannin, Belgian, Ranskan ja Englannin puolueisiin on saatu kosketus. Pohjoismaiden yhteistyökomitean kokouksfa on pidetty kaksi kertaa,

minkä lisäksi komitea kokoontui kolmannen kerran heti vuoden 1946 alussa. Näissä kokouksissa ovat puoluetta edustaneet K.-A. Fagerholm, Martta Salmela-Järvinen, Eino Kilpi ja Unto Varjonen, lisäksi on puolue ollut edustettuna Tanskan sos.-dem. puolueen puoluekokouksessa (Fagerholm ja Varjonen) sekä Norjan työväenpuolueen puoluekokouksessa (Martta Salmela-Järvinen, Eino Kilpi ja Janne Hakulinen).

\

SOS.-DEM. PUOLUETOIMIKUNNAN

ESITYKSET

**YLIMÄÄRÄISELLE PUOLUEKOKOUKSELLE
HELSINGISSÄ KESÄKUUN 15.-17. P:NÄ
1946**

SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUETOIMIKUNTA

Helsinki 1946. Työväen kirjapaino.

I. Puoluetoimikunnan esitys menettelytapaohjeiden uusimisesta.

Vuoden 1930 puoluekokouksessa hyväksyttiin sos.-dem. Puolueelle verrattain seikkaperäiset menettelytapaohjeet. Muuttuneet olosuhteet ovat tehneet näiden ohjeiden uusimisen eräiltä kohdiltaan tarpeelliseksi.

Suhtautuminen kommunisteihin.

Menettelytapaohjeissa on kohta: »Työväenliikkeen eheyttäminen ja taistelu uskommismia vastaan», joka on seuraavansisältöinen:

»Samalla kun sosialidemokraattinen puolue periaatteidensa mukaisella toiminnalla ja selvällä porvarillisia luokkia vastaan käydyllä luokkataistelulla luo edellytyksiä kommunistien johdossa olevien työtätekevien luokkien jäsenten vapauttamiselle kommunistien vaikutusvallasta ja heidän liittymiselleen sosialidemokraattiseen luokkataistelurintamaan, on puolueen valistustyössään tämän kehityksen jouduttamiseksi jatkuvasti kiinnitettävä valpasta huomiota uskonnollisen liikkeen luonteen ja tarkoituksien selvittämiseen. Tässä valistustyössä on ennen kaikkea osoitettava tuhoisiksi harhakäsityksiä uskonnollisten opit aseellisesta pienen ryhmän johtamasta vallankumouksesta, kommunistisen puolueen vähemmistödiktaattuurista ja yhteiskunnallisen vallankumouksen tuollaisilla edellytyksillä suorittamisesta sekä paljastettava noihin harhakäsityksiin perustuvan liikkeen työtätekevien luokkien luokkataistelurintamaa hajottava ja sen taantumusta esiinloiviva ja elättävä luonne ynnä sen oma kevytmielinen suhtautuminen moniin työtätekeville joukoille tärkeisiin yhteiskunnallisiin uudistuksiin.»

Ottaen huomioon, että kommunistinen liike on välirauhansopimuksen jälkeen omaksunut aikaisemmasta poikkeavat menettelytavat esittämättä julkisuudessa oppeja aseellisesta pienen ryhmän vallankumouksesta ja yhtymällä parlamentaariseen työhön, Puoluetoimikunta esittää, että kohta muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Sosialidemokraattien suhtautuminen muihin työväestöä edustaviin poliittisiin ryhmiin.

Sosialidemokraattinen puolue pyrkii periaatteittensa mukaisesti kokoamaan ja yhdistämään työväestöä ja kaikkia vähävaraisia piirejä yhteiseen taisteluun porvarillisia luokkia vastaan. Jos se tässä demokraattisten periaatteiden mukaisesti käytävässä taistelussa saa tukea muilta työväestöä edustavilta poliittisilta ryhmyksiltä, on sen pyrittävä koko työväenluokkaa koskevista kysymyksistä aikaansaamaan yhtenäinen rintama. Näin ollen se voi erillisissä, parlamentaarista tietä edelleen kehitettävissä asioissa ryhtyä yhteistoimintaan kommunistisen liikkeen kanssa. Tällöin on kuitenkin tarkoin valvottava, ettei sosialidemokraattisia periaatteita ja päämääriä missään muodossa sivuuteta.

Yhteistyön edellytyksenä on, että sosialidemokraattinen liike puolueena ja järjestönä säilyttää täydellisen itsenäisyytensä. Järjestölliseen yhteistoimintaan ryhdytään ainoastaan puolueen johtolimissä ja siinä määrin, kuin asioiden menestyksellinen hoito sitä välttämättä vaatii. Yhteisiä tilaisuuksia ja juhlia järjestetään ainoastaan Puolue-toimikunnan kutakin tapausta varten antamalla suostumuksella.

Valtiollisissa vaaleissa sosialidemokraattinen puolue esiintyy itsenäisenä vaaliliittona. Kunnallisissa vaaleissa voidaan paikkakunnittain tehdä vaaliliittoa toisten työväenryhmien kanssa, mikäli paikkakunnalliset olosuhteet sen tekevät välttämättömäksi ja puoluetoimikunta siihen antaa suostumuksensa tai kehoituksen. Eduskunnassa ja hallituksessa puolueen edustajat päättävät yhteistyöstä kussakin tapauksessa erikseen.

Suhtautuminen eri porvarillisiin ryhmiin ja puolueisiin.

Vuoden 1930 menettelytapaohjeissa sanotaan tässä kohdassa seuraavaa:

»Valtiollisessa luokkataistelussa, varsinkin sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän työssä, puolue voi käyttää hyväkseen porvarillisten luokkien etuvastakohtia ja porvarillisten puolueiden mielipideeroavaisuuksia työtätekeville luokille tärkeiden valtiollisten oikeuksien hankkimiseksi ja yhteiskunnallisten uudistusten valloittamiseksi, joskin tällainen yhteistyö jonkin tai joidenkin porvarillisten puolueiden kanssa saattaa olla vain tilapäistä ja ohimenevää, koska mikään porvarillinen puolue ei hyväksy sos.-dem. puolueen yhteiskunnallista päännäärää.

Luokkien välisen yhteistyön hyväksi tai sen helpottamiseksi ei saa

uhrata työväenluokan itsetuntoa eikä sen omintakeista katsantokantaa peittelemällä porvarillisten yhteiskuntaluokkien ja työtä tekevien luokkien välisiä vastakohtia tai porvarillisten puolueiden ja sos.-dem. puolueen periaatteiden ja loppupäämäärien eroavaisuutta.»

Ensimmäisen kappaleen loppuun ehdotetaan lisättäväksi lause: »Päätös yhteistoiminnasta on tehtävä kunkin asian tai asiaryhmän kohdalta erikseen.» /

Sosialidemokraattien osallistuminen hallitusvastuuseen.

Menettelytapaohjeissa on kohta: ^ »Hallituksessaolo eräänä työväen luokkapolitiikan muotona.» Kohta on seuraavanlainen:

»Tunnustaen oikeaksi sen parlamentarismen periaatteesta johtuvan menetelmän, että hallituspulan aiheuttaneiden puolueiden on otettava harkittavakseen hallituksen muodostamisen edellytykset, sosialidemokraattinen puolue ei periaatteessa kieltäydy hallitusta muodostamasta. Puolue saattaa muodostaa hallituksen yksin tai yhdessä toisten puolueiden kanssa, milloin katsotaan sen kautta olevan edellytyksiä toteuttaa määrättyjä työtätekeville luokille tärkeitä valtiollisia tai yhteiskunnallisia uudistuksia ;tahi torjua taantumusta tai jokin koko maata uhkaava vaara, esim. sodan syttyminen, taikka rakentaa rauhantila, ja jos hallitukseenmenolla voitettavien etujen katsotaan olevan porvarillisen valtion hallitsemiseen aina liittyviä haittoja suuremmat.

Jos on kysymys sosialidemokraattisen vähemmistöhallituksen muodostamisesta, tulee ennen hallituksen muodostamista olla selvillä siitä, että hallitusohjelmassa olevilla pääkohdilla on takanaan eduskunnan enemmistö. Sosialidemokraattisen puolueen osallistuessa useamman puolueen kokoomushallitukseen, on hallituspuolueiden kesken sovittava hallitusohjelmasta. Yksityisenä henkilönä puolueen jäsen ei voi osallistua hallitukseen.

Päätös hallitukseen menosta ja hallitusohjelmasta on tehtävä sekä sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä että puolueuuevostossa $\frac{2}{8}$:n ääntenenemmistöllä; kuitenkin voi puolueuuevosto, hyväksytyään omasta puolestaan äskenmainitulla määräenemmistöllä periaatteessa hallituksen muodostamisen ja pääpiirteissään sen ohjelman, oikeuttaa eduskuntaryhmän, laadittavan seikkaperäisen hallitusohjelman perusteella, samalla määräenemmistöllä lopullisesti hyväksymään hallituksen muodostamisen.

Sosialidemokraattinen ministerilistaan, ennenkuin se vahvistetaan, esitettävä sosialidemokraattiselle eduskuntaryhmälle, jotta se saisi lausua siitä mielipiteensä.

Sosialidemokraattiset hallituksen jäsenet ovat toiminnastaan vastuussa puolueelle, ja heidän on oltava jatkuvasti vuorovaikutuksessa puolueen, lähinnä puoluetoimikunnan ja eduskuntaryhmän kanssa. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä sekä tärkeimmissä tapauksissa myös puolueenusto tai kiireellisissä tapauksissa puoluetoimikunta ratkaiskoot yhtäpitävällä päätöksellä hallitusohjelmasta luopumista tai luottamuslauseen tekemistä koskevat asiat. Samoin olkoon eduskuntaryhmällä tai puolueenustolla, asiasta yhteisesti neuvoteltuaan, oikeus kutsua hallituksesta pois siellä olevat puolueen jäsenet.

Puolueen ollessa hallituksessa edustettuna on puolueen järjestöjen, elinten ja sanomalehtien voimakkaasti tuettava hallituksessa olevia puolueen edustajia. Milloin hallituksen jäsenten toiminta antaa aihetta arvosteluun, on sen nojauttava riittävään asiantuntemukseen ja oltava asiallista ja toverillista.»

Kohdan periaatteellinen kannanilmaisu, joka esitetään pääasiassa ensimmäisessä kappaleessa, ehdotetaan pysytettäväksi entisellään. Sensijaan Puoluetoimikunta katsoo, että hallituksen osallistumista koskevat yksityiskohtaiset määräykset on uusittava, koska niitä on käytännössä ollut jokseenkin mahdoton noudattaa. Se esittääkin, että ohjeet ensimmäisen kappaleen jälkeen muutettaisiin seuraavanlaisiksi:

»Päätös sosialidemokraattien osallistumisesta hallitusvastuuseen on tehtävä eduskuntaryhmässä $\frac{2}{3}$ äänten enemmistöllä, minkä lisäksi siihen on saatava puoluetoimikunnan suostumus. Puoluetoimikunta voi erimielisyyksien ilmetessä kutsua koolle puolueenuston, jolle kuuluu asiassa lopullinen päätösvalta.

Hallituksen osallistuvien sosialidemokraattien on saatava eduskuntaryhmän tai sen asettamien valtuutettujen ja puoluetoimikunnan suostumus, ennenkuin antavat lupaustaan hallitukseen menosta. Yksityisenä henkilönä puolueen jäsen ei voi osallistua hallitukseen.

Sosialidemokraattiset hallituksen jäsenet ovat toiminnastaan vastuussa puolueelle, ja heidän on oltava jatkuvasti vuorovaikutuksessa eduskuntaryhmän ja puoluetoimikunnan kanssa. Kysymys epäluottamuslauseesta on tehtävä eduskuntaryhmän ja puoluetoimikunnan yhtäpitävällä päätöksellä. Samalla tavoin menetellen voidaan hallituksessa olevat puolueen jäsenet kutsua sieltä pois.

Kun puolueen edustus hallituksessa on aikaansaatu puolue-elinten tahtoa noudattaen, on puoluejärjestöjen ja sanomalehtien voimakkaasti tuettava hallituksessa olevia sosialidemokraatteja. Milloin hallituksen jäsenten toiminta antaa aihetta arvosteluun, on sen nojauttava riittävään asiantuntemukseen.»

Sosialidemokraattien puoluekuri.

Puoluekuriä koskeva kohta on näin kuuluva:

»Jokainen sosialidemokraattisen puolueen jäsen pitääköön velvollisuutenaan voimiensa mukaan hyödyttää puoluetta alköönkä tietoisesti toimenpiteillään tai esiintymisellään sitä vahingoittako. Jokaisen jäsenen on, toimikoonpa millä aloilla'tai missä toimissa tahansa, pidettävä kiinni sosialidemokraattisista periaatteista ja puolueen päätöksistä. Julkisesta toiminnastaan puolueen jäsenet ovat vastuussa puolueelle ja sen asianomaisille järjestöille ja elimille. Vastaanottaessaan julkisia tehtäviä, joiden voi käsittää olevan puolueen luottamustoimia, tulee puolueen jäsenen epäilyttävissä tai periaatteellisuontoisissa tapauksissa neuvotella puolueen elinten kanssa, ottaa toiminnassaan huomioon puolueen elinten mahdollisesti antamat ohjeet ja jättää luottamustehtävänsä asianomaisen puolue-elimen niin vaatiessa. Puolueen edustajaksi tunnustetaan ainoastaan se, joka on valittu asianomaisten puoluejärjestöjen tai -elinten ehdotuksesta tai suostumuksella. Tehtävää, joka laadultaan on sosialidemokraattisten periaatteiden vastainen, ei puolueen jäsen saa ottaa vastaan.

Puolueen jäsen ei saa kuulua järjestöihin, jotka edustavat sosialidemokratian vastaisia aatteita. Älköön puolueen jäsen ottako osaa vastustavien puolueiden sanomalehtien tai muiden julkaisujen toimittamiseen.

Puolueen jäsenten on myös kartettava sellaisia ns. puolueettomia lehtiä, jotka sisällöstään riippumattakin vahingoittavat oman puolueemme äänenkannattajain levikkiä. Sen sijaan on puoluejärjestöjen ja niiden jäsenten uskollisesti kannatettava omia puoluelehtiämme levittämällä niitä ja ilmoittamalla niissä.

Puolueen jäsenellä olkoon oikeus saada puolueen sanomalehdistössä ainakin omalla nimellään tahi tunnetulla nimimerkillään varustetut, asiallisesti ja muodollisesti kohtuullisia vaatimuksia vastaavat kirjoituksensa julkaistuiksi, mikäli ne eivät ole ilmeisesti puolueen periaatteiden vastaisia tai sisällä henkilökohtaisia solvauksia.»

Koska varsinkin viime aikoina, on esiintynyt poikkeamia puoluekuriä koskevista ohjeista, Puolutoimikunta esittää, että kohtaa selvennettäisiin seuraavalla lisäyksellä:

»Puolueen tekemiä päätöksiä ja kannanottoja on mahdollisesti vähemmistöön jääneidenkin kunnioitettava. Puolueen jäsenet eivät julkisuudessa saa toimia tavalla, joka on omiaan heikentämään puolueen yhtenäistä voimaa tai antamaan aseita vastustajien käsiin. Kaikki puolueen sisäisten kysymysten selvittely on rajoitettava puoluejärjestöissä ja puolue-elimissä tapahtuvaksi. Puolueen jäsenillä on

aikaisempien ohjeiden mukaisesti oikeus saada kirjoituksiaan julkaisuksi puoluelehdissä käytännöllisten mahdollisuuksien rajoissa.»

Valtiollisen kansanvallan merkitys ja sen puolustus.

Tätä koskeva kohta on seuraavansisältöinen:

»Sosialidemokraattisen puolueen menestyksellisen valtiollisen luokkataistelun tärkeimpiä edellytyksiä on valtiollinen kansanvalta, jota puolue pyrkii muuttamaan porvarillisten luokkien herruuden välikappaleesta työtätekevien luokkien päämäärien toteuttamisen välikappaleeksi.

Puolue pyrkii saamaan valtiollisen kansanvallan mahdollisimman täydelliseksi. Valistamalla mahdollisimman laajoja kansanjoukko kansanvallan merkityksestä niiden yhteiskunnallisen vapautuksen välikappaleena puolue pyrkii luomaan takeita kansanvallan säilyttämiselle. Se torjuu, tarpeen vaatiessa yhteistoiminnassa muiden kansanvaltaisten puolueiden kanssa, erinäisten porvarillisten aineiden suunnitelmat rajoittaa kansalaisten valtiollisia oikeuksia tai tuhota kansanvaltainen järjestelmä.»

Puoluetoimikunta esittää, että kohtaan lisättäisiin seuraavaa:

»Pyrkiessään lisäämään kansanvallan vaikutusta nimenomaan taloudellisella alalla puolue pitää tiukasti kiinni valtiollisen kansanvallan yleisistä periaatteista. Se tehostaa oikeudenkäytön riippumattomuuteen ja tasapuolistamiseen tähtäviä pyrkimyksiä, mielipide- ja muiden vähemmistöjen turvaa, sananvapauden sekä yhdistys- ja kokoontumisvapauden loukkaamattomuutta. Puolueen on tarkasti valvottava, ettei valtiolliseen toimintaan edes minkään peitenimen turvin pääse pesiytymään oppeja, jotka ovat rinnastettavissa fascistisen ideologian kanssa.»

Menettelytapaohjeiden noudattaminen.

Puoluekokous tehostaa puolueen menettelytapaohjeiden noudattamisen välttämättömyyttä. Poikkeamiset niistä saattavat tulla kysymykseen ainoastaan erittäin pakottavissa tapauksissa ja poikkeuksellisissa olosuhteissa. Puoluetoimikunnan on tällaisen aiheen ilmetessä, alistettava kysymys puolueuuvoston harkittavaksi, ja voi puolueuuvosto $\frac{2}{3}$ äänten enemmistöllä tehdyllä päätöksellä päättää toisenlaisesta menettelytavasta jossakin erillisessä kysymyksessä.

IL Puoluetoimikunnan esitys puolueen sääntöjen muuttamisesta eräin kohdin.

Puolueen nykyisin voimassaolevat säännöt on hyväksytty v:n 1936 puoluekokouksessa. Sodan jälkeen monessa suhteessa muuttunut tilanne on kuitenkin Puoluetoimikunnan käsityksen mukaan tehnyt tarpeelliseksi niiden tarkistuksen eräiltä kohdin.

Ehdollepano valtiollisissa ja kunnallisissa vaaleissa.

Voimassaolevien sääntöjen mukaan tapahtuu puolueen eduskuntaehdokkaiden valinta puolueäänestyksen perusteella. Puoluetoimikunnan mielestä ei tästä perinteellisestä ja kansanvaltaisesta tavasta olisi luovuttava, vaikka muut puolueet turvautuvatkin vapaamuotoisiin menettelytapoihin ehdokkaita asetellessaan. Kun kilpailu valitsijoiden äänistä tulevaisuudessa on entistäänkin kireämpi, olisi kuitenkin harkittava keinoja, joiden avulla järjestelmää voitaisiin kehittää tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat huomioonottaen. Ehdokkaiden asetelussa olisi kiinnitettävä riittävää huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

että kussakin vaalipiirissä ehdokkaiden joukossa esiintyy tasapuolisesti eri ammattialoilla työskenteleviä puoluetovereita (teollisuus-työväki, pienviljelijät, henkisenäöntekijät);

että piirin eri alueilta saadaan tasapuolisesti ehdokkaita listoille.

Jotta puolueäänestyksessä näissä suhteissa usein syntyvät aukot ja epätasaisuudet voitaisiin korjata, olisi puoluetoimikunnalle annettava valtuus yhteistoiminnassa piiritoimikuntien kanssa sijoittaa listoille puolueäänestyksessä jälkipäähän jääneiden tilalle muitakin puoluetovereita, ei kuitenkaan enempää kuin % asianomaisen piirin ehdokkaiden koko määrästä. Tämä edellyttää puolueen sääntöjen 65 §:n 2 mom. muuttamista. Puoluetoimikunta esittääkin, että pykälä hyväksyttäisiin täten muutettuna:

65 §.

Valitsijayhdistysten listoille on asetettava niin monta ehdokasta kuin vaalipiirissä kaikkiaan edustajia valitaan. Piireissä, joissa tämän säännön toteuttaminen tuottaisi haittaa tai vaikeuksia, voidaan asettaa ehdokkaita puoluetoimikunnan myöntymyksellä vähemmänkin.

Listoille asettamisen, valitsijayhdistysten järjestämisen ja vaali-liiton muodostamisen toimittaa piirikokous tai sen valtuuttamana

piiritoimikunta puoluetoimikunnan ohjeita noudattaen. *Listoille asetelussa on noudatettava puolue äänestyksen tulosta. Puoluetoimikunnalla on oikeus yhteistoiminnassa asianomaisen piiritoimikunnan kanssa asettaa listoille lisäksi muitakin puolueen jäseniä, kuitenkin korkeintaan 34 ehdokkaiden koko määrästä.*

Valitukset listoille asetelua ym. vastaan ratkaisee puoluetoimikunta.

Suunnilleen samoin perustein puoluetoimikunta esittää myöskin kunnallisvaaleja koskevien säännösten uusimista. Niissäkin olisi säilytettävä puolueäänestyksen periaate, mutta samalla annettava edustajistolle ja kunnallistoimikunnalle vapaammat kädet. Muutoksia olisi toimeenpantava puolueen sääntöjen 69. ja 70. §:ssä. Ne ovat nykyisissä puoluesäännöissä näin kuuluvat:

69 §.

Puolueen edustajia kunnanvaltuusto vaaleja varten valittaessa saa kunnallisjärjestön edustajisto määrätä, asetetaanko ehdokkaat puolueäänestyksellä, jolloin noudatetaan tästä edelläannettuja määräyksiä, tai edustajiston päätöksellä.

Puoluetoimikunta esittää, että puoluekokous hyväksyisi pykälän seuraavassa muodossa:

69 §.

Puolueen edustajia kunnanvaltuusto vaaleja varten valittaessa saa kunnallisjärjestön edustajisto määrätä, asetetaanko ehdokkaat edustajiston päätöksellä vai puolueäänestys suoritetaan. Jos puolueäänestys suoritetaan, on sen tuloksia päälis-tään nähden noudatettava.

Puoluesääntöjen 70 §. on nykyisissä säännöissä seuraavanlainen:

70 §.

Listalle asettamisen toimittaa kunnallistoimikunta noudattaen edustajiston päätöksiä tai puolueäänestyksen tuloksia siinä tapauksessa, että äänestys on toimitettu.

Ellei listoille asettaminen kunnallisjärjestöön kuuluvaa puolueosastoa tyydytä, voi se tehdä siitä viiden vuorokauden kuluessa valituksen piiritoimikunnalle, jonka tarpeelliset selvitykset hankittuaan

on viipymättä asia ratkaistava. Piiritoimikunnan ratkaisuun on asianomaisten alistuttava.

Pykälä ehdotetaan hyväksyttäväksi seuraavassa muodossa:

10 §.

Listalle asettamisen toimittaa kunnallistoimikunta noudattaen edustajiston päätöksiä tai puolueäänestyksen tulosta yleisenä ohjeenaan pitäen. Jos vaaleissa asetetaan yksi päälista ja sen ohella lisälistoja, on kunnallistoimikunnalla edustajiston ohjeiden mukaisesti ja puolueäänestyksen tulokset huomiodien valtuus päättää niiden asettelusta.

% (2 mom. kuten edellä)

Puolueen jäsenyys.

Nykyisten sääntöjen mukaan puolueen jäsenyys perustuu jonkin puolueeseen kuuluvan perusjärjestön jäsenyyteen. Sensijaan ei yksityisten henkilöiden osalta ole olemassa? suoranaista puolueen jäsenyyttä siinä mielessä, että puolueen keskuselimet olisivat oikeutettuja erottamaan yksityisiä jäseniä. Tästä on ollut monenlaisia haitallisia seurauksia puoluetoiminnalle ja se on ehkäissyt järjestöissä aikaansaamasta tarpeellista järjestystä, jota erityisesti nykyinen tilanne vaatii. Asian hoitaminen edellyttää seuraavia muutoksia sääntöihin:

Puolueen säännöt:

3 §.

1 momentti. Saman kunnan alueella toimivat puolueosastot muodostavat kunnallisjärjestön, kunnallisjärjestöt liittyvät piirijärjestöksi ja piirijärjestöt muodostavat puolueen. *Puolueosaston jäsenet ovat samalla Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ry. nimisen yhdistyksen jäseniä.*

37 §.

1 mom. 4= kohta.

4) päättää *jäsenten ja jäsenjärjestöjen erottamisesta puolueesta, jota ennen on pyydettävä asianomaiselta henkilöltä tai järjestöltä selitys asiasta;*

5) (poist.)

6) jne. . . . kuten voimassa olevissa säännöissä, y

43 §.

1 mom. 12 kohta.

12) valvoa puoluejärjestöjen toimintaa . . . on puoluetoimikunta oikeutettu, hankittuaan sitä ennen asianomaiselta piiri- ja kunnallistoimikunnalta sekä asianomaisilta jäseniltä selvityksen asiaan, erottaa heidät puolueesta. *Puolueesta erotettu katsotaan samalla eronneeksi puolueosastosta.*

13) jne. . . . kuten voimassa olevissa säännöissä.

13 §.

Puolueneuvosto ja puoluekokous *päättävät* erotettujen jäsenten ja järjestöjen ottamisesta jälleen puolueeseen.

Piirijärjestön säännöt:

i §.

4 mom. Piirijärjestöön tai siihen kuuluviin kunnallisjärjestöihin tai niiden osastoihin ei saa kuulua puoluetta vastustava, vastustavaan puolueeseen kuuluva, puoluetta vahingoittava, tai *puolueesta erotettu jota puolueneuvoston tai puoluetoimikunnan päätöksellä ei ole otettu jälleen puolueeseen.*

Kunnallisjärjestön säännöt:

5 §.

Kunnallisjärjestöön kuuluvaan puolueosastoon ei saa kuulua puoluetta vastustavaan puolueeseen kuuluva, puoluetta vahingoittava *eikä puolueesta erotettu, jota puolueneuvoston tai puoluetoimikunnan päätöksellä ei ole otettu jälleen puolueeseen*[^]

Työväenyhdistyksen säännöt:

3 §.

1 mom. . . . erottaa, pyydettyään sitä ennen erotettavalta selitystä asiasta. *Jäsen, joka on erotettu puolueesta, katsotaan samalla eronneeksi puolueosastosta.*

2 mom. kuten voimassa olevissa säännöissä.

Eräitä muita sääntöjen muutoksia.

Puolueen sääntöjen 15 §:n mukaan varsinainen puoluekokous pidetään joka kolmas vuosi vuoden alkupuoliskolla. Kun toisinaan — niinkuin nytkin on asian laita — joudutaan pitämään ylimääräisiä puoluekokouksia uusien vaalien pohjalla, pitäisi ylimääräisellä puoluekokouksella harkintansa mukaan olla mahdollisuus siirtää sitä jonkin verran eteenpäin. Mainittu pykälä ehdotetaan muutettavaksi näin kuuluvaksi:

15 §.

Puoluekokous on ylin määrääjä puolueen asioissa.

Varsinainen puoluekokous pidetään *joka kolmas vuosi*.

Tarpeen vaatiessa kutsutaan koolle ylimääräinen puoluekokous. *Ylimääräinen puoluekokous, joka on kokoontunut uusien vaalien pohjalla, voi tehdä päätöksen varsinaisen puoluekokouksen siirtämisestä, ei kuitenkaan pitemmälle kuin kolme vuotta ylimääräisestä puoluekokouksesta.*

Puoluekokouksen ajan määrää puolueenuevosto, joka puoluekokouksen toivomuksen mukaan myös määrää puoluekokouksen paikan.

Järjestöjemme jäsenluvun kasvaessa voimakkaassa tahdissa kunnallisjärjestöjen edustajistot, joiden valintaperusteena on ollut edustajan 10—25 jäsentä kohden, ovat paisuneet eräin paikoin siksi suuriksi, että käytännöllinen työskentely on vaikeutunut. Jotta kunnallisjärjestöille tässä suhteessa annettaisiin liikkumistilaa, ehdotetaan ylä-Tajan korottamista 75:een. Pykälä tulisi täten seuraavanlaiseksi:

u §.

Edustajisto muodostetaan siten, että puolueosastot vuosittain ennen vuoden loppua valitsevat edustajistoon seuraavaa vuotta varten yhden jokaista alkavaa, edustajiston kokouksen päättämää, vähintään 10 ja enintään 75 jäsentään kohden ja saman verran varajäseniä. Edustajistoon valittujen jäsenten nimet ja osoitteet on ilmoitettava kunnallistoimikunnalle ennen tammikuun 5 päivää.

III. Puoluetoimikunnan esitys puolueen jäsenmaksujen korottamisesta.

Edellisessä puoluekokouksessa määrättiin puolueen jäsenmaksu 12 markaksi jäsentä kohden vuodessa. Ottaen huomioon sittemmin tapahtuneen rahan arvon alenemisen ja kustannusten kohoamisen Puoluetoimikunta esittää jäsenmaksujen korottamista 5 markaksi kuukaudessa eli 60 markaksi vuodessa jäsentä kohden.

Kun tänä vuonna kannetaan ylimääräinen jäsenmaksu sekä puoluekokousvero, Puoluetoimikunta esittää, että korotettua jäsenmaksua kannetaan v:n 1947 alusta lähtien. Jos rahan arvossa tapahtuu jatkuvaa alenemista, voi puolueenvosto tehdä päätöksen jäsenmaksun vastaavasta markkamääräisestä korottamisesta.

SOSIALIDEMOKRAATTISEN
EDUSKUNTARYHMÄN
TOIMINTA

VUOSINA
1944-1945

Hämeenlinna 1946
Oy. Hämeen Kansan Kirjapaino

SISÄLLYS.

	Siv.
Puoluekokoukselle	5
V. 1945 eduskuntavaalit	5
Ryhmän virkailijat	6
Puhemiestistö ja valiokunnat	7
Eduskunnan käsittelemät asiat	7
Hallitukseen osallistuminen	7
Välirauha ja sen seurauksia	8
Yhteistoiminta Skdl:n ja maalaisliiton kanssa	9
Sotasyllisyysskysymys	11
Hinta- ja palkkakysymykset	14
Taistelu rahan arvon vakauttamiseksi	15
Hinta- ja palkkaministeriö	17
Maanhankintalainsäädäntö	18
Toinen korvauslaki	19
Laki toisesta omaisuudenluovutusverosta	21
Välikysymys sosialisimisesta	22
Esitys tuotantokomiteoista	23
Taistelu ammattitauteja vastaan	24
Lakkautettujen yhdistysten omaisuuden palauttaminen	27
Ryhmän suhtautuminen poikkeuslakeihin	28
Ryhmän lähetystöjä	29
Maattomien pienkarjanomistajain rehunsaanti	20
Rehukakkujen ja apulantojen saanti	30
V. 1918 vainajien kuolleiksi julistaminen	30
Verovapaitten vähennysten koroittaminen	30
Lasten sokerikortit	31
Muonamiesten jouluvoionokset	31
Esitykset uusista lääneistä	31
Ryhmän taholta tehdyt aloitteet	32
Sosialisoimista tarkoittavia	33
Tuotannon tehostamista tarkoittavia	33
Työväensuojelu ja oikeuksien turvaaminen	34
Sosiaalihuoltoa ja terveydenhoitoa koskevia	34
Verotusta koskevia aloitteita	35
Kunnallisia kysymyksiä	36
Maakysymyksiä	35
Koulukysymyksiä . . . . . i	36
Asevelvollisia, invaliideja y.m. koskevia	36
Väkijuomakysymyksiä	37
Korvauslain muutosehdotuksia	37
Sekalaisia asioita	37
Aloite tuotantoministeriön perustamisesta	38
Vainajia	40
Jälkihuomautus	40

Puoluekokoukselle,

Viitaten puoluesääntöjen 57 §:ään esitetään seuraavassa selostus Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toiminnasta vv. 1944—1945 valtiopäivillä. Kun viime puoluekokous pidettiin marraskuussa 1944, selostettiin sille suuri osa sanotun vuoden eduskunta-asioista, joten niitä ei tässä toisteta. Maaliskuussa v. 1945 toimitetuissa vaaleissa ryhmämme pieneni ja osaksi kokoonpanoltaankin muuttui, kuten seuraavasta selviää.

V. 1945 eduskuntavaalit-

Hyhmämme jäsenluku oli 1944 alkupuolella 85, joihin kuuluivat myös n.s. kuutosten varamiehet, jotka poistuivat eduskunnasta *sen* jälkeen kun kuutokset välirauhansopimuksen mukaan kutsuttiin eduskuntaan takaisin. V. 1945 vaaleissa ryhmämme jäsenluku väheni 50:een. Työväen kokonaisedustus ei kuitenkaan mainittujen vaalien jälkeen vähentynyt, se päinvastoin kasvoi, sillä toinen työväkeä edustava puolue, Skdl., sai 49 edustajapaikkaa. Työväen kokonaisedustus lisääntyi 99:een. Porvarillisilta vallattiin 14 uutta edustajapaikkaa.

Puolueemme äänimäärä oli edellisissä, s.o. v. 1939* vaaleissa 515,980 ja v. 1945 vaaleissa 425,948, joten äänimäärän vähennys on 90,032. Prosenteissa äänimäärän vähennys on 17, mutta edustajaluvun vähennys 41 %. Siihen, että edustajaluvun suhteellinen vähennys oli suurempi kuin äänimäärän vähennys, vaikutti ensinnäkin se, että v. 1944 lopulla säädetyt äänioikeusikärajan alentamisen jälkeen oli äänioikeutettuja kansalaisia enemmän kuin aikaisemmissa vaaleissa ja toiseksi se, että osanotto vaaleihin oli v. 1945 vilkkaampaa kuin aikaisemmin. Vaalitaistelu oli kiihkeä. Vaalitappioomme oli useita syitä, jotka ovat puolueen keskuudessa

yleensä tunnettuja, jonkavuoksi niitä ei ole syytä tässä yhteydessä selostaa.

Vaalitappiotamme arvioitaessa on syytä vielä huomioida, että toisen työväkeä edustavan puolueen, Skdln ryhmään kuuluu useita, jotka ovat vakuuttaneet olevansa sosialidemokraatteja ja vakuuttavat sitä vieläkin ja, jotka ovat valitut sosialidemokraattisten valitsijain äänillä. On varmaa etteivät he ole saaneet ääniään kommunistisilta valitsijoilta, jotka ovat äänestäneet niitä, jotka ovat tietäneet varmoiksi kommunisteiksi.

Jossain määrin v. 1945 vaaleissa selvisi sekin, ettei työväki yleensä kannata niitä, jotka yrittävät istua kahdella tuolilla. Tätä osoittaa se, että niistä puolueemme jäsenistä, jotka puolueäänessänsä jälkeen, jäätyään niin vähälle äänimäärälle, etteivät tulleet listoille asetettaviksi, menivät Skdln listoille, ei ainoakaan tullut valituksi koko maassa. Työväki vaatii yleensä, että on joko sosialidemokraatti tai kommunisti, se ei hyväksy sitä, että yrittää olla molempia.

Ryhmän virkailijat.

Ryhmän puheenjohtajina ovat toimineet v. 1944 Väinö Tanner ja Oskari Heinikainen, sekä v. 1945 vaalien jälkeen Onni Peltonen ja Yrjö Kallinen. Peltosen tultua v. 1945 syksyllä nimitetyksi valtioneuvoston jäseneksi, valittiin hänen tilalleen Alpo Lumme. Sihteereinä ovat toimineet v. 1944 Hugo Aattela ja Jussi Lonkainen sekä vaalien jälkeen Arvo Paasi vuori ja Varma K. Turunen. Rahastonhoitajana toimi v. 1944 Aug. Kuusisto ja v. 1945 Uno Raatikainen.

Näiden virkailijain ohella ryhmän johtoelimenä on toiminut valmistusvaliokunta, johon ovat kuuluneet puheenjohtajat, sihteerit, rahastonhoitaja ja kolme ryhmän valitsemaa jäsentä, sekä yksi jäsen jokaisesta eduskunnan valiokunnasta." Asioiden tutkimista ja yksityiskohtaista valmistelua varten ryhmä on palkanntit kirjallisen sihteerin, joka samalla on toiminut ryhmän sekä sen jäsenten lainopillisena neuvonantajana. Tässä toimessa on ollut varatuomari Mauno Laisaari.

Ryhmä on kokoontunut tavallisesti kerran viikossa, mutta kulluneena toimikautena eräinä aikoina on ollut kokouksia useimmin. Kaikkiaan on pidetty ryhmän ja valmistusvaliokunnan kokouksia 156 kertaa.

Puhemiehistö ja valiokunnat.

Eduskunnan puhemies on kumpaisellakin vuotena valittu ryhmästämmme. V. 1944 valtiopäivien ajan oli puhemiehenä Väinö Hakkila ja v. 1945 valtiopäivillä K. A. Fagerholm. Bnsimmäⁿ varapuhemiehen paikka oli v. 1944 valtiopäivillä maalaisliitolla Ja v. 1945 Skdl:n ryhmällä.

Valiokuntapaikkoja ryhmällämme oli v. 1944 valtiopäivillä tavallisissa 17 jäsentä käsittävässä valiokunnissa 7, valtiovarainvaliokunnassa, jossa on 21 jäsentä, 9 ja pankkivaliokunnassa, jossa on 13 jäsentä, 6. V:n 1945 valtiopäivillä oli edustajiamme tavallisissa valiokunnissa 4, valtiovarainvaliokunnassa 5 ja pankkivaliokunnassa 3. Skdl:n ryhmällä on ollut valiokuntapaikkoja saman verran, Suuressavaliokunnassa, jossa on 45 jäsentä, on kumpaisellaakin työväkeä edustavalla puolueella 11 paikkaa. Valiokuntain puheenjohtajina ryhmämme jäsenistä on Väinö Voionmaa ulkoasiainvaliokunnassa, Viljo Rantala valtiovarainvaliokunnassa ja Alpo Lumme talousvaliokunnassa. Varapuheenjohtajan paikka ryhmälämme on viidessä valiokunnassa.

Eduskunnan käsittelemät asiat.

, Eduskunta käsittelee v. 1944 valtiopäivillä 555 ja v. 1945 valtiopäivillä 815 asiaa, siis yhteensä 1,360 asiaa. Eri valtiopäivillä viireille pannuista asioista on siirtynyt tämän vuoden valtiopäiville lähes 300 asiaa. Asiain paljouden vuoksi on tässä selostuksessa mahdollista käsitellä niistä vain kaikkein tärkeimpiä ja niitäkin lyhyesti.

Kuten edellä on mainittu, on suuri osa v. 1944 valtiopäivien asioista selostettu viime puoluekokoukselle, joten niitä ei tässä toisteta. Mutta jälkeen puoluekokouksen eduskunta joutui käsittelemään monia varsin tärkeitä ja laajakantoisia lakeja. Näistä, mikäli ne ovat työväen kannalta tärkeitä, tulemme ainakin mainitsemaan.

Hallitukseen osallistuminen.

Vuosina 1944—1945 hallitus on vaihtunut neljä kertaa. Marsalkka Mannerheimin tultua presidentiksi siihen asti hallinnut linkomiehen hallitus erosi ja muodostettiin Hackzellin hallitus, josta

tuli varsin lyhytaikainen, minkä jälkeen syyskuun 21 p:nä 1944 muodostettiin Castrenin hallitus, josta siitäkin tuli lyhytaikainen, päättyen sen elinikä saman vuoden marraskuun 17 p:nä, jolloin muodostettiin Paasikiven ensimmäinen hallitus. Se toimi siinä kokoonpanossa huhtikuun 17 p:ään 1945, jolloin hallitus uusittiin vaalien jälkeen muuttuneita eduskunnallisia* voimasuhteita paremmin vastaavaksi. Tämä Paasikiven toinen hallitus toimii edelleen.

Puolueemme on osallistunut kaikkiin edellämäinittuihin hallituksiin. Koko ajan on ollut ja edelleen on hallituksessa toverimme Uno Takki, joka oli Linkomiehea, Hackzellin ja Castrenin hallituksessa kauppa- ja teollisuusministerinä, Paasikiven ensimmäisessä hallituksessa opetusministerinä ja nykyisessä kansanhuoltoministerinä. Muita sos.-dem. ministereitä on ollut valtiovarainministerinä Väinö Tanner 8 p:ään elokuuta 1944 ja siitä alkaen Onni Hiltunen kevääseen 1945 asti. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministerinä toimi Väinö Salovaara marrask. 17 p:ään 1944 asti sekä siitä lähtien Eero Vuori syyskesään 1945, jolloin hänet nimitettiin lähettilääksi Lontooseen. Hänen tilalleen nimitettiin Onni Peltonen. Toisena kulkulaitosten ja yleisten töiden ministerinä on Paasikiven toisen hallituksen aikana toiminut Onni Hiltunen. Sosiaaliministerinä ovat toimineet eri aikoina K. A. Fagerholm, Aleksi Aaltonen ja Eino Kilpi, joka on edelleen sosiaaliministerinä. Kansanhuoltoministerinä on aikaisemmin toiminut Jalo Aura ja nykyään, kuten edellä on mainittu, Uno Takki. Hinta- ja palkkaminstrikeriksi nimitettiin kuluvan vuoden helmik. 14 päivänä Onni Hiltunen. Siitä tuonnempana.

Välirauha ja sen seuraukset.

Neuvostoliiton ja Iso-Britannian yhdistyneen kuningaskunnan kanssa syyskuun 19 p:nä 1944 tehty välirauha on selostettu viime puoluekokoukselle, samoin sen siihenastiset seuraukset. Edellä on tässä kertomuksessa mainittu hallitusten vaihdokset ja v. 1945 vaalit, jotka toimeenpantiin niin nopeasti kuin voitiin ja ne olivatkin ensimmäiset vaalit maailmassa sodan jälkeen sotaa käyneessä maassa. Muita välirauhan seurauksia oli »kuutosten» eduskuntaan takaisin kutsuminen, kommunistien toiminnan salliminen ja ennenkaikkea ulkopoliittisen suuntauksen muuttuminen siihen asti vihollisina pidetyille ystävälliseksi, sekä välien rikkoutuminen natsi-Saksaan. Kun saksalaiset eivät lähteneet maasta, jouduttiin

heidät väkivalloin karkoittamaan. Perääntyessään saksalaiset te-
kivät suunnatonta tuhoa Pohjois-Suomessa osoittaen siten millais-
ta heidän kehuttu ystävyytensä Suomea kohtaan todellisuudessa
oli.

Välirauhan seurausta oli myös äänioikeusikärajan alentaminen
24 vuodesta 21 vuoteen, jota sosialidemokraatit ovat kauan vaati-
neet, mutta joka nyt vasta saatiin toteutetuksi. Eduskunnan oli
myös kiireellisesti poistettava valtiopäiväjärjestyksestä ja kunnal-
listlaeista n.s. kommunistipykälät. Paljon muuta tapahtui, mikä
osoitti, että työväen pyrkimyksille oli tullut otollisempi aika. Vä-
lirauhan ehdot on koetettu tunnollisesti täyttää, josta johtuen
maamme suhteet Neuvostoliittoon sekä Englantiin ja Yhdysvaltoi-
hin ovat jatkuvasti parantuneet. Ryhmämme hyväksyi välirau-
hansopimuksen yksimielisesti, samoin tekivät suurimmalta osaltaan
useimmat muutkin ryhmät. Lopullisessa äänestyksessä oli kuiten-
kin eduskunnassa 43 sen vastustajaa. *

Yhteistoiminta Skdhn ja maalaisliiton kanssa.

Heti v. 1945 valtiopäivien kokoonnuttua heräsi ryhmässämme ja
samaa aikaan myös Skdl:n ryhmässä ajatus yhteistoiminnasta
tärkeitten yhteiskunnallisten uudistusten aikaansaamiseksi, sekä
yhteistoiminnasta niissä poliittisissakin kysymyksissä, joissa se on
mahdollista. Näin saatiin käyntiin neuvottelut, joissa sovittiin
puhemiesvaaleista, valiokuntapaikoista y.m. Kun eduskuntavaalit
viittasivat siihen, että hallituskin oli uudistettava eduskunnallisia
voimasuhteita enemmän vastaavaksi, päätti ryhmämme osallistua
Skdl:n ja maalaisliiton kanssa yhteishallitukseen, huolimatta siitä,
että meille myönnettiin vain neljä ministeripaikkaa, jotavastoin
Skdl. sai kuusi paikkaa. Myöhemmin, kuten tunnettua, on yhteis-
toimintaa ollut ryhmämme ulkopuolellakin. Puolueemme johto on
sopinut Skdl:n johdon kanssa yhdessä vietettävistä vappujuhlista,
sekä siitä, että syksyllä 1945 kunnallisvaaleissa voitiin tehdä vaa-
liliittoa, mikäli kussakin kunnassa sitä haluttiin. Ryhmämme me-
nettely yhteistoiminnassa Skdl:n kanssa on siis puolueemme yhteis-
asenteen kanssa sopusoinnussa.

Skdl:n ryhmä halusi yhteistoimintaa myös maalaisliiton kans-
sa, joka oli halukas siihen osallistumaan. Ryhmämme, tuntien
maalaisliiton taantumuksellisuuden taloudellisissa kysymyksissä,

oli haluton ottamaan sitä yhteistyökumppaniksi. Mutta kun se itse sitä halusi ja Skdl. oli valmis *sen* ottamaan, niin ryhmämme ei katsonut oikeaksi kieltäytyä. Näin hyväksyttiin laaja yhteistyö-ohjelma* joka julkaistiin lehdissä ja jonka kaikki kolme ryhmää allekirjoittivat. Taloudellisiin vaatimuksiin nähden tämä ohjelma sisältää pääasiassa samaa kuin viime puoluekokouksessa hyväksytty puolueemme lähiajan ohjelma. Suurelta osaltaan poliittisetkin vaatimukset ovat ohjehnamme mukaisia. Näiden lisäksi tuli sanottuun ohjelmaan erinäisiä Skdl:n ja maalaisliiton taholta ehdotettuja lisäyksiä.

Yhteistoimintaa on sittemmin jatkettu. Se on tapahtunut siten, että kukin kolmesta ryhmästä on valinnut neuvottelijat, jotka ovat
^ tarpeen vaatiessa kokoontuneet.

Tästä yhteistoiminnasta on ollut sekä hyötyä että haittaa. Hyödyksi on katsottava, että neuvottelut ovat jossain määrin edistäneet toistensa ymmärtämystä, että eräistä erimielisyyksistä on sovittu ja joitakin parannuksiakin saatu. Yhteistyön ansiosta on myös välttytty yleensä kiivailta väittelyiltä täysistunnoissa. Haittoina ovat olleet vastakkaiset katsomukset näiden kolmen puolueen kesken tärkeissä päivänkysymyksissä sekä se, että puoluetamme on usein kohdeltu yliolkaisesti. IJCuten edellä on mainittu, sai puolueemme ministeripaikkojen jaossa vain neljä paikkaa, Skdlrn saadessa kuusi, vaikka ryhmät ovat samansuuruiset, sosialidemokraattien vähän suurempikin. Samalla sosialidemokraattisten ministerien hoidettavaksi annettiin sellaiset ministeriöt, joiden ratkaistavaksi joutuvat vaikeimmat taloudelliset kysymykset. Maalaisliiton ja Skdlrn yhteistyöllä on myös liian yksipuolisesti tuettu n.s. tuottajapiiriin etuja työläisten ja yleensä kuluttajaväestön vahingoksi. Tämä ilmeni maataloustuotteiden hintojen liiallisina koroittamisina y.m. josta lähemmin tuonnempana hinta- ja palkkaus-kysymystä käsiteltäessä. Erikoisesti suurmaanomistajain suosimista osoittaa, että vuoden vaihteessa maatalouskiinteistöjen verotusperusteet määrättiin alhaisemmiksi kuin oikeus ja kohtuus vaatisi, kun muiden veronmaksajain verotuksen, raskaus huomiodaan. Sosialidemokraatit vaativat näiden perusteiden määrittämistä korkeammiksi, mutta maalaisliiton ja Skdlrn ministerit äänestivät sitä tarkoittavan ehdotuksen kumoon. Työläisten ja muun kuluttajaväestön verottamisessa ei sitävastoin ole oltu yhtä helläkätisiä. Sitä osoittaa liikevaihtoveron huomattava koroitus, jota sosialidemokraatit ehdottivat alemmaksi.

Yhteistoimintaa on häirinnyt myös se, että Skdl:n kannattajat eri tahoilla maata, ilmeisesti johtajainsa tietien ja heidän myötävaikutuksellaan, ovat pyrkineet valloittamaan puolueemme perusjärjestöjä, siirtääkseen ne Skdl:n alaisiksi. Tässä puuhassa on käytetty kieroja keinoja, esim. selittelyä, ettei Skdl. muka olekaan mikään puolue, vaan eri puolueiden yhtymä, johon siis voi kuulua samalla kertaa kun kuuluu sosialidemokraatteihinkm. He ovat paikoin laillisetkin muodot syrjäyttäen vallanneet puolueosastojamme Skdl:n alaisiksi, s.o. kommunistisen puolueen alaisiksi, jonka puolueen apujärjestö Skdl. on. Viime aikoina nämä valtausyritykset ovat kuitenkin vähentyneet. Jos ne kokonaan loppuvat niin tämä yhteistyötä häiritsevä tekijä poistuu. Sitä toivomme.

Skdl:n asenteessa voi tapahtua myös äkkikäännteitä. Se voi omaksua jossakin asiassa päinvastaisen kannan kuin on omaksunut vähää ennen. Se teki esim. 1945 valtiopäiville aloitteen, että valtiollinen poliisi on lakkautettava. Mutta kun sittemmin tuon aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja nimitettiin valtiollisen poliisin apulaispäälliköksi, niin sen jälkeen tätä poliisia on kaikin keinoin vahvistettu ja selitetty, että *sen* toimintaa tulee tukea.

Yhteistoimintaa on jatkettu kuluvan vuoden aikana. Maalaisliitolle ja varmaan myös Skdl:lle siitä on ollut ilmeistä hyötyä. Tulevaisuuden arvosteltavaksi jää, onko siitä ollut todellista ja pysyvää hyötyä sosialidemokraattiselle puolueelle. Mutta joka tapauksessa tällä yhteistyöllä on työväen yhteistä Hyvää tarkoitettu.

Sotasyllisyyskysymys.

Sotasyllisyyskysymys on meillä etupäässä ulkopoliittinen kysymys. Suomi sitoutui välirauhansopimuksen 13 artiklan määräykseen yhteistoiminnasta liittoutuneiden kanssa sotarikollisten pidättämisessä ja rankaisemisessa. Tämän sopimuksen hyväksyi eduskunta, joten se on laki. Mainittu artikla, sen sanamuodosta johtuen, käsitettiin meillä alussa siten, että se tarkoittaa vain niiden rankaisemista, jotka ovat pahoinpidelleet tai surmanneet sotavankkeja, kahmineet sodan aikana omaisuuksia rikollisella tavalla tai muulla tavoin rikkoneet sodan lakeja ja tapoja vastaan. Sitävastoin niiden kohtaloksi, jotka eivät ole tehneet varsinaisia rikoksia, mutta joita pidetään vastuullisina sotaan joutumisesta ja sodan aikana noudatetusta politiikasta, katsottiin, että heidän oli väistyt-

tävä julkisilta paikoilta, kuten tällaisissa tapauksissa ennenkin on ollut tavallista. Pääministeri Paasikivi antoi tällaisen kehötuksen, jota noudattaen ryhmämme siihenastinen puheenjohtaja Väinö Tanner pyysi eroa edustaja toimesta ja kieltäytyi viime puoluekokouksessa puoluetoimikunnan jäsenyydestä, sekä sittemmin myös edusta jaehdokkuudesta.

Kun sittemmin voittajavallat tulkitsivat mainitun artiklan niin, että sotarikollisiksi katsotaan myös ne, jotka ovat vastuussa sotaan joutumisesta ja sodanaikaisesta politiikasta, niin hallitus asetti ns. Hornborgin komitean tutkimaan Suomen ulkopoliittikkaa ja siinä tehtyjä virheitä v:sta 1938 alkaen. Komitean mietintö ilmensi kesällä 1945, mutta sitä ei ole saatettu julkisuuteen.

Hallitus aikoi ensiksi jättää sotasylliset valtakunnanoikeuden tuomittaviksi ja antoi sitä tarkoittaen eduskunnalle esityksen valtakunnanoikeuden jäsenten vaalista. Eduskunta hyväksyi esityksen ja toimittivat sen valitsijamiehet p.p. oikeuden jäsenten vaalin. Mutta kun voittajavallat elok. 8 p:nä 1945 hyväksyivät sopimuksen, jossa sotarikollisiksi katsotaan myös rauhaa vastaan rikkooneet, niin hallitus antoi esityksen sotasyllisten rankaisemisesta. Kun esityksessä rajoitettiin syytteenpano vain niihin, jotka katsotaan syyllisiksi v. 1941 alkaneeseen sotaan ja kun lisäksi rajoitettiin syytteenpanon joutuvien piiriä siten, että sen ulkopuolelle jäivät tunnetut fascistihenkiset piirit, jotka ovat meillä kauan harjoittaneet Neuvostoliittoa vastaan ärsyttävää kiihoitusta, niin sen vuoksi 24 ryhmämme jäsentä tekivät aloitteen, jonka mukaan myös talvisotaan syylliset olisi asetettava syytteenpanon ja lisäksi asetettava syytteenpanon myös sodan alkamiseen syylliset sotilaspiirit. Liisaksi aloitteessa ehdotettiin) että syytteenpanosta päättäisi eduskunnan valitsijamiesten valitsema viisihenkinen syyttäjäjätkö. Ryhmämme hyväksyi aloitteessa olevan syyttäjäjätköä koskevan ehdotuksen, mutta muilta osiltaan sai aloite ryhmässä vain vähemmistön kannatuksen. Eduskunnassa aloite tuli kokonaisuudessaan hylätyksi. Mutta sotasyllisyyslakiin saatiin sosialidemokraattisten edustajain ehdotuksesta joitakin parannuksia, ensinnäkin säännös siitä, että 'oikeudenkäynti sotasyllisiä vastaan on julkinen ja toiseksi säännös, että tuomituilla tulee olla n.s. valtiolisten vankien oikeudet.

Kun sotasyllisyyslaki tuli hyväksytyksi, asetti hallitus tutki-jatimikunnan oikeusneuvos Petäyksen johdolla tutkimaan niiden henkilöiden syyllisyyttä, joita vastaan syyte nähtävästi.

aiottiin nostaa. Kun tämän toimikunnan työ, joka oli tehtävä kiireesti, oli valmis, määräsi hallitus syytteeseen pantaviksi seuraavat henkilöt: entisen presidentin Risto Rytin, entiset ministrit J. V. Rangellin, Edvin Linkomiehen, Väinö Tannerin, Henrik Ramsay n, Tyko Reinikan ja Antti Kukkosen sekä entisen Suomen Berlinin lähettilään T. M. Kivimäen. Samalla hallitus määräsi nämä henkilöt vangittaviksi. Kun syytteeseenpantujen ja vangittujen joukossa ei ollut ketään tunnetuista faseistimielisistä piireistä, niin ryhmämme lähetti lähetystön tiedustamaan pääministeri Paasikiveltä: miksi syytteeseen ei ole pantu ketään niistä, joita työväen keskuudessa pidetään pahimmin sotasyyllisinä sekä kysymään, miksi syytteeseen määrätyt henkilöt oli vangittu? Pääministeri vastasi, että hallitus tahtoi rajoittaa syytteeseen pantavien luvun mahdollisimman pieneksi, jotta oikeudenkäynti ei paisuisi laajaksi ja tulisi pitkäaikaiseksi, sekä vaikeasti hoidettavaksi. Hallitus oli tästä syystä päättänyt nostaa syytteen vain niitä vastaan, jotka ovat sodan alkaessa ja sen aikana kuuluneet hallituksen ulkoasiainvaliokuntaan. Syytteeseen pantujen vangitsemisen pääministeri ilmoitti johtuneen siitä, että hallitus koetti jouduttaa oikeudenkäyntiä, minkä se katsoi ulkopoliittisista syistä tärkeäksi. Vastaus selostettiin ryhmälle, eikä se *sen* jälkeen ole tähän asiaan puuttunut. On katsottu, että sotasyyllisyysoikeuden on annettava rauhassa tämä asia ratkaista.

Vaatusotasyyllisten rankaisemisesta on kansainvälinen. Se on vastavaikutusta pitkäaikaisen suursodan sanoinkuvaamattomille kärsimyksille ja varsinkin natsien hallitsemisessa maissa sodan aikana harjoitetuille petomaisille julmuuksille. Suomi on välirauhansopimuksessa sitoutunut yhteistoimintaan liittoutuneiden kanssa sotasyyllisten rankaisemisessa ja tätä yhteistoimintaa on tulkittu siten, että tuomitsemisessakin on huomioitava liittoutuneiden tahto. On selvää, että välirauhansopimus tältä, kuten muiltakin osilta rehellisesti täytetään. Niin on tehtykin. Oikeudenkäynti edellämainittuja sotasyyllisiksi katsottuja vastaan aloitettiin marraskuun 15 p:mä 1945 ja jatkui helmikuun 18 p:ään 1946, jolloin piti annettaman tuomio. Sen antaminen lykkäytyi kuitenkin odottamatta saman kuun 21 p:ään, jolloin se luettiin, Rfti tuomittiin 10 vuodeksi kuritushuonerangaistukseen. Muille tuomittiin vankeusrangaistusta: Rangellille 6 vuotta, Linkomiehelle ja Tannerille, kummallekin 5 v. 6 kk., Kivimäelle 5 v., Ramsaylle 2 v. 6 kk. sekä Reinikalle ja Kukkoselle, kummallekin 2 vuotta.

Kommunistit ja heidän vaikutuksensa alaisina olleet ovat kai-
ken aikaa harjoittaneet sotasyllisyyssasiassa kiihoitusta järjestä-
mällä torikokouksia ja muita kokouksia kiihoitustilaisuuksineen
sekä kirjoittamalla lehdissään räikeästi. Erikoisesti on mustattu
Väinö Tanneria. Hän on kuitenkin jo kansalaissodan jälkivuosilta
alkaen, s.o. lähes neljännesvuosisadan ajan ollut heidän vihoissaan
toisesta syystä: siitä, että hän on paljon puhunut kommunistista
aatesuuntaa vastaan. Senvuoksi häntä pidetään pääsyllisenä
siihen, ettei tämä aatesuunta ole maassamme paremmin levinnyt.
Hänen sotasyllisyytensä on asia erikseen. Sen on sotasyllisyyss-
oikeus harkinnut ja tuominnut. Siihen tuomioon on velvollisuus-
temme tyytyä.

Hinta* ja palkkauskysymykset.

Vuonna 1942 annettu valtioneuvoston päätös palkkaneuvostosta
kumottiin 14 p:nä toukokuuta 1945 annetulla päätöksellä, jolla
määrättiin asetettavaksi hinta- ja palkkaneuvosto.

Tämän neuvoston puheenjohtajana on valtioneuvoston määrää-
mä ministeri, tällä kertaa sosiaaliministeri ja jäsenenä kahdeksan,
henkilöä, mitkä valtioneuvosto määrää. Kaksi jäsentä edustaa
työväkeä ja kuluttajia, toiset kaksi maataloustuottajia, joista toi-
nen suurviljelijöitä ja toinen pienviljelijöitä. Kolmannet kaksi
jäsentä edustavat työnantajia ja teollisuudenharjoittajia ja vii-
meisistä kahdesta toisen tulee olla hintakysymyksiin ja toisen palk-
kakysymyksiin perehtynyt. Puheenjohtajalla ja jäsenillä tulee ol-
la varamiehet, jotka nekin valtioneuvosto määrää.

Neuvosto jakautuu hinta jaostoksi ja palkkajaostoksi, joihin
kumpaiseenkin kuuluu puheenjohtaja ja kolme jäsentä. Kum-
paankin jaostoon tulee kuulua yksi jäsen kustakin edellämäini-
tusta ryhmästä.

Tämän neuvoston ehdotuksesta hallitus määräsi toukok. 31 p:nä
1945 maataloustyöläisten palkat ja kesäk. 19 p:nä samana vuonna
palkat useimmilla muilla työaloilla. Tämän päätöksen mukaan
vaesimkin alemmat palkat kohosivat. Mutta melkein heti tuli tyy-
tymättömyyttä ensinnäkin *sen* johdosta, että aikaisemmin päätetyt
maataloustyöläisten palkat jäivät huomattavasti pienemmiksi kuin
palkat muissa vastaavissa ammateissa» sekä toiseksi senvuoksi, että
erotus suurta taitoa ja vastuuta vaativan, sekä vähemmän taitoa ja

vastuuta vaativan työn palkkauksessa jäi liian pieneksi, paikoin olemattomaksi Epäsuhdetta syntyi myös henkisen työn ja ruumiillisen työn palkkauksessa, jonkavuoksi eduskunnan täytyi kesken kesälomansa kokoontua käsittelemään hallituksen esitystä valtion viran- ja toimenhaltijain palkankorotuksista.

Palkkojen koroitukset kävivät kuitenkin pian merkityksettömiksi senvuoksi, että kaikkien tarvikkeiden, hinnat kohosivat heti, jopa monessa tapauksessa enenimän kuin palkkoja oli koroitettu. Tyytymättömyyttä on aiheuttanut se, että hintojen on sallittu nousta niin paljon/Niinpä esim. maataloustuotteiden hintoja koroitettiin enemmän kuin eräät ryhmien luona käyneet maataloustuottajain lähetystökään vaativat. Teollisuustuotteiden «hintojen on sallittu nousta vieläkin enemmän ja tätä on jatkunut kaiken aikaa samalla kun palkkapäätös on pidetty pääasiassa muuttamattomana. Ryhmämme on ollut huolestunut tämän johdosta, se on puuttunut asiaan silloin tällöin. Viimaksi sen taholta tehtiin helmik. 2 p:nä 1946 hallitukselle kysely jossa kysyttiin: tietääkö hallitus, että hinnat ovat jatkuvasti nousemassa ja voiko hallitus taata lähitulevaisuudessa pysyvän hintasulun aikaansaamisen ja mahdollisuuden hintojen alenemiseen? sekä: tietääkö hallitus, että ellei hintasulkua saada aikaan eikä hintoja valtion määräämisvallassa olevissa laitoksissa alenneta, on vaara, että uusi palkkataistelu alkaa koko^laajalla rintamalla?

Tähän kyselyyn ei tätä kirjoitettaessa ole vielä saatu vastausta. Sensijaan hallitus on ryhtynyt eräisiin toimenpiteisiin rahan arvon vakauttamiseksi. Niistä seuraavassa.

Taistelu rahan arvon vakauttamiseksi

Rahan arvon vakauttamisesta on meillä kaiken aikaa paljon puhuttu, mutta verrattain vähän tehty, ainakaan ei ole tehty kaikkea mitä olisi voitu. Ylimpien hintojen määräämisillä ja miiilla säännöstelymääräyksillä on tosin jossain määrin hillitty hintojen housua. Mutta niiden suunnitteluissa on myönnytty n.s. tuottajapiirien vaatimuksiin enemmän määrässä kuin asiallinen tarve olisi vaatinut* Lisäksi valtiovalta omillakin toimenpiteillään m.mu liikevaihtoveron huomattavalla koroitamisella on suorastaan vaikuttanut hintojen kohoamiseen ja sen kautta rahan arvon alenemiseen. Seuraus on ollut, että rahan arvo on alentunut yhtenä vuonna sodan jälkeen enemmän kuin viitenä sotavuotena. Sääs-

täjät ja vakuutuksenottajat ovat menettäneet enemmän kuin kolmeneljäsosaa ahkeralla työllä ja kieltäytymisillä kokoamistaan säästöistä.

Marraskuun 20 p:nä 1945 hallitus antoi eduskunnalle esityksen rahaolojen säännöstelemisestä. Sen mukaan valtioneuvostolla on valta rahan arvon säilyttämiseksi ja verotuksen tehostamiseksi säännöstellä rahan hallussapitoa, määrätä että liikkeessä olevat setelit on määräajassa vaihdettava uusiin ja että tässä vaihdossa voidaan määrätä puolet setelien arvosta otettavaksi valtiolainaksi määräajaksi. Samalla voidaan määrätä osakkeet ja obligatit leimattaviksi ja talletukset ilmoitettavaksi.

Tätä esitystä eduskunnassa käsiteltäessä toivottiin yksimielisesti, ettei pakollista valtiolainaa otettaisi pienistä rahaomaisuuksista, sellaisista mitkä ovat tavallisessa jokapäiväisessä elämässä välttämättömiä. Hallituksen taholta ilmoitettiinkin että tämä huomioidaan siten, että vaihdon tapahduttua tällaiset pakkolainat palautetaan. Tätä lupausta ei tätä kirjoitettaessa ole vielä täytetty.

Tämän lain nojalla hallitus ilmoitti radiossa uuden vuoden aattoiltana tehneensä päätöksen, että samalla kun kaikki osakkeet määrätään leimattaviksi, ovat 500 markan ja sitä suuremmat setelit leikattava poikki ja että vasemmanpuolinen setelin osa vastaa kello 24 jälkeen, siis uuden vuoden alkaessa, puolta setelin entisestä arvosta ja oikeanpuolinen osa luovutetaan kuittia vastaan valtiolainaksi helmikuun 16 päivään 1946 mennessä. Kaikki muutkin setelit on määräajassa vaihdettava uusiin. Seteleistä, jotka ovat 500 mk. pienempiä, ei valtiolainaa otettu.

Tämä päätös oli epäoikeudenmukainen sikäli, että se ei koskenut niitä, joilla ehkä oli rahaa paljonkin, jos setelinsä olivat 500 markkaa pienempiä, jotavastoin siltä, jolla oli 500 markan seteli, otettiin puolet pakko-lainaksi,* vaikka se olisi ollut hänen ainoa setelinsä, kuten lukuisissa tapauksissa on ollutkin. Kuten edellä on sanottu, on tällaisissa tapauksissa luvattu pakkolaina palauttaa. Sitä odottavat monet hartaasti.

Mutta yleensä on tällä setelien vaihdolla ja siihen liitettyllä pakkolainauksella ollut jossain määrin rahan arvoa vakauttava vaikutus. Mustan pörssin hinnat alenivat vähän ja liikkeessä olevan setelistön määrä väheni huomattavasti. Väitetään tapahtuneen myös sellaista, että, moni, jolla oli hallussaan suuri määrä isoja seteleitä, ei vienytäkään katkaistujen setelien oikeanpuolista päätä pankkiin valtiolainaksi, vaan hävitti ne ja piti tämän vahinkonaan,

jotta hänen rahansa eivät tulisi iln^{vi} ja joutuisi verotuksen ja jälki verotuksen alaisiksi.

Hallituksen taholta ilmoitettiin edellämäinnittua lakia käsiteltäessä, etteivät setelien vaihto, pakkolainaus ja osakkeiden leimauttaminen ole ainoat toimenpiteet rahan arvon vakauttamiseksi, vaan ainoastaan osa laajemmasta samaan päämäärään tähtäävästä ohjelmasta. Mitä muita toimenpiteitä tähän ohjelmaan kuuluu, sitä ei ole ilmoitettu. Toivomme on, että ne olisivat oikeamielisiä ja johtaisivat rahan arvon pysyvään vakauttamiseen. Ilman muita toimenpiteitä tämä setelien vaihto siihen liitettyine pakkolainauksineen ei ajanoloon voi aikaansaada rahan arvon vakauttamista/ Tätä kirjoitettaessa on jonkun verran rahan kireyttä ja eräitten tavarain hinnat ovat vähän laskeneet, mutta ne ovat muutamia aivan harvalukuisia ylellisyystavaroita, kuten turkiksia y.m., joilla ei ole ratkaisevaa merkityltä tavallisessa arkisessa elämässä.

Työväen kannalta rahan arvon vakauttaminen on tärkeä. Senvuoksi ryhmämme on kannattanut ja tulee edelleen kannattamaan kaikkia sitä edistäviä oikeamielisiä toimenpiteitä.

Hinta- ja palkkaministeriö.

Ryhmämme jätti marrask. 17 p:nä 1945 hallitukselle kirjelmän, jossa m.m. kiinnitettiin huomiota hinta- ja palkka-asiaihin keskitämiseen. Kaikki hinnat ja palkat olisi kirjelmän mukaan saatava keskitetyn ja riittäväillä valtuuksilla varustetun johdon alaisiksi jotta tehokas hintasulku vihdoinkin saataisiin. Tämän jälkeen alettiin suunnitella uuden ministeriön, hinta- ja palkkaministeriön perustamista, joka sittemmin toteutettiin. Kaikki tähän asti eri ministeriöissä ratkaistut hinta- ja palkkakysymykset tulevat tämän uuden ministeriön ratkaistaviksi. Tarkoitus on saada poistetuksi näissä asioissa näihin asti vallinnut kirjavuus. Maalaisliittolaiset vaativat, että maa- ja metsätalouden palkat ja hinnat jätettäisiin tämän ministeriön ratkaisuvallan ulkopuolelle. Tähän ei ryhmämme suostunut, koska se tekisi koko hinta- ja palkkapolitiikan hoitamisen vaikeaksi, ellei suorastaan mahdottomaksi. Tästä syntyi erimielisyyttä ja senvuoksi asia pitkistyi. Nyt asia on saatu ratkaistuksi ryhmämme toivomalla tavalla. Helmik. 14 p:nä 1946 nimitettiin hinta- ja palkkaministeriksi toverimme Onni Hiltunen. Uusi ministeriö tulee käsittelemään:

- a) valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvista asioista ne, jot-

ka koskevat valtion viran- ja toimenhaltijain palkkausten ja eläkkeiden yleistä järjestelyä, tulliasiat, *sekä* kiinteistö- ja osakekauppaluvat,

b) kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön toimialaan kuuluvista asioista ne, jotka koskevat työpalkkoja ja niihin liittyviä työehtoja, sekä

e) kansanhuoltoministeriön toimialaan kuuluvista asioista ne, jotka koskevat tuotteiden ja tarvikkeiden sekä muun irtaimen omaisuuden hintoja, kuljetus-, palvelus- ja muita maksuja, sekä suunniteimia ja ehdotuksia hinnoittelujen perusteista, kansanhuoltoa koskevien hintasäännöstelymääräysten noudattamisen valvontaa, sekä tuotannon ja kaupan harjoittamisen säännöstelyä.

Samalla asetettiin hinta- ja palkkaministerivaliokunta ministerin avuksi.

Maanhankintalainsäädäntö.

Välirauhassa Neuvostoliitolle luovutetuilla alueilla asunut väestö, noin 450,000' henkeä, joutui siirtymään j allelle jääneen Suomen alueelle. Suuri osa tästä väestöstä on maanviljelijäperheitä tai asuntotilan omistajia, joille on hankittava viljelys- ja asuntotilalueet. Näiden lisäksi on paljon sotainvaliideja, sotaleskiä ja -orpoja sekä rintamamiehiä, joille sodan aikana auliisti maata luvattiin. Maansaantiin oikeutettuja ovat myös ne perheelliset maa* taloustyöläiset, jotka menettävät työpaikkansa sen vuoksi, että tilat pienenevät niistä maa-alueita edellämaintuihin tarkoituksiin otettaessa. Lisäksi on kanta-Suomessa ennestään asuvan maan tarpeessa olevan tilattoman väestön maansfcannista huolehdittava ja samalla huolehdittava lisämaan hankkimisesta liian pienille viljelys-tiloille, sekä lautumien hankkimisesta niitä vailla olevien pienviljelijäin karjoille kuin myös maanparannusaineiden otto-paikkojen varaamiseksi niitä vailla oleville pienviljelijöille, selsä muille edellämaintuille asutettaville.

Tämän kaiken toteuttamiseksi eduskunta hyväksyi v. 1944 valtiopäivillä maanhankintalain, jonka mpkaan maata otetaan edellä mainituille maantarvitsijoille kullakin paikkakunnalla lähinnä valtion maista ja mikäli siten tehden ei maata riittävästi saada, otetaan sitä rappiotilojen ja tilakeinottelijain maista, sekä yhtiöiden, seurakuntien ja papiston y.m. virkataloista kuin myös kuntien, säätiöiden y.m. yhteisöjen omistamista maista, sekä sellaisten yksityisten maista, jotka harjoittavat pääasiallisesti muuta am-

mattia kuin maanviljelystä, mikäli maa ei,ole heille tarpeen am-
mattinsa harjoittamiseen, esim. maatalousopetuksen ja siihen liit-
tyvien kokeilujen vuoksi.

Lain mukaan hankitaan maata edellämainittuihin tarkoituksiin
myös vapaaehtoisilla ostoilla ja on vapaaehtoisesti luovuttajille
turvattu laissa erinäisiä etuja, kuitenkin ehdolla, että maanhinta ei
ole kohtuuttoman korkea.

Laissa on säännökset sen toimeenpanoelimistä, maanluovutuk-
sen perusteista, hakemusmenettelystä asukkaan ottamisesta, maan
lunastushinnasta, alueen kuivaamisesta ja raivaamisesta viljelys-
kelpoiseksi, sekä sen rakentamisesta y.m. Laki on varsin, laaja,
se sisältää 164 §:ää ja siihen liittyy joukko lyhyempiä lisälakeja,
kuten laki vapaaehtoisen maan hankkimisen järjestelystä, laki
siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta, laki
laidunalueista, laki maanhankintalain nojalla perustetuista yhteis-
metsistä, laki maanhankintalain mukaan annettavista velkasitou-
muksista y.m.

Maanhankintalain kautta kumotaan pika-asutuslaki ja siihen
liittyneet muut lait.

Lain käsittelyssä oli paljon erimielisyyksiä. Porvarilliset pyrki-
vät kaikin voimin turvaamaan yksityisen maanomistuksen koske-
mattomana ja koettivat saada maansaantiehdot mahdollisimman
tiukoiksi, sekä supistaa maansaantiin oikeutettujen piiriä. Tämän
vuoksi laki tuli paljon huonommaksi kuin sen, olisi pitänyt tulla.
Sen parantamiseksi ovat sosialidemokraattiset edustajat tehneet
lukuisia aloitteita eri pykälien muuttamiseksi. Niistä mainitaan
tässä kertomuksessa toisessa yhteydessä.

Maanhankintalakia säädettäessä sosialidemokraattisten edusta-
jain oli huolehdittava siitäkin, ettei sen kautta varsinainen muu,
asutustoiminta kävisi mahdottomaksi. Nytemmin on asutuslaki
asetettu sitä varten perustetun komitean tutkittavaksi tarkoituk-
sella saada siihen sellaisia korjauksia kuin sodan jälkeen muut-
tuneet olot vaativat.

Toinen korvauslaki.

Maanhankintalain ohella v. 1944 valtiopäivillä hyväksyttiin toi-
nen korvauslaki. Sen mukaan maksetaan korvausta vahingosta*
joka toukok. 31 päivän jälkeen 1944 on sodanvaaran tai sodan joh-
dosta aiheutunut omaisuuden tuhoutumisesta, vahingoittumisesta,
katoamisesta tai sen jäämisestä luovutetulle alueelle. Korvausta

ei suoriteta omaisuudesta, josta saadaan korvaus muulla tavoin esim. vakuutuksen nojalla. Korvausta ei myöskään makseta kadonneesta rahasta, saamistodisteista, osakkeista, obligatioista eikä muista arvopapereista, ei myöskään kullasta, hopeasta y.m. jalometalleista, ei jalokivistä ja helmistä reikä niistä valmistetuista koruesineistä, ellei omistaja ole harjoittanut niiden kauppaa ammattinaan. Eräitä muitakin ylellisyysesineisiin verrattavia omaisuuksia jää lain ulkopuolelle.

Korvaus suoritetaan täysimääräisenä enintään 500,000 markan arvoisesta omaisuudesta. Sitä suuremmista omaisuuksista korvausprosentti pienenee asteittain suurempiin omaisuuksiin siirryttäessä niin että se 32 milj. mk m ja sitä suuremman vahingon kärsineelle on 10 % tuhoutuneesta, vahingoittuneesta tai kadonneesta omaisuudesta. Korvausten määrät kullekin hakijalle määrää kutakin luovutetulle alueelle jäänyttä kuntaa varten asetettu arviomislautakunta. Korvaus maksetaan rahassa ²⁰0,000 mk:aan asti, sekä muulta osalta hakijalle asetetuilla 4 % korkoa tuottavilla ofoigatioilla, joille on annettu inflatio takuu, s.o. niiden arvo korotetaan sikäli kuin kotimaisten tavarain tukkuhintaindeksi nousee. Samoin nousee niille maksettava korko vastaavasti. Jos indeksi laskee, on näiden obligatioiden arvoa vastaavasti alennettava.

Laissa on tarkat määräykset mitä korvattavalla omaisuudella tarkoitetaan. Sillä tarkoitetaan esim. vuokraoikeutta, eläkettä y.m. nautintaoikeuksia. Niinikään on määräykset hakemusmenettelystä, korvauksen suorittamisajasta ja -tavasta y.m.

Lain käsittelyssä herätti ryhmässämme epäilyjä inflatiotakuun myöntäminen korvausobligatioille. Tällainen takuu olisi lukuisissa muissakin tapauksissa tarpeen ja oikeutettu, mutta sitä ei missään tapauksessa voida kaikille antaa. Pidettiin siis kyseellisenä onko tätä takuuta tässäkin tapauksessa annettava. Kun kuitenkin otetaan huomioon siirtoväen suunnattomat kärsimykset ja menetykset, joihin ei ole verrattava ainakaan kaikkia muita sodan johdosta tapahtuneita omaisuudenmenetyksiä, niin katsottiin tältä kannalta kohtuulliseksi tämä takuu myöntää.

Tätäkin lakia vastaan on monissa kohdissa ilmennyt tyytymättömyyttä. Sen muuttamiseksi on tehty lukuisia aloitteita, m.m. että vanhojen työläisten eläkeoikeudet turvattaisiin paremmin. On myös tehty aloite siitä, että korvaukset olisivat kaikille sodan vuoksi vahinkoa kärsineille samansuuruisia, riippumatta siitä, millä paikkakunnalla vahingot ovat sattuneet.

Laki toisesta omaisuudenluovutusverosta.

Varojen hankkimiseksi toisessa korvauslaissa tarkoitettuihin korvauksiin hyväksyttiin v. 1944 valtiopäivillä laki toisesta omaisuudenluovutusverosta.

Tämä vero kannetaan viitenä vuotena siitä omaisuudesta mikä verovelvollisella on vuosien 1944, —45, —46, —47 ja —48 lopussa. Veroa ei kuitenkaan makseta korvauslain mukaan saadusta korvauksesta. Verovelvollisia ovat kaikki, joille mainittuina vuosina on määrätty tai määrätään omaisuusveroa. Verotettavaksi omaisuudeksi katsotaan myös irtaimisto, siltä osalta kuin sen -arvo on 100,000 markkaa tai suurempi.

Vero on asteittain ylenevä. Omaisuus, joka on 80,000 mk. pienempi, on verovapaa. Siitä alkaen veroa on maksettava laissa olevan asteikon mukaan. Niinpä esim. 80,000—160*000 mk:n omaisuudesta maksetaan veroa omaisuuden alarajan kohdalta 0,4 % ollen veron vakioerä 320 mk. Alarajan yli menevältä omaisuudelta vero on 1,2 %. Suurempiin omaisuuksiin siirryttäessä veroprosentti asteittain nousee, kunnes se 10 milj. mk:n omaisuudesta on 3,5 % ja sen yli menevältä osalta niinkään 3,5 %. Asunto-osakeyhtiöille, asunto-osuuskunnille ja puolikunnallisille asuntoyhtiöille, joiden omistamien rakennusten yhteenlasketusta lattiapinta-alasta kussakin rakennuksessa on osakkaiden ja heidän perheittensä omassa käytössä vähintään kolmasosa, mutta enintään puolet, maksetaan tätä veroa 65 sadalta muiden maksamasta verosta. Jos tällaisesta asuinrakennuksesta yli puolet on osakkaiden omassa käytössä, on veroa maksettava 50 sadalta muiden maksamasta veromäärästä. Tämä helpoitus johtuu siitä, että näiden asuntoyhtiöiden osakkaat ovat yleensä vähävaraista väkeä ja he maksavat erikseen veroa omistamistaan osakkeista joten siis sama omaisuus tulee verotetuksi kahteen kertaan, ensiksi yhtiön omaisuutena ja sitten kunkin osakkaan omaisuutena.

Laissa säädetään myös pienituloisille sellainen helpoitus, että se, jonka vuositulot ovat olleet enintään 15,000 mk. on vapaa omaisuudenluovutusverosta 150,000 mk:n omaisuusmäärään asti. Verovapaaksi saa myös vähentää 10,000 mk. jokaiselta lapselta, jonka osalta tulo- ja omaisuusverotuksessa vähetmys myönnetään.

Tätä lakia säädetäessä ryhmä piti jossain määrin arveluttavana, että tämä vero, jonka tulisi olla kertakaikkinen, määrätään

kunakin vuonna erikseen. Se merkitsee rahan arvon laskiessa veromäärän nousemista sekä sellaisenaan, että veroasteikossa vaikka verovelvollisen tosiasiallinen omaisuus, s.o. realiomaisuus ei lainkaan kasvaisi, vaan ehkä jonkun verran vähenisisikin. Ryhmä katsoi kuitenkin välttämättömäksi nykyisissä oloissa lain hyväksymisen.

Välikysymys sosialisoinnista.

Sosialidemokraattinen puoluetuomikunta lähetti 28 p:nä tammi-kuuta 1945 hallitukselle kirjelmän, jossa toivottiin, että hallitus asettaisi komitean tutkimaan erinäisten teollisuuksien sekä liikepankkien valtion haltuun ottamisen mahdollisuuksia. Kun kirjelmän lähettämisestä oli kulunut yli puoli vuotta eikä asiasta kuulunut mitään, niin ryhmämme esitti saman vuoden lokakuussa hallituksen vastattavaksi kysymyksen mitä se on asiassa tehnyt tai aikoo tehdä? Välikysymyksestä syntyi laaja ja monipuolinen keskustelu, jossa tällaisen tutkimuksen tarpeellisuutta monipuolisesti valaistiin. Hallituksen puolesta ministeri Takki ilmoitti, että hallitus on kaiken aikaa asiaa valmistellut ja että nämä esityöt ovat vielä keskeneräiset. Kun ne saadaan päätökseen, tulee hallitus puheenaolevan komitean asettamaan. Kun vastaus oli tyydyttävä, tuli päätökseksi siirtyminen yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Kuluvan vuoden helmikuun 7 päivänä hallitus on asettanut komitean tutkimaan ja suunnittelemaan sopivien elinkeinoelämän alojen mahdollista yhteiskunnan haltuun ottamista, taikka muussa muodossa tapahtuvan yhteiskunnallisen vaikutusvallan lisäämistä elinkeinoelämään, sekä tekemään tästä ehkä johtuvat esitykset valtioneuvostolle. Komitean puheenjohtaja on ministeri Takki ja jäseninä 25 talouselämän eri aloilla toimivaa, sekä eri harrastuspiirien edustajaa. Komiteassa on ministeri Takin lisäksi sosialidemokraateista Pekka Railo, Emil Huunonen, Väinö Leskinen, Paavo Raittinen ja Antero Rinne.

Komitean kokoonpanoa on työväen taholla arvosteltu, että siihen on määrätty liian paljon sellaisia jäseniä, jotka ovat tunnettuja kaiken sosialisoinnin vastustajia, ja jotka ehkä tulevat vain jarruttamaan toimeksiannetun tutkimuksen suorittamista. Vastaisuudessa nähdään, onko tämä arvostelu oikeutettua.

Esitys tuotantokomiteista.

Useissa maissa on ylläpidetty työläisten ja työnantajain välistä yhteistoimintaa teollisuuslaitoksissa perustettujen tuotantokomitean kautta. Tarkoitus on pysyvän neuvotteluelimen avulla kasvattaa keskinäistä ymmärtämystä, antaa työläisille tietoja tuotantoa ja työoloja koskevista kysymyksistä ja saada heidän käytännölliseen kokemukseensa perustuva aloitekykynsä koitumaan tuotannon hyväksi, sekä samalla turvata työntekijäin oikeuksia.

Ryhmämme vaati 1945 valtiopäivien aikana, että hallitus antaisi eduskunnalle esityksen tuotantokomiteista. Hallitus on asiaa valmisteltuaan antanut 1946 valtiopäiville esityksen, jonka mukaan jokaisessa teollisuuslaitoksessa, jossa viimeisenä vuotena ennen p.o. lain voimaantuloa on tehty vähintään 120,000 työtuntia, on perustettava tuotantokomitea. Mainittu tuntimäärä vastaa 50 työntekijää ja on tällaisia teollisuuslaitoksia maassamme 800. Työtuntien luku on otettava perusteeksi, jotta kausiluontoisetkin teollisuuslaitokset tulisivat lain alaisiksi. Tuotantokomitea on perustettava pienempiinkin teollisuuslaitoksiin jos työnantaja, sekä työntekijäin ja toimihenkilöiden enemmistö siitä sopivat. Laki koskee myös valtion ja kuntain teollisuuslaitoksia.

Tuotantokomiteassa tulee¹ olla jäsenenä työnantajain, työntekijäin ja toimihenkilöiden edustajia. Jos yrityksessä vuosittain tehtyjen työtuntien luku on enintään 240,000, valitsevat työnantaja kaksi, työntekijät kolme ja toimihenkilöt yhden jäsenen. Tätä suuremmissa teollisuuslaitoksissa työnantaja valitsee kolme, työntekijät viisi ja toimihenkilöt kaksi jäsentä, joille on valittava myös henkilökohtaiset varamiehet. Työntekijäin ja toimihenkilöiden edustajat valitaan salaisella äänestyksellä, johon saavat osallistua kaikki sellaiset henkilöt, jotka ovat olleet yrityksen palveluksessa vähintään kolme kuukautta. Vaalin järjestävät työntekijäin ja toimihenkilöiden pääluottamusmiehet, kukin ryhmässään. Komitean jäsenen vaalikelpoisuuden ehtona on, että on täyttänyt 21 vuotta, ollut yrityksen palveluksessa vähintään yhden vuoden ja osoittautunut työssään tai tehtävässään pystyväksi. Komitean jäsentä ei saa irtisanoa tai erottaa ilman erityisen pätevää syytä, joka on annettava komitean tietoon ja asianomaiselle itselle ilmoitettava siitä vähintään Vneljä viikkoa ennen erottamista.

Tuotantokomiteat ovat sosiaaliministeriön alaisia. Niiden tehtävänä on: 1) käsitellä laitoksen johdon antamia tietoituksia y&

komitean jäsenten tekemiä kysymyksiä yrityksen taloudesta ja tuotannosta; 2) harkita, miten tuotantoa voidaan edistää, sen tehoa kohottaa ja työmenetelmiä sekä työn järjestelyä parantaa,, ylläpitää työkuria ja estää tuotantoa ja työtä vahingoittavia toimenpiteitä; 3) tarkkailla poltto- ja raaka-aineiden käytön tehokkuutta, sekä tuotteiden kauppaan toimittamista; 4) suunnitella työntekijäin ja toimihenkilöiden varusteiden ja elintarvikkeiden saannin helpottamista, sekä toimenpiteitä ammatillisen ja teknillisen sivistyksen edistämiseksi ja vapaa-aikojen vieton järjestämiseksi; 5) käsitellä kysymyksiä työntekijäin ja toimihenkilöiden työturvallisuuden, terveydellisten olojen sekä viihtyisyyden parantamiseksi työpaikalla, sekä ammattitarkastajain ja luottamusmiesten ohella valvoa, että työturvallisuutta koskevia määräyksiä noudatetaan; sekä 6) toimia ensiasteisena elimenä työnantajain ja työntekijäin sekä toimihenkilöiden välillä syntyneiden erimielisyyksien sovitteluksi ja muutoinkin edistää työrauhan säilymistä.

Edeiläluetelluista asioista tulee tuotanto-komitean, mikäli aihetta on tehdä esityksiä teollisuuslaitoksen johdolle ja elleivät toimenpiteet ole tyydyttäviä, asianomaiselle työntekijän, toimihenkilöiden tai työnantajain ammatillisille järjestöille. Mikäli asia on sen luontoinen, että toimenpiteisiin ryhtyminen kuuluu viranomaisille, tehtäköön: esitys sosiaaliministeriölle.

Tällaisia ovat hallituksen esityksessä ehdotetut tärkeimmät säännökset, joiden lisäksi on säännöksiä tuotantokomitean puheenjohtajan, sihteerin y.m. vaaleista, sekä näiden luottamushenkilöiden tehtävistä. M.m[^] on säännös, että komitean on kokoonnettava vähintään kerran vuosineljänneksen aikana. Tuotantokomitea valitaan kalenterivuositain joulukuussa; seuraavaa vuotta varten. Tarkemmat määräykset lain soveltamisesta antaa sosiaaliministeriö.

Estys on tätä kirjoitettaessa työväenasiain valiokunnassa. Mil-laiseksi se lopullisessa käsittelyssä tulee, se tiedetään tuonnem-pana.

Taistelu ammattitauteja vastaan.

Eräät nuoret lääkärit ovat toimittaneet ansiokkaita tutkimuksia eri -ammattialoilla toimivien työläisten sairauksista Ja todenneet, että sangan monet sellaisista taudeista, joita on pidetty tavallisina

sairauksina, ovatkin ammattitauteja, s.o. epäterveellisistä työoloista johtuvia. Niitä ei mainita tapaturmavakuutuslaissa ammattitautien joukossa, eikä niistä näin ollen myöskään makseta työläisille tapaturmakorvausta, eikä ole ryhdytty toimenpiteisiin niiden ehkäisemiseksi. Meillä ei myöskään ole järjestetty valtiovallan taholta mitään ammattitautien tutkimista.

Tämä asia oli esillä ryhmämme kokouksessa 7 p:nä jouluk. 1945, jossa asiaa monipuolisesti valaistiin. Ryhmä valitsi lähetystön johon kuuluivat toverit T. Bryggar^ Kaisa Hiilelä ja V. K. Turunen, esittämään hallitukselle, lähinnä sisäministerille, asiasta toivomuksia. Lähetystö kävi sisäministerin luona saman kuun 21 p:nä esittäen kirjelmän ja pyytäen siihen vastausta.

Kirjelmässä pyydetään hallitusta kiinnittämään huomiota niihin ammattitautien vaaroihin > ja -tautitapauksiin, joita esiintyy kemiallisessa ja kaivosteollisuudessa, sekä muilla sellaisilla teollisuusaloilla, joissa työn yhteydessä kehittyy kaasuja ja joissa käydetään terveydelle vaarallisia kemiallisia aineita. Kirjelmä jatkuu: »Monilla teollisuuden aloilla, varsinkin kemiallisen ja kaivosteollisuuden aloilla esiintyy piileviä ammattitauteja, jotka tuhoavat kymmenien tuhansien työläisten terveyden, sangen lukuisissa tapauksissa aiheuttavat kuolemankin. Tämä peloittavassa määrässä lisääntyvä onnettomuus on saatava tehokkaalla tavalla estetyksi ja sen laajeneminen ehkäistyksi.

Tämän tarkoituksen saavuttamiseksi olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin tehtaiden sosialijohtajien valmentamiseksi päteviksi ammattitautien estämiseen toimialansa työpaikoilla. Työmaan luottamusmiehille olisi kurssien yhteydessä pidettävä luentoja ammattitaudeista ja niiden estämisestä, jotta he tietäisivät vaatia työnantajalta sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeellisia ammattitautien estämiseksi. Lääkärien taitoa ammattitautien hoitamisessa ja niiden estämisessä olisi entisestään lisättävä. Tähän puoleen ei lääkärin opetuksessa ole mielestämme kiinnitetty tarpeellista huomiota. Myöskin ammattientarkastajilta olisi vaadittava entistä perusteellisempaa asiantuntemusta ammattitaudeista ja niiden estämisestä. Edelleen olisi saatava ammattientarkastajam! ja tehtaan lääkärin välinen yhteys kiinteämmäksi. Nykyäänhän lääkäri ei ole velvollinen ilmoittamaan ammattitautiin sairastuneesta työntekijästä ammattientarkastajalle jonka olisi aina saatava viipymättä tieto ammattitautiin sairastumisesta jotta hauella olisi tilaisuus ilmoituksen saatetaan suorittaa tutkimus työpaikalla

ja todeta, ovatko kaikki laitteet kunnossa. Samalla hän voisi, milloin se näyttää tarpeelliselta, vaatia työläisten keskuudessa toimenpantavaksi yleisen lääkärintarkastuksen.

Palautamme herra ministerin tietoon lukuja, jotka osoittavat, miten lyhyessä ajassa ammattitauteja sairastavien määrä on lisääntynyt sekä viittaamme samalla lääkäri Leo Noron kirjassaan »Ammattitaudit ja niiden ehkäiseminen» mainitsemiin numeroihin. Vakuutuslaitosten käsittelemät ammattitaudit vuosina 1926—1930 olivat lisääntyneet 59:stä 1,770:een. Mainitut luvut koskevat ainoastaan niitä ammattitautitapauksia, jotka luetaan korvattavia ammattitauteihin. Mainitun luvun ulkopuolelle jäävät kaikki ne tapaukset, joita ei virallisesti tunnusteta ammattitaudeiksi ja joissa työntekijöissä sairaus vielä esiintyy piilevänä. Kivipölyn turmelemia keuhkoja, jotka eivät vielä ole aiheuttaneet työkyvyttömyyttä, on tuhansia. Mainitsemamme kirjan mukaan yksistään lääkäri Vegelius on röntgentutkimuksissaan todennut n. 2,000 varmaa silikoosi- eli kivipölykeuhkosairautta. Räjähdyksine- ja, mineraali tehtaiden sekä autoliikenteen häikämyrkytykset ovat työntekijäin alituisena terveydenmenetyksen uhkana ja näin on laita useilla puunjalostusaloillakin. On myös mainittava teko-silkkitöiden olosuhteet, jossa suuri osa työntekijöistä toimitettujen tutkimusten mukaan sairastaa myrkytysten vuoksi.

Sodan aikaiset, monessa suhteessa puutteelliset olosuhteet aiheuttivat ammattitautitilanteessa vakavan käänteen epäedulliseen suuntaan. Asiantilan korjaamiseksi olisi heti ryhdyttävä tarmokkaisiin toimenpiteisiin. Työnantajat ovat olleet valmiit rahoittamaan ammattitautien tutkimustoimintaa, mikä on tärkeätä, jotta tautien estämiseen ja vastustamiseen voitaisiin ryhtyä. Maamme lääkärikunnan ansiosta on päästy tässä tutkimistyössä varsin pitkälle, mutta varojen niukkuuden vuoksi tämä työ uhkaa keskeytyä. Jo alustavienkin tutkimusten tulokset osoittavat, että valtiotavallan asiaan puuttuminen on välttämätöntä. Lääkärikunta ilman korvausta, pelkästä kiinnostuksesta asiaan, ei voi hoitaa tätä ammattikysymystä niin kuin se vaatisi. Kymmenettuhannet tautien uhrin odottavat pikaista korjausta puutteellisiin sairaalaloihin, tarvitaan välttämättä erikoissairaala ammattitautia sairastavien jatkuvaa tutkimista ja hoitoa varten. Tarvitaan myös kiireellisiä korjauksia alan lainsäädännön kehittämiseksi.

Ammattitautien estämisen on työnantajain, työntekijäin ja koko kansan etujen mukaista. Senvuoksi toivomme, että hallitus

asettaisi ammattitautien estämisen tehostamista tutkimaan komitean, jonka tehtävien tulisi ulottua kaikille niille työaloille, joissa ammattitauteja on ilmennyt ja että hallitus toimitetun tutkimuksen perusteella ryhtyisi toimenpiteisiin ammattitautien estämiseksi ja ammattitautilainsäädännön täydentämiseksi.»

Ministeri lupasi ryhtyä kirjelmässä esitettyihin toimenpiteisiin. Siinä ehdotettu komitea onkin sittemmin asetettu.

Lakkautettujen yhdistysten toimitalojen palauttaminen.

Kun kommunistisiksi leimattujen yhdistysten toiminta 1930-luvulla lakkautettiin, joutuivat niiden toimitalot valtiolle, joka sittemmin myi ja luovutti niitä eri yhteisöille, yhdistyksille ja yksityisille. Näistä taloista on sittemmin palanut 13 ja purettu 35, siis yht. 46. Jäljellä on 142 taloa, joista nykyään kuuluu kunnille 13, manttaalikunnille 4, seurakunnille 3, eri yhdistyksille 64, osakeyhtiöille tai osuuskunnille 17 ja yksityisille henkilöille 23. Näitä toimitaloja on eniten Kuopion, Vaasan ja Oulun lääneissä. Osa näistä {aloista on kuulunut suojeluskunnille, joiden tultua lakkauteuiksi, ne ovat siirtyneet valtiolle.

Kun kommunistien toiminta välirauhan voimaantultua tuli sallituksi, vieläpä valtiovallan taholta suosituksi, herasi kysymys neidän järjestöilleen aikaisemmin kuuluneiden toimitalojen palauttamisesta nyt toimiville saman aatesuunnan omaksuville järjestöille. Hallitus antoi kesäkuussa 1945 eduskunnalle asiasta esityksen, jonka mukaan valtioneuvostolla on valta pakkolunastaa tällaiset talot ja luovuttaa ne korvauksetta kullakin paikkakunnalla samaa aatesuuntaa ajavalle yhdistykselle.

Tässä on siis kysymys 1930-luvulla lapuanliikkeen vaikutuksesta tehdyn vääryyden ja mielivallan hyvittämisestä niille, joita vastaan sitä silloin harjoitettiin. Ja se on periaatteessa oikein. Mutta kun näistä taloista suuri osajkuuluu sosialidemokraattisille yhdistyksille, jotka ovat ne alkuaan rakentaneetkin, ja kun osa lakkautetuista yhdistyksistäkin oli sosialidemokraattisia, joiden toiminnan viranomaiset olivat keskeyttäneet esim. senvuoksi, että olivat vuokranneet tai ilman antaneet taloa kommunistien puhe-tilaisuuksiin tai muulla tavoin viranomaisten mielestä suosineet

kommunistien toimintaa, ja kun lisäksi oli yhdistyksiä, jotka kommunistit juuri vähää ennen niiden lakkauttamista olivat vallanneet sosialidemokraateilta, ehtimättä edes niiden sääntöjä muuttaa, niin ryhmämme on katsonut, että kukin talo olisi palautettava sen aatesuunnati omaavalle yhdistykselle, jonka säännöt sillä lakkautettaessa olivat voimassa. Hallituksen esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että kukin talo ilman muuta palautetaan sen ajatussuunnan omaavalle yhdistykselle, jonka hallussa talo lakkautettaessa oli. Asiassa oli senvuoksi erimielisyyttä ryhmämme ja Skdl:n ryhmän välillä. Mutta sittemmin saatiin Sosialidemokraattisen Puoluetuimikunnan aloitteesta käyntiin sovinnolliset neuvottelut, joissa päästiin kumpaistakin ryhmää tyydyttävään ratkaisuun. Tätä kirjoitettaessa asia on vielä eduskunnassa ratkaisematta.

Ryhmän suhtautuminen poikkeuslakeihin.

Välirauhan jälkeen ryhmä on pyrkinyt siihen, että vapauduttaisiin poikkeuslaeista, sekä niiden nojalla annetuista asetuksista ja valtioneuvoston päätöksistä. Mutta melkein kaikkien tarvikkeiden puutteesta on johtunut, että ainakin eräät poikkeuslait ovat välttämättömiä, jotta voitaisiin ylläpitää välttämättömpien tarvikkeiden säännöstelyä. On tultu havaitsemaan, että jos jokin tavara vapautetaan säännöstelystä, kohoaa sen hinta mustan pörssin hintojakin korkeammaksi. Senvuoksi ryhmämme hyväksyi, että lakia talouselämän säännöstelystä poikkeuksellisissa oloissa edelleen pidetään voimassa.

Kun meillä, vaikka sota onkin päättynyt, ei vielä ole lopullista rauhaa, vaan ainoastaan välirauha, niin maamme ulkopoliittinen asema on arkaluontoinen ja hallituksella tulee toistaiseksi olla valtuudet sellaisen toiminnan estämiseksi, joka on omansa huonontamaan suhteitamme ulkovaltoihin. Tämän vuoksi ryhmämme hyväksyi v. 1946 lopulla tasavallan suojelulain jatkamisen kuluva vuoden loppuun. Tämän nojalla sisäasiainministeri antoi kuluva vuoden alussa asetuksen henkilökohtaisen vapauden rajoittamisesta, siinä on ryhmän mielestä liian pitkälle meneviä rajoituksia. Asia on tätä kirjoitettaessa vielä käsittelemättä. Eduskunta voi joko hyväksyä tai hylätä p.o. esityksen.

Ryhmän lähetystöjä.

Ryhmä on kaiken aikaa saanut tietoaan epäkohtia milloin missäkin asiassa eri tahoilla maata sekä toivomuksia, että se ryhtyisi niiden poistamiseksi toimenpiteisiin. Useissa tapauksissa on epäkohtia saatu korjatuksi siten, että ryhmän kokouksessa saapuvilla ollut ministerinä oleva toveri on asian kuullut ja koettanut saada siihen oikaisun. Usein on annettu asian selvittäminen asianomaisesta vaalipiiristä kotoisin olevan edustajatoverin tehtäväksi neuvottelemalla jonkun ministerin tai viranomaisen kanssa. Mutta milloin asia on sitä vaatinut, on valittu lähetystö käymään asianomaisen ministerin luona toivomuksia esittämässä. Eräistä lähetystöistä on tässä kertomuksessa mainittu käsiteltävänä olevan asian yhteydessä. Niiden lisäksi luettelemme tässä muutamia -tärkeimpiä.

Maattomien pienkarjanomistajain rehunsaanti.

Syksystä 1945 alkaen on ryhmälle tullut kirjoja ja kokouspöytäkirjoja eri tahoilta maata* Niissä on valitettu, että heinät maksavat 15[^]-20 mk. ja ylikin kilolta, joten köyhät pienkarjanomistajat eivät voi niitä karjoilleen ostaa. On senvuoksi toivottu, että maanviljelijäin heinäluovutusmääriä lisättäisiin ja että heiniä saisi samalla hinnalla kuin luovutuksissakin on maksettu. Ryhmä lähetti tämän asian johdosta ensi kerran marraskuun 22 p:nä lähetystön esittämään edellämäin mainitut toivomukset ministeri Hillilälle, jolle näiden asioiden hoito, kuuluu. Ministeri ilmoitti, ettei asiassa voida tehdä mitään. Pakko-ottoa ei voida laajentaa, syystä, että on jo otettu 60 milj. kg. siirtoväelle ja 50 milj. kg. puolustuslaitoksen ja metsää jo jen tarpeisiin. Ei riitä myöskään autoja eikä rautatievaunuja heinien kuljetukseen. Rajahintaa ministeri kieltäytyi ylijäämäheinille määräämästä, kun arveli, ettei jstitten saataisi heiniä lainkaan. Ministeri lohdutti, että tammikuussa tilanne paranee, kun puutavarayhtiöiden heinänkysyntä lakkaa. Tämä selostettiin ryhmälle. Ryhmä oli siihen tyytymätön ja asiasta koetettiin puhua yksityisestikin, kunnes tammik. 17 p:nä 1946 kävi toinen ryhmän lähetystö asiasta puhumassa, mutta taaskin ilman tulosta. Ryhmä on päättänyt kääntyä asiasta vielä pääministerin puoleen ja ellei sekään auta, harkitaan välikysy-

myksen tekoa. Ryhmälle tulleiden tietojen mukaan heiniä on paikoin runsaastikin, mutta niitä ei saada sellaisilla hinnoilla, joita vähävaraiset pieneläjät voisivat maksaa. Asia on tätä kirjoitettaessa kesken.

Rehukakkujen ja apulantojen saanti.

Kun tuli tieto, että ulkomailta saadaan rehukakkuja ja apulannoitteita, päätti ryhmämme 8 p:nä tammik. 1946 yhdessä Skdl:n ryhmän kanssa lähettää lähetystön esittämään hallitukselle toivomuksen, että rehukakkuja saisivat myös pienviljelijät ja pienkarjanomistajat ja että apulannoitteita jaettaisiin myös pienten palktojen viljelijöille. Toivomus luvattiin, mikäli mahdollista, ottaa huomioon.

V. 1918 vainajien kuolleiksijulistaminen.

Kun on ilmennyt, että vieläkin on kirkonkirjoissa elossaoleviksi merkittyinä sÄlpiä henkilöitä, jotka v. 1918' kansalaissodan! jälkeen ammuttiin tai kuolivat vankileireillä, tai ovat tietymättömiin kadonneet, ja kun näiden kuolleiden henkilöiden edelleen elävien kirjoissa oleminen on aiheuttanut haittoja heidän omaisilleen, päätti ryhmä heinäk. 6 p:nä 1945 lähettää asianomaisen ministerin luo lähetystön, esittämään toivomuksen, että ryhdyttäisiin lain edellyttämiin toimenpiteisiin mainittujen henkilöiden kuolleiksijulistamisessa. Toivomus luvattiin ottaa huomioon.

Verovapaitten vähennysten koroittaminen.

Marraskuun 2 p:nä 1945 valitsi ryhmä lähetystön käymään esittämässä hallitukselle toivomuksen, että eduskunnalle annettaisiin esitys perus- ja lapsivähennysten koroittamisesta kunnallisverotuksessa ja että mainittu esitys annettaisiin niin ajoissa, että koroitettuja vähennyksiä voitaisiin käyttää jo 1945 tuloja taksoitettaessa. Ministerit Törngren ja Hiltunen ilmoittivat, ettei asiaa ehditä enää järjestää lainsäädäntöteitse, mutta että taksoituslautakunnille tullaan lähettämään ohjeet, joiden mukaan tämä toivomus tulee huomioiduksi verotuksessa sekä siinä, ettei pienituloisille järjestetä verojen ennakolta perimistä,

Lasten sokerilraitit.

Kun useat maanviljelijät olivat jättäneet täyttämättä luovutus-, velvollisuutensa, eivätkä olleet antaneet myöskään mitään selitystä laiminlyöntinsä syistä, niin heidät jätettiin v. 1945 syksyllä elintarvekorttijakelussa ilman yleisostokorttia, jolla saa m.m. sokeriannokset. Maalaisliittolaiset riehaantuivat asiasta siinä määrin, että tekivät välikysymyksen. Meidän ryhmämme katsoi että tällaiset pakoitteet laiminlyöntien estämiseksi ovat tarpeen, mutta ryhmä katsoi kohtuuttomaksi että yleisostokortit kiellettiin tällais-
 teri perheitten lapsiltakin, Senvuoksi ryhmä 30 p:nä marraskuuta valitsi lähetystön esittämään kansanhuoltoministerille toivomuksen[^] että näille lapsille annettaisiin ainakin sokeriosuutensa. Asia järjestyi ryhmän toivomalla tavalla. Sittemmin toimitetussa korttijaossa kaikki tällaisiin perheisiin kuuluvat aikuisetkin saivat yleisostokortin.

Muonamiesten jouluvoianokset

Ryhmän tietoon tuli joulukuussa 1945 että maataloustöissä työskentelevät n.s. muonamiehet olivat jääneet vaille joulukuussa jaetuja ylimääräisiä voianoksia. Ryhmä valitsi lähetystön esittämään kansanhuoltoministerille toivomuksen että p.o. muonamiesperheetkin saisivat mainitut annokset. Ministeri ilmoitti asian joutuneen siitä että muonamiesperheillä ei ole samanlaiset kortit kuin muilla kuluttajilla. Joulu oli jo niin lähellä ettei asiaa ehditty ennen joulua korjata, mutta se luvattiin korjata niin pian kuin ehditään. Muonamiesperheille onkin helmikuussa kuluvana vuotena annettu p.o. ylimääräiset annokset.

Esitykset uusista lääneistä.

Maamme useimmat läänit ovat liian suuria. Ne perustuvat pääasiassa Ruotsinvallan aikuiseen lääninjakoon. Väkiluvun kasvaessa sekä talouselämän kehittyessä ja monipuolistuessa ovat lääninhallitusten tehtävät kasvaneet niin suuresti, että sekin vaati läänien pienentämistä. Monissa tapauksissa nykyiset lääninrajat myös pirstovat n.s. talousalueita, mikä osaltaan vaikeuttaa asiain hoitoa.

*

Kysymys uusista läänien rajoista ja uusien läänien perustamista .sesta onkin kauan ollut huomion kohteena ja eräitä järjestelyjä-*Mn* on tehty. V. 1831 erotettiin Uusimaa ja Häme toisistaan eri lääneiksi ja samalla muodostettiin "Mikkelin lääni. V. 1919 eroi-
tettiin Ahvenanmaa omaksi lääniksi ja v. 1938 muodostettiin Oulun läänin pohjoisosasta Lapin lääni.

Kun välirauhassa luovutettiin Neuvostoliitolle suurin osa Viipurin lääniä pääkaupunkeineen, oli Suomen puolelle jääneelle läänin osalle annettava uusi nimi, Kymen lääni. Tämä jällelle jäänyt läänin osa ei sellaisenaan muodosta tarkoituksenmukaista kokonaisuutta ja senvuoksi hallitus antoi v. 1944 valtiopäiville esityksen, jonka mukaan siihen liitettäisiin osia Uudenmaan, Hämeen ja Mikkelin lääneistä. Samalla hallitus ehdotti, että muidenkin läänien rajoja muutettaisiin ja perustettaisiin yksi uusi lääni, Keski-Suomen lääni, pääkaupunkina Jyväskylä.

Hallituksen ehdottamiin lääninrajain muutoksiin oli monissa piireissä tyytymättömyyttä. Katsottiin myös, ettei nykyään ole .soveliasta rakentaa uusia kalliita hallintorakennuksia; kun rakennusaineista on niin suuri puute, ettei voida rakentaa kaikille edes välttämättömiä asuntoja. Vaikka hallituksen esitys tulikin perustuslakivaliokunnassa hyväksytyksi, ei se saanut eduskunnassa enenmistöä ja tuli siis hylätyksi.

Hallitus antoi v. 1945 valtiopäiville uuden esityksen. Sen mukaan maamme jaettaisiin seuraavaan 13 lääniin: Uudenmaan, Turun ja Porin, Ahvenanmaan, Hämeen, Kymen, Mikkelin, Kuopion, Pohjois-Karjalan, Vaasan, Korsholman, Keski-Suomen, Oulun ja Lapin lääneihin. Tästä johtuen tulisivat useimmat nykyiset läänien rajat suuresti muuttumaan. Esityksen mukaan uudet läänit perustetaan siinä järjestyksessä kuin tulo- ja menoarviossa varataan tarkoitusta varten varoja. Esitys on tätä kirjoitettaessa perustuslakivaliokunnassa ratkaisematta.

Ryhmän taholta tehdyt aloitteet.

Ryhmän taholta tehtiin aloitteita v. 1944 valtiopäiville 30 ja 1945 valtiopäiville kevästuntokaudella 106 ja syysistuntokaudella 27. JSuuri osa aloitteista on paikallisuontoisia, kuten rautateitä, maanteitä, siltoja, losseja, kouluja, sairaaloita, sekä niiden laajentamista koskevia. Että ero aloitteiden luvussa vuosina 1944 ja —45 on näin suuri johtuu siitä, että aloitteita on yleensä tehty vaali-

kauden lopulla vähän ja alussa paljon. Tällä kertaa vaikutti aloitteiden vähäisyyteen v. 1944 varsin paljon se, että p.o. vuoden alussa elettiin sota-ajan painostavan mielialan vallassa.

Aloitteiden runsauden vuoksi jätämme tässä luettelematta paikallisuontoiset aloitteet, joilla ei ole koko maata koskevaa eikä muuta yleistä merkitystä, vaikka ne sellaisinaan ovatkin hyödyllisiä, varsinkin asianomaisten paikkakuntien asukkaiden kannalta katsoen. Seuraavassa luottelemme tärkeimmät niistä aloitteista, joilla käsittääksemme on yleistä merkitystä koko maan kannalta. Lajittelemme eri aloja koskevat aloitteet eri otsikkojen alle, sekä merkitsemme kunkin aloitteen ensimmäisen allekirjoittajan. Tila ei salli selostaa aloitteiden sisältöä, vaan on rajoituttava vain niiden tarkoituksen mainitsemiseen.

Sosialisoimista tarkoittavia.

Ed. Peltonen y.m.: Vesivoimalaitosten ja vesivoimalähteiden ottaminen valtion haltuun.

Ed. Peltonen y.m.: Toimenpiteistä pääomasijoitusten suunnitelmallisesta tarkkailusta.

Ed. Kivisalo y.m.: Kuntien oikeudesta pakkolunastaa käyttää mättömiä suoalueita.

Ed. K. Andersson y.m.: Apteekkien ottamisesta valtion haltuun,

Ed. Simonen y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta suurten maatalousyksikköjen sosialisoimisen tarkoituksenmukaisuudesta.

Tuotannon tehostamista tarkoittavia.

Ed. Salmela-Järvinen y.m.: Tuotannon järjestäminen välttämättömien kulutustarpeiden rittävää tuotantoa silmälläpitäen.

Ed. V. Eskola y.m.: Selvityksen toimittaminen pientalouksien xationalisoimismahdollisuuksista. ^

Ed. Simonen y.m.: Pienviljelmien karjatalouden kohottamistoimenpiteistä,

Ed. Simonen y.m.: Toimenpiteistä Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan Tunkoviemäriverkoston aikaansaamiseksi. (Tarkoitus: Pohjois-Suomen laajojen suoalueiden kuivattaminen viljelyskelpoisiksi).

Ed. Pusa y.m.: MaatalöUskerholiiton metsätalouskerhotoiminnan edistämisestä.

Samat: Perunan viljelyksen edistämispalkkioista.

Ed. Sillanpää y.m.: Kotitaloustyön rationalisoimisesta.

lyövtö oikeuksien turvaaminen.

Ed? U. Raatikainen y.m.: Metsä- ja uittotyöläisten saattamiriea kahdeksan tunnin työaikalain alaisiksi.

Ed. K. Andersson y.m.: Työrauhelain (n.s. työmaaterrorilam) kumoamisesta.

Ed. Simonen y.m.: Maalaiskirjeenkantajain palkkauksen uudelleen järjestämisestä.

JSamat: Tapaturmakorvausten ulottamisesta metsä- y.m. ansiotyössä käytettäviin hevosiin.

Ed. Turunen y.m.: Kauppaliikkeiden ja toimistojen työoloista annetun lain muuttamisesta.

Samat: Kauppa- y.m. liikkeiden aukioloajoista.

Samat: Kaivostyölainsäädännön aikaansaamisesta.

Samat: Työntekijäin vuosilomalain muuttajmisesta. (I^koituslaajentaa sitä niin, että kaikki liikealan töihin verrattavissa töissä työskentelevät saivat yhtä pitkän loman).

Jokinen y.m.: Maataloustyöläisten vuosilomia koskevien säännösten uudistaminen siten, että lomat saadaan yhtäjaksoisesti ja kesäaikana.

Kulovaara y.m.: Työntekijäin vuosilomalain muuttamisesta niin*, että työläiset saavat samat edut kuin viran- ja toimenhaltijat.

Muikku y.m.: Puutavaran työmittauksesta.

Lepistö y.m.: Metsä- ja uittotyöläisille tulevien lomakorvausrahojen suorittamisesta.

Samat: Metsä- ja lauttaus työläisten asumusolojen parantamisesta.

Samat: Metsätyöläisten sosiaalisten olojen parantamisesta.

E. Pesonen y.m.: Lomanviettopaikkojen, lomakylien rakentamisesta.

K. Andersson y.m.: Vähävaraisten oikeusavustuksen järjestämisestä.

Sosiaalihuoltoa ja terveydenhoitoa koskevia.

Turunen yjn.: Sosiaalivasta janviran perustamisesta Lontoon ja Moskovan lähetystöihin.

Bryggari y.m.: Tutkimuksen toimittamisesta huoltoperiaatteelle* rakentuvan työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen mahdollisuuksista.

Lehtokoski y.m.: Pakollisen sairausvakuutuksen toteuttamisesta»-

Bryggari y.m.: Invaliidikorvausten koroittamisesta indeksiä vastaavaksi.

Sillanpää y.m.: Määrärahaista lainoiksi vesijohtoyhtymille ja yhteisespuloille.

Lumme y.m.: Heinolan reumatismiparantolan laajentamisesta.

Hiilelä y.m.: Määrärahaista äitien lomakyltien rakentamista varten.

Verotusta koskevia aloitteita.

Ed. Paasivuori y.m.: Ehdotus suhdänneverolaiksi.

Ed. Käkelä y.m.: Ehdotus toiseksi omaisuudenluovutusverolaiksi.

Ed. Lehtokoski y.m.: Aviopuolisoiden erikseen verottamisesta.

Ed. Kulovaara y.m.: Asunto-osaakeyhtiöiden verotuksen saattamisesta oikeudenmukaiseksi.

Ed. Peltonen y.m.: Tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Ed. Pusa y.m.: Toisen omaisuudenluovutusverolain muuttamisesta.

•Ed. Malkamäki y.m.: Perus- ja lapsivähennysten koroittamisesta kunnallisverotuksessa.

Ed. Raunio y.m.: Maatalouskiinteistöjen veroperusteiden määrittämisestä edellisen vuoden (yhden vuoden) keskimääräisen tuoton mukaan.

Ed. Eskola y.m.: KunnaUisverolain täydellisestä uudistamisesta.

Ed. Peltonen y.m.: Perus- ja lapsivähennysten koroittamisesta indeksiä vastaaviksi.

Kunnallisia kysymyksiä.

Ed. Peltonen y.m.: Kaupunkien ja kauppaloitten oikeudesta pakolunastaa, kunnan alueella oleva maapohja.

Ed. Kivisalo y.m.: Manttaalikuntien lakkauttamisesta.

Ed. P. Karjalainen y.m.: Toimenpiteistä esikaupungeissa sijaitsevien vuokra-alueiden lunastamisesta haltijoilleen.

Maakysymyksiä.

Edustajat Pusa, Pyy, P. Tervo ja Käkelä y.m. ovat tehneet useita aloitteita maanhankintalain eri pykälien muuttamiseksi.

Ed. Kuittinen y.m.: Niiden maanomistajain, jotka eivät itse vil-

jele omistamiaan maita, saattaminen ensisijaisiksi maanluovuttajiksi.

Ed. Pyy y.m.: Viljelysmaiden vuokrauksesta siirtoväelle.

Samat: Pienviljelijäin ja siirtoväen laidunkysymyksen järjestämisestä.

Ed. S. Tervo y.m.: Järvenlaskennan helpottamista tarkoittavan» muutoksen, aikaansaamisesta vesioikeuslakiin.

Ed. K. Andersson y.m.: Jakolaitoksesta annetun lain muuttamisesta siten, että valitus maanjako-oikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen voidaan jättää joko läänin maaherran viraston, kautta tai suoraan korkeimpaan oikeuteen.

*

Koulukysymyksiä.

Ed. Kilpeläinen y.m.: Vertailevan koululainsäädännön professorinviran perustamisesta Helsingin Yliopistoon.

Ed. Malkamäki y.m. Kaksi aloitetta kansakoulujen kustannuslain eräitten pykälien muuttamisesta.

Samat: Kansakouluun kuuluvan keskikoulun ja ammatillisen jatkokoulun perustamisesta kokeilutarkoituksessa.

Samat: Koulutoimen johdon keskittämisestä.   • • • • *

Ed. Sillanpää y.m.: Perheenemännille ja kotiapulaisille välttämättömien kotitalouden ja käsitöiden opettamisesta kansakoulun jatko-opetuksessa.

Asevelvollisia, invaliideja y.m. koskevia.

Ed. P. Tervo y.m.: Asevelvollisille myönnettävistä kodinperustamislainoista annetun lain muuttamisesta siten, että lainansaantiin oikeutetun ikärajaa koroitetaan.

Ed. Lumme y.m.: Sotaorvoille tulevien huoltorahojen määräämisestä kaikille samansuuruisiksi.

Ed. Kallinen y.m.: Omantunnonsyistä sotapalveluksesta kieltäytyviä koskevan, lain uudistamisesta.

Ed. Jokinen y.m.: Niiden asevelvollisten kotiuttamisesta, jotka ovat palvelleet yli 2 vuotta.

Ed. Kilpi y.m.v Sairaalpisten ja vajaaälyisten kokonaan vapauttamisesta asevelvollisuudesta.

Ed. Peltonen y.m.: Työmahdollisuuksien järjestämisestä invaliideille.

Samat: Toimenpiteistä puolustuslaitoksen uudelleen järjestämiseksi m.m. siten, että palvelusaika olisi kuusi kuukautta.

Samat: Määrärahasta siviili- ja sotainvalidien liitolle.

Väkijuoniakysymyksiä.

Ed. Voionmaa y.m.: Toimenpiteistä väkijuomien kulutuksen supistamiseksi.

Ed. Lehtokoski y.m.: Nuorten väkijuomienkäyttäjien raittiiseen elämäntapaan palauttamista tarkoittavan lainsäädännön aikaansaamisesta.

Korvauslain muutosehdotuksia.

Ed. Peltonen y.m.: Korvausosakkeiden hallintayhteisöä koskevan lain muuttamisesta.

Ed. Pusa y.m.: Ehdotus korvauslain muuttamisesta siten, että luovutetulle alueelle omistajalta jäänyt sato korvattaisiin erikseen ja eri perusteiden mukaan kuin muut korvaukset.

Ed. Kulovaara y.m.: Korvauslain muuttamisesta siten, että niille jotka joutuivat ensimmäisen korvauslain mukaan saamaan korvausta turvattaisiin samat oikeudet kuin toisen korvauslain mukaan korvausta saaneillekin.

Ed. Kuittinen y.m.: Itärajan lähellä oleviin kuntiin kuuluvien korvausoikeuden laajentamisesta.

Ed. Pusa y.m.: Täyden korvauksen maksamisesta Neuvostoliitolle palautettavasta omaisuudesta. ^

, Ed. P. Tervo y.m.: Realiomaisuuksien luovuttamisesta luontaiskorvausten suorittamista varten.

Sekalaisia asioita.

Ed. Kulovaara y.m.: 1 milj. määrärahaa keksijäin tukirahaston perustamiseksi.

Ed. Salmela-Järvinen y.m.: Aviottomien lasten oikeudellisen aseman parantamisesta.

Ed. K. Andersson y.m.: Vapunpäivän määräämisestä palkalliseksi vapaafiäi vaksi,

Ed. Lumme y.m.: Äitienpäivän määräämisestä kansalliseksi juhlapäiväksi.

Ed. Kuusela y.m.: Hintojenvakauttamispalkkioiden maksamisesta ruokakunnan omaan säännöstelyyn kulutukseen käytetyistä maataloustuotteista.

E4- K. Andersson y.m.: Nostomenettelyn yksinkertaistamisesta hovioikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen vedottaessa.

Ed. P. Tervo y.m.: Kodinperustamislainan järjestelystä avioliittoon meneville nuorille.

, Ed. Lumme y.m.: Nuorisokotien perustamisesta väestökeskuksiin.

Aloite tuotantoministeriön perustamisesta.

Kuluvana vuotena tehdyistä aloitteista ansaitsee erikoista huomiota ryhmämme nimessä jätetty aloite tuotantoministeriön perustamisesta.

Aloitteessa todetaan, että alueluovutuksessa menetimme 7,3 % maamme pinta-alasta, 10,3 % sen peltopinta-alasta, 9 % metsiämme puustosta, 10,7 % teollisuutemme tuotantoarvosta, 17 % rautateistämme, 15—20% meriliikenteestämme, 40% joki- ja järvikalastuksesta ja 12 % koko kansallistulostamme. Kuljetusmahdollisuutemme ovat katkenneet Saimaan kanavassa, joka yhdisti mereen 16 % maamme alueesta. On myös menetetty suurin osa maamme rakennetusta koskivoimasta, josta 60 % kuului Vuoksen vesistöön. Suomen nykyiselläkin alueella sota tuhosi tuotantolaitoksia. Tuotantokoneisto on kulunut ja uusimista vailla, raaka-aineverastot ovat vähissä, työvoima vähentynyt, valtion velka kasvanut vuodesta 1940 yli kuusikertaiseksi ja rahamme arvo laskenut vähempään kuiri neljänneksen sodan edellisestä. Sotakorvauksina olemme joutuneet luovuttamaan suurimman osan kauppalaivastostamme, mikä vaikeuttaa ulkomaankauppaamme. Lähivuosina joudumme luovuttamaan puu-, paperi- ja selluloosa teollisuutemme tuotteet lähes kokonaan Neuvostoliittoon, joten meiltä puuttuu eri maiden kanssa käytävää kauppaa varten tarvittavat vientitavarat. Siirtoväelle on maksettava korvauksia arviolta 24 miljardia markkaa ja lisäksi on muita korvauksia. Kun tämän kaiken ohella tuotantokykymme on vähentynyt, olemme erittäin suurten taloudellisten vaikeuksien edessä.

Valtiovallan toimenpiteet rahamme arvon vakauttamiseksi ovat olleet hajanaisia. Eräät niistä ovat suorastaan edistäneet inflatorista kehitystä, kuten liikevaihtoveron koroittaminen ja ulkomais-

ten' valuuttakurssien kurssivpitoon käyttö, sekä hintapolitiikan suunnitelmattomuus. Hintojen nousuun vaikuttavat tuotannon aleneminen, tuotantokustannusten ja jakelupalkkioiden korvaaminen sekä työpalkat. Nyt ovat realipalkat kuitenkin menettäneet arvonsa, mikä voi viedä uusiin palkkataisteluihin. Kaiken tämän vuoksi olisi jo vihdoin pyrittävä ratkaisevasti korjaamaan niitä epäkohtia, joista kansantaloutemme ja valtiotaloutemme epäterve kehitys johtuu.

Talouselämämme olisi keskitettävä. Rationalisointi olisi toteutettava, ei vain kaupan, vaan tuotannonkin alalla. Ei ole pyrittävä vain fyysillisen ja mekaanisen työtehon kohottamiseen, vaan myös suunnitelmalliseen, koko kansakunnan tarpeita palvelevan tuotannon järkiperäistämiseen. Tuotantolaitokset, joista suuri osa seisoo tai toimii vain osalla tehostaan, on saatava käyntiin koko tehollaan, ne on saatava tuottamaan vain sellaisia tarvikkeita -*pääasiassa standardi valmisteita — joilla voidaan nopeasti kohottaa kansan hyvinvointia.

Käytettävissä olevat raaka-aineet on ohjattava sellaisiin tuotantolaitoksiin, jotka vähimmin kustannuksin pystyvät tuottamaan hyödyllisiä tarvikkeita. Tämä edellyttää pääomasijoitusten saattamista tiukan ja määrätietoisen valvonnan alaiseksi, sillä yksityinen pääomasijoitus ei ota huomioon kansantalouden kokonaisuhyötyä. Työntekijöille on varattava mahdollisuus välittömästi vaikuttaa tuotannollisen toiminnan elvyttämiseen suunniteltujen tuotantomiteain kautta. Kun hinta-, palkka- ja tuotantopoliittiset kysymykset muodostavat kansantalouden kokonaisuuden ja samalla niistä johtuvat koko talouselämämme tämän hetken vaikeimmat pulmat, ei niitä voida hoitaa muuten kuin keskittämällä hinta- ja palkka-asiat, työvoima-asiat, teollisuuden ja kaupan rationalisointi, raaka-aineiden jakelu, pääomansijoitus ja koko tuotannollisen toiminnan ohjaaminen samalle elimelle, tuotantoministeriölle.

Aloite päättyy seuraavaan toivomukseen:

että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin erityisen tuotantoministeriön perustamiseksi, jonka tehtäväksi annetaan maan tuotantoelämän ohjaaminen, valtion ja yksityisen pääomasijoituksen valvonta, teollisuuden ja kaupan rationalisointi, työvoima-asioiden hoito, sekä hinta- ja palkkakysymysten valvonta ja että hallitus muutenkin ryhtyisi kaikkiin niihin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä maamme tuotannollisen toiminnan pikaiseksi elvyttämiseksi.

Vainajia.

Kaksi ryhmämme jäsentä on kuluneen toimikauden aikana siirtynyt manan majoille.

Albin Koponen, peltiseppä Lieksasta, Kuopion läänin itäisen vaalipiirin edustaja, kuoli pitkällisen sairauden jälkeen marraskuun 10 p:nä 1944 63 vuoden vanhana. Hän oli ryhmämme pitkäaikaisin jäsen. Hänet valittiin edustajaksi jo ensimmäisissä yksikamarisen eduskunnan vaaleissa 1907 ja sen jälkeen kaikissa vaaleissa kansalaissotaan asti. Uudelleen hänet valittiin 1922 vaaleissa ja kaikissa sen jälkeen toimitetuissa vaaleissa. Hän oli eräs uskollisimpia ja velvollisuudentuntoisimpia edustajia. Hän nautti suurta luottamusta valitsijainsa ja edustajatoveriensä keskuudessa.

Kustaa Perho, kirvesmies Turusta, Turun ja Porin läänin eteläisen vaalipiirin edustaja, kuoli kesäk. 8 p:nä 1944, ollen kuollessaan 59 vuotias. Hänet valittiin edustajaksi ensi kerran v. 19²⁹ vaaleissa ja sittemmin kaikissa myöhemmin toimitetuissa vaaleissa. Hän oli tyypillinen työläisedustaja, rehti, suorasanainen ja kaikessa työväen yhteistä hyvää tarkoittava.

Ryhmä tulee säilyttämään nämä toverit kunnioittavassa muistossaan.

Jälkihuomautus.

Puoluekokous on päätetty pitää huhtikuun lopulla 1946. Sen vuoksi ryhmämme kiirehti edelläolevan kertomuksen laatimista ja painattamista niin että se ehtisi ajoissa ennen puoluekokousta perusjärjestöjemme käsiteltäväksi. Mutta tämän kuun 25 p:nä kokoontunut puolueuuvoston kokous päätti siirtää puoluekokouksen tuonnemmaksi, ehkä syyskesään. Tästä johtuen tämä kertomuskin olisi osaksi uudelleen kirjoitettava siten, että se selostaisi ryhmämme myöhempääkin toimintaa. Kertomus oli kuitenkin jo silloin kirjapainossa valmiiksi ladottu ja sen vuoksi annetaan se tällaisenaan. Mikäli tarve vaatii, tullaan puoluekokoukselle antamaan tämän jatkoksi lisäkertomus.

Helsingissä 27 p:nä helmikuuta 1946.

Sosialidemokraattinen Eduskuntaryhmä.